

การวิเคราะห์กระบวนการพัฒนาเด็กตามแนวนโยบายเยาวชนแห่งชาติ:
กรณีศึกษาโครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็ก

สารนิพนธ์
ของ
กฤษฎณา รอดมา

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ
พฤษภาคม 2550
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การวิเคราะห์กระบวนการพัฒนาเด็กตามแนวนโยบายเยาวชนแห่งชาติ:
กรณีศึกษาโครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็ก

บทคัดย่อ
ของ
กฤษฎณา รอดมา

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ
พฤษภาคม 2550

กฤษฎณา รอดมา. (2550) *การวิเคราะห์กระบวนการพัฒนาเด็กตามแนวนโยบายเยาวชนแห่งชาติ กรณีศึกษาโครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็ก*. สารนิพนธ์ ปร.ม. (นโยบายสาธารณะ).

กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ :
รองศาสตราจารย์ ดร.วรพิตย์ มีมาก

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์กระบวนการพัฒนาเด็กตามแนวนโยบายเยาวชนแห่งชาติ และแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนระยะยาว (พ.ศ.2545 - 2554) กรณีศึกษาโครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็ก

ประชากร คือ ผู้จัดการมูลนิธิเด็กก่อนในสลัมฯ เจ้าหน้าที่มูลนิธิเด็กก่อนในสลัมฯ ผู้รับเลี้ยงเด็ก อาสาสมัครดูแลเด็ก ผู้ปกครองเด็ก และผู้นำชุมชนในพื้นที่เขตสวนหลวง จำนวน 104 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ แบบสอบถามที่วิเคราะห์ความเชื่อถือได้แล้ว แบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึก สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ผลการศึกษาพบว่า

1. ปัจจัยนำเข้าจากสภาพแวดล้อม คือ ความอบอุ่นในครอบครัวมีอิทธิพลต่อการจัดโครงสร้างของมูลนิธิเด็กก่อนในสลัมฯ
2. ปัจจัยนำเข้าจากสภาพแวดล้อม คือ ความอบอุ่นในครอบครัว อาชญากรรม การมีส่วนร่วมของชุมชน มีอิทธิพลต่อวิธีดำเนินงานโครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็ก
3. ปัจจัยนำเข้าจากสภาพแวดล้อม ไม่มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายการพัฒนาเด็กของโครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็ก
4. กระบวนการแปรรูปปัจจัยภายในกระบวนการ คือ วิธีดำเนินงานโครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็ก มีอิทธิพลต่อนโยบายการพัฒนาเด็ก

AN ANALYSIS OF CHILDREN DEVELOPMENT PROCESS ACCORDING TO NATIONAL
YOUTH POLICY: A CASE STUDY OF BAN-RUOM-PATTANA-DEK PROJECT

AN ABSTRACT
BY
KRITSANA RODMA

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Public Administration Degree in Public Policy
at Srinakharinwirot University
May 2007

Kritsana Rodma. (2007) An Analysis of Children Development process according to National Youth Policy: A case study of Ban-Ruom-Pattana-Dek Project. Master's Project, M.P.A. (Public Policy). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Project Advisor: Assoc Prof. Dr. Worapit Meemak.

This research aimed to study of children development process according to National Youth Policy and children development and youth of long-term Plan (2002-2011): A case study of Ban-Ruom-Pattana-Dek Project.

104 persons (the manager of Foundation for Slum Child Care, staff members of Foundation for Slum Child Care, baby sitter, children volunteer groups, parents and board members of community) of Suanluang District, Bangkok Metropolitan were targeted population to be studied. Data were collected by reliability-tested questionnaire. And analyzed through Stepwise Regression Analysis.

The findings are as follows:

1. Family warming has influence to the organization structure of Foundation for Slum Child Care (FSCC).
2. Family warming, crime, community participation have influence to operational methods.
3. Environmental input has not affect to determining children development policy of Ban-Ruom-Pattana-Dek Project.
4. Operational methods have affect to children development policy.

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการสอบ
ได้พิจารณาสารนิพนธ์เรื่อง การวิเคราะห์กระบวนการพัฒนาเด็กตามแนวนโยบายเยาวชนแห่งชาติ :
กรณีศึกษาโครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็ก ของ กฤษณา รอดมา ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

.....

(รองศาสตราจารย์ ดร.วรพิตย์ มีมาก)

ประธานกรรมการบริหารหลักสูตร

.....

(อาจารย์ จักรกิตติย์ ธนาคม)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร.วรพิตย์ มีมาก)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์

(อาจารย์ ชีวินทร์ ฉายาขวลิต)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วุฒิชัย วิริยะสุทธีวงศ์)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชานโยบายสาธารณะ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีคณะสังคมศาสตร์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติมา สังข์เกษม)

วันที่.....เดือน พ.ศ.....

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสามารถของอาจารย์ จักรกฤษณ์ ธนาคม ประธานกรรมการบริหารหลักสูตร รองศาสตราจารย์ ดร.วรพิตย์ มีมาก ประธานควบคุมสารนิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วุฒิชัย วิริยะสุทธีวงศ์ อาจารย์ชีวินทร์ ฉายาชวลิต กรรมการสอบปากเปล่า ที่กรุณาให้คำปรึกษา แนวคิด และข้อเสนอแนะ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเมตตาอย่างสูง ซึ่งผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาเป็นอย่างยิ่ง จึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.วรพิตย์ มีมาก อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ท่านได้เสียสละเวลาอันมีค่า เพื่อให้คำปรึกษา แนะนำในการจัดทำงานวิจัยนี้ทุกขั้นตอน

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ในภาควิชารัฐศาสตร์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ ประสาทวิชาความรู้ให้แก่ผู้วิจัย

ขอขอบพระคุณ คุณศीलดา รังสิกรรพุม ผู้จัดการมูลนิธิเด็กอ่อนในสลัม ในพระอุปถัมภ์สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ซึ่งได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายการพัฒนาเด็กของโครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็กและตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และขอบคุณเจ้าหน้าที่งานชุมชนของมูลนิธิฯ ที่ให้ข้อมูล ประสานงานและอำนวยความสะดวกในการจัดทำวิจัยนี้จนแล้วเสร็จ

ขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อเกิด คุณแม่ลำปางค์ และขอขอบคุณสมาชิกทุกคนในครอบครัว รอดมาและเงินคุณดวง ที่ให้กำลังใจ ความห่วงใย แก่ผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา คุณค่าของสารนิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณคุณพ่อ คุณแม่ ครู อาจารย์ ผู้ประสิทธิ์ ประสาทวิชาความรู้ และอบรมสั่งสอนผู้วิจัยมาจนบัดนี้

ขอขอบคุณพี่ๆ เพื่อนๆ น้องๆ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ สาขาวิชานโยบายสาธารณะ ที่ให้ความช่วยเหลือ และให้กำลังใจด้วยดี

กฤษฎณา รอดมา

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	6
ความสำคัญของการวิจัย.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	9
สมมติฐานในการวิจัย.....	10
2 แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
การวิเคราะห์นโยบาย.....	11
กระบวนการกำหนดนโยบาย.....	15
ตัวแบบกระบวนการนโยบาย.....	17
ความต้องการในการพัฒนาการของเด็ก.....	20
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	32
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	34
การกำหนดประชากร.....	34
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	35
การรวบรวมข้อมูล.....	37
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	37
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	38
ตอนที่ 1 วิเคราะห์ ข้อมูลส่วนบุคคลและข้อมูลทั่วไปของประชากรทั้ง 4 ฉบับ.....	38
ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน.....	46
ตอนที่ 3 ทดสอบสมมติฐาน.....	48

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	53
สรุปผลการวิจัย.....	54
การค้นพบ.....	54
การอภิปรายผล.....	57
ข้อเสนอแนะ.....	62
บรรณานุกรม.....	64
ภาคผนวก	67
ภาคผนวก ก. แบบสอบถาม.....	68
ภาคผนวก ข. โครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็ก	84
ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์.....	90

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1. ตารางจำนวนประชากรที่ใช้ในการศึกษา	35
2. เกณฑ์การให้คะแนนของข้อคำถามเชิงบวก และเชิงลบ.....	36
3. แสดงจำนวนและค่าร้อยละข้อมูลส่วนบุคคลและข้อมูลทั่วไปของประชากรได้แก่เจ้าหน้าที่ มูลนิธิเด็กอ่อนในสลัมฯ ผู้รับเลี้ยงเด็ก และอาสาสมัครดูแลเด็ก	38
4. แสดงจำนวนและค่าร้อยละ ข้อมูลส่วนบุคคลและข้อมูลทั่วไปของผู้ปกครองเด็ก.....	41
5. แสดงจำนวนและค่าร้อยละ ข้อมูลส่วนบุคคลและข้อมูลทั่วไปของผู้นำชุมชน.....	44
6. แสดงค่าร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นที่เกี่ยวกับปัจจัย นำเข้าจากสภาพแวดล้อม.....	46
7. แสดงค่าร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นที่เกี่ยวกับ กระบวนการแปรรูปปัจจัยภายในกระบวนการ	47
8. แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และของประชากรต่อนโยบายการพัฒนาเด็ก ของโครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็ก.....	48
9. วิเคราะห์ปัจจัยนำเข้าจากสภาพแวดล้อมมีอิทธิพลต่อโครงสร้างของมูลนิธิเด็กอ่อน ในสลัมฯ โดยใช้การวิเคราะห์พหุคูณ.....	48
10. วิเคราะห์ปัจจัยนำเข้าจากสภาพแวดล้อมมีอิทธิพลต่อโครงสร้างของมูลนิธิเด็ก อ่อนในสลัมฯ โดยใช้การวิเคราะห์พหุคูณ.....	49
11. วิเคราะห์ปัจจัยนำเข้าจากสภาพแวดล้อมมีอิทธิพลต่อนโยบายการพัฒนาเด็ก ของโครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็ก โดยใช้การวิเคราะห์พหุคูณ.....	50
12. วิเคราะห์กระบวนการแปรรูปปัจจัยภายในกระบวนการมีอิทธิพลต่อนโยบายการพัฒนา เด็กของโครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็ก โดยใช้การวิเคราะห์พหุคูณ.....	51

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1. กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า	9
2. ตัวแบบกระบวนการนโยบายของ Sharkansky.....	17

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ประเทศไทยมีแนวคิดที่จะพัฒนาพลังเยาวชนไทยของชาติ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2454 เมื่อพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงพระราชทานกำเนิดลูกเสือไทย ด้วยทรงมีแนวคิดและนโยบายเกี่ยวกับเยาวชนว่า เยาวชนเป็นสมาชิกสำคัญของครอบครัวและสังคมประเทศชาติมีความต้องการที่จะสร้างให้เยาวชนเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพด้วยการพัฒนาตนเอง พัฒนากลุ่มและบำเพ็ญประโยชน์ต่อผู้อื่น นอกจากนั้นยังเป็นการเตรียมตัวยามสงบและให้พร้อมเมื่อมีศึก (พระราชปรารภในการจัดตั้งกองลูกเสือ)

ต่อมาเมื่อประเทศไทยประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2504-2509) และฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2510-2514) ซึ่งมีจุดเน้นคือการเร่งรัดให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว ขยายบริการด้านสาธารณสุขและด้านการศึกษาทุกระดับ โดยถือว่าการอาชีวศึกษาเป็นเครื่องมือในการผลิตกำลังคนระดับกลาง แต่ยังมีได้มีการระดมกลุ่มเป้าหมายกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเป็นพิเศษ ในช่วงนี้ได้เริ่มมีการศึกษาวิจัย รวบรวม ปัญหาเยาวชนเพื่อเสนอแนะการดำเนินงานเกี่ยวกับเยาวชน ให้แก่รัฐบาล และมีการจัดตั้งสำนักงานเยาวชนแห่งชาติเป็นงานระดับกองในสภาวิจัยแห่งชาติ มีการวางแผนและผนึกกำลังหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนในอันที่จะเสริมสร้างให้เยาวชนเป็นทรัพยากรที่ทรงคุณค่า โครงการ สำคัญ เช่น โครงการศูนย์รวมการศึกษา วิจัยปัญหาเยาวชน โครงการส่งเสริมงานอาสาพัฒนาของนิสิต นักศึกษา นักเรียนและเยาวชน โครงการพัฒนาเยาวชนในชนบท โครงการส่งเสริมและพัฒนาเยาวชนในเมือง และศูนย์เยาวชน และโครงการส่งเสริมปลูกฝังวัฒนธรรมและความรักชาติบ้านเมืองแก่เยาวชน ฯลฯ อย่างไรก็ตามยังมิได้มีการติดตามผลต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากแผนงานและโครงการดังกล่าว วันที่ 22 พฤศจิกายน 2516 มีการประกาศใช้นโยบายเยาวชนแห่งชาติฉบับแรก เนื่องจากการเรียกร้องประชาธิปไตยในเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาเยาวชนให้เป็นผู้มีคุณลักษณะที่ศรัทธาต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีระเบียบวินัย ยึดมั่นในความสามัคคี เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความคิดริเริ่ม นิยมและภูมิใจในความเป็นไทย ตลอดจนมีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งกายและใจ ฯลฯ เป็นผลให้เยาวชนในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการและทบวงมหาวิทยาลัย และนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายได้มีโอกาสจัดทำและเข้าร่วมกิจกรรมนอกหลักสูตรต่างๆ ที่สัมพันธ์กับชีวิตชนบทและประชาธิปไตยอย่างไรก็ตาม เมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2519 ได้มีคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 42 ให้ยกเลิกระเบียบข้อบังคับต่างๆ เกี่ยวกับองค์การและกิจกรรมนิสิต นักศึกษาและนักเรียนและให้ระงับกิจกรรมนิสิตนักศึกษาและ

นักเรียนในรูปต่างๆ ทั้งที่จัดขึ้นภายในและภายนอกสถานศึกษา แต่อนุญาตให้จัดเฉพาะกิจกรรมเสริมหลักสูตรทางด้านกีฬา ศิลปวัฒนธรรม และการบำเพ็ญประโยชน์ตามความจำเป็นเท่านั้น ต้องได้รับความเห็นชอบจากหัวหน้า สถานศึกษาเสียก่อน พร้อมกับประกาศยุบสำนักงานเยาวชนแห่งชาติและอินทrophylinต่างๆ ของสำนักงานเข้าไปอยู่กระทรวงศึกษาธิการ และในปีต่อมาจึงได้มีการประกาศใช้นโยบาย เยาวชนแห่งชาติฉบับที่ 2 โดยมีแนวคิดว่ายาวชนเป็นผู้สืบทอดวัฒนธรรม จึงต้องแสวงหาความรู้จากการศึกษาเล่าเรียนเสียก่อนในวัยนี้ เพื่อจะนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมในวันหน้า ในปี 2521 มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ พ.ศ.2521 โดยมาตรา 62 ระบุว่า รัฐพึงสนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาเยาวชนแห่งชาติให้เป็นผู้ที่มีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม และเพื่อความมั่นคงของรัฐ จึงได้มีการออกพระราชบัญญัติส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ.2521 พร้อมกับประกาศตั้งสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ ในสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี ให้เป็นหน่วยงานกลางในการกำหนดนโยบาย ประเมินผล และส่งเสริมประสานงานการพัฒนาเยาวชน ในปีเดียวกันได้มีการประกาศใช้นโยบายเยาวชนแห่งชาติฉบับที่ 3 ตลอดจนมีการจัดทำนโยบายและแผนพัฒนาเด็กระยะยาว และนโยบายและแผนพัฒนาเยาวชนระยะยาว ครอบคลุมการพัฒนาในช่วง 20 ปี ตั้งแต่พ.ศ. 2524 - 2544 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกระตุ้นและเร่งรัดให้ผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน และประชาชนทั่วไปได้ตระหนักถึงความสำคัญของเยาวชนที่มีต่อสังคม และเข้าใจกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชน ทั้งนี้ นับตั้งแต่ปี 2523 ในสมัย รัฐบาลพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ เป็นต้นมา ทุกรัฐบาลได้สนับสนุนนโยบายเยาวชนแห่งชาติ โดยกำหนดไว้เป็นหัวข้อหนึ่งในการแถลงนโยบายต่อรัฐสภา ในปี 2534 มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2534 ซึ่งในมาตรา 69 ระบุว่า รัฐพึงสนับสนุนและส่งเสริมพลเมืองของชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กและเยาวชนให้มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา คุณธรรมและจริยธรรม และในปี 2537 จึงได้มีการประกาศใช้นโยบายเยาวชนแห่งชาติฉบับที่ 4 โดยมีจุดเน้นและสาระสำคัญไม่ต่างจากนโยบายฉบับที่ 3 คือให้เด็กและเยาวชนทุกกลุ่มได้รับการพัฒนาและมีส่วนร่วมในการพัฒนา (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ. 2545 : 8-10)

ปัจจุบันประเทศไทยมีนโยบายเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 5 และแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนระยะยาว 10 ปี ครอบคลุมช่วง พ.ศ. 2545-2554 โดยแนวนโยบายมีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545-2549) และฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) มุ่งเน้นการพัฒนาอย่างยั่งยืนและความอยู่ดีมีสุขของคนไทย โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาแบบองค์รวม ที่ยึด “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” ไปพร้อมกับการพัฒนาเศรษฐกิจ เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกระดับทุกชั้นตอน ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือและการสนับสนุนจากทุกๆ ฝ่าย

อย่างจริงจัง ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อการพัฒนาคนอย่างต่อเนื่องให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยเฉพาะสนับสนุนให้ประชาชน ชุมชน และครอบครัวเข้ามามีส่วนร่วมและมีบทบาทในการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการเด็กในทุกๆ ด้านเพื่อมุ่งหวังที่จะเห็นเด็กไทยเป็นคนเก่ง ดี และมีสุข (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ. 2545: 3) และสอดคล้องกับพันธกรณีอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กที่ส่งผลต่อสังคมไทยได้ตระหนักและให้ความสำคัญมากขึ้นต่อการพัฒนาเด็ก ประเทศไทยได้เข้าผูกพันกับข้อกำหนดสากลของสหประชาชาติ โดยในวันที่ 12 มีนาคม 2534 ได้ลงนามรับรองปฏิญญาระดับโลก ว่าด้วยความอยู่รอด การปกป้อง และการพัฒนา การลงนามรับรองปฏิญญาดังกล่าวได้ผูกพันให้ประเทศไทยต้องจัดทำปฏิญญาเพื่อเด็ก อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กเป็นอนุสัญญาของสหประชาชาติ อันเป็นข้อตกลงซึ่งเสมือนเป็นข้อบัญญัติทางสังคมของโลกที่เกี่ยวกับการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก มีสาระสำคัญ 54 มาตรา โดย 40 มาตราแรกว่าด้วยสิทธิเด็กโดยตรง 4 เรื่องสำคัญ ได้แก่

1. สิทธิที่จะมีชีวิตรอด เช่น การจัดบริการสาธารณสุขอนามัยและสุขภาพแวดล้อมแก่เด็ก การบำบัดรักษาสุขภาพทั้งกายและจิต การประกันสังคม
2. สิทธิที่จะได้รับการปกป้อง เช่น การใช้ชาวสารแก่เด็กในทางสร้างสรรค์ การดูแลครอบครัวให้รับผิดชอบเลี้ยงดู การคุ้มครองเด็กจากความรุนแรง การทำร้าย ทอดทิ้ง การคุ้มครองเด็กจากการถูกพลัดพรากจากครอบครัว การคุ้มครองเด็กจากการถูกแสวงหาประโยชน์ทางเศรษฐกิจและการทำงาน การคุ้มครองเด็กจากยาเสพติด การคุ้มครองเด็กจากการถูกแสวงหาประโยชน์ทางเศรษฐกิจและการทำงาน การป้องกันการลักพา ขา ย ค้าเด็ก และการถูกแสวงหาประโยชน์ทุกรูปแบบ
3. สิทธิที่ได้รับการพัฒนา เช่น การพัฒนากาย สมอ ง จิตใจ ศีลธรรมและสังคม การจัดการศึกษาที่จะพัฒนาเด็กให้ครบถ้วนในด้านต่างๆ และจัดการไม่รู้หนังสือ
4. สิทธิที่จะมีส่วนร่วม เช่นการแสดงความคิดเห็น การแสดงออก การชุมนุมอย่างสงบและการมีส่วนร่วมทางวัฒนธรรม

การพัฒนาคุณภาพของประชากรที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่ง คือ การพัฒนาเด็กและเยาวชนซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญทางด้านโครงสร้างของสังคมและเป็นทรัพยากรที่สำคัญของประเทศที่ต้องได้รับการคุ้มครองสิทธิเพื่อเป็นมาตรฐานสากลตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กและการพัฒนาอย่างเหมาะสมตามวัย โดยนโยบายเยาวชนแห่งชาติได้แยกตามกลุ่มอายุในการบริหารจัดการไว้ชัดเจน ได้แก่ กลุ่มอายุต่ำกว่า 5 ปี กลุ่มอายุ 6 - 14 ปี และกลุ่มอายุ 15 - 25 ปี เพื่อตอบสนองของการพัฒนาของเด็กและเยาวชนแต่ละวัย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กลุ่มอายุต่ำกว่า 5 ปี รัฐได้ให้ความสำคัญต่อการดูแลสุขภาพอนามัยแม่และเด็ก การสร้างภูมิคุ้มกันโรค การป้องกันการขาดสารอาหาร การบริการเพื่อเตรียมความพร้อมใน

ระดับก่อนประถมศึกษา เช่น ศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย ศูนย์บริการช่วยเหลือระยะเริ่มแรกของเด็กพิการ การจัดหาเครื่องเล่นสำหรับเด็ก การส่งเสริมให้เด็กถูกทอดทิ้ง กำพรว้า การจัดอาหารกลางวันและการดื่มนมเป็นอาหารเสริม รวมทั้งสนับสนุนงบประมาณกองทุนเพื่อโครงการอาหารกลางวันสำหรับเด็กก่อนเกณฑ์ เนื่องจากความสามารถและอุปนิสัยของคนเรานั้นส่วนใหญ่จะก่อรูปเรียบร้อยระหว่างอายุ 0-3 ขวบ” (มูลนิธิเด็กก่อนในสลัมในพระอุปถัมภ์สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์. 2544: 46; อ้างอิงจาก มาซารุ อิบุระ. 2514.) นอกจากนี้ ยังพบว่าพัฒนาการทุกด้านของเด็กในระยะนี้จะเป็นไปอย่างรวดเร็ว และมีปริมาณการพัฒนาสูง ดังนั้น การส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านหรือปลูกฝังสิ่งที่ดีงาม เหมาะสมให้กับเด็ก จึงควรทำให้ดีที่สุดภายในวัยนี้เพราะประสบการณ์ที่เด็กได้รับจะเป็นการพัฒนาทักษะพื้นฐานที่สำคัญในการเรียนรู้ และการดำรงชีวิตในอนาคตของเด็ก

ปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กในวัยนี้เป็นผลสืบเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงในสภาพครอบครัวเป็นลักษณะครอบครัวเดี่ยว บิดามารดาขาดความรู้ในการเตรียมตัวก่อนมีบุตร การดูแลสุขภาพก่อนตั้งครรภ์ ระหว่างตั้งครรภ์ และหลังคลอด ตลอดจนการเลี้ยงดูบุตรตามระยะพัฒนาการของเด็ก เด็กจึงถูกทอดทิ้ง ขาดการดูแลอย่างเหมาะสม ขาดความรัก ขาดโอกาสที่จะเข้าถึงบริการ และตกเป็นเหยื่อของความรุนแรงในครอบครัว ฯลฯ นอกจากการบริการไม่เพียงพอและไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่แล้ว การพัฒนาประเทศในระบบเศรษฐกิจเสรีนิยมยังส่งผลให้บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบในการเลี้ยงดูบุตรเปลี่ยนไป เพราะพ่อ แม่ ลูก มีเวลาอยู่ด้วยกันน้อยลงไป เนื่องจากต้องทุ่มเทเวลาส่วนใหญ่ให้หมดไปกับ “การทำมาหากิน” เด็กจึงได้รับการเลี้ยงดูจากพี่เลี้ยงเด็กตามสถานรับเลี้ยงเด็ก โรงเรียน และยังพบว่าผู้ทำงานเกี่ยวกับเด็กเล็กยังขาดทักษะในการดูแลให้บริการเด็กด้านสุขภาพอนามัย การพัฒนาจิตใจและการให้คำปรึกษาครอบครัว

ความยากจนในเมือง (Urban poverty) เป็นปัญหาที่มีลักษณะเฉพาะ ที่อยู่อาศัยของคนยากจนในเมืองก็คือ สลัม ซึ่งความหมายมีการเปลี่ยนแปลงศัพท์บัญญัติภาษาราชการไทยมาหลายครั้ง จากคำแปลดั้งเดิมว่า “แหล่งเสื่อมโทรม” เปลี่ยนเป็น “แหล่งชุมชนแออัด” จนมาเป็น “แหล่งชุมชน” จากการสำรวจปริมาณคนจนในเมือง พบว่า ชุมชนผู้มีรายได้น้อยจะอาศัยกันอยู่ในลักษณะเป็นชุมชนแออัด มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 3,752 ชุมชน รวม 1.14 ล้านครัวเรือน มีประชากร 5.13 ล้านคน (สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์ เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ และผู้สูงอายุ. (2548.): 15-16 ; อ้างอิงจาก สมสุข บุญญะบัญชา และคณะ.2546.) ประมาณการได้ว่ามีเด็กในชุมชนแออัดประมาณ 2 ล้านคน ซึ่งในกรุงเทพมหานครมีแหล่งชุมชนแออัดอยู่เป็นจำนวนมากที่มีการก่อตั้งและขยายตัวได้ง่ายและรวดเร็ว ในลักษณะของชุมชนนอกแบบ (informal sector) พบปัญหาที่ยากต่อการแก้ไขหลายมิติ ทั้งด้านกายภาพ ทัศนียภาพ เศรษฐกิจ สังคม เป็นแหล่งชุมชนของปัญหาสุขภาพอนามัย สุขภาพจิต การด้อยโอกาสการศึกษา อาชญากรรม และยาเสพติด ส่งผลให้เด็กในชุมชนแออัดต้องเผชิญกับ

สภาพแวดล้อมที่ไม่ถูกสุขลักษณะ ทดุดโทรม ได้พบเห็นหรือมีประสบการณ์ในเรื่องความรุนแรง ทั้งในครอบครัวและจากชุมชน เพื่อนบ้าน และจากการที่พ่อแม่ต้องหาเข้ากินค่าเพื่อให้พอเพียงกับการยังชีพ เด็กในชุมชนแออัดจะถูกปล่อยปละละเลยหรือปล่อยให้เป็นการละเลยดูตามสถานรับเลี้ยงเด็กในชุมชน

โครงการ "บ้านร่วมพัฒนาเด็ก" เป็นโครงการหนึ่งของมูลนิธิเด็กอ่อนในสลัมในพระอุปถัมภ์ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากมูลนิธิเบอร์นาร์ตแวนเลียร์ ประเทศเนเธอร์แลนด์ ระยะแรก คือ ในปี 2544-2548 โดยมูลนิธิ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้ชุมชนดำเนินกิจกรรมรับเลี้ยงเด็กวัยแรกเกิด - 5 ปี ในชุมชนแออัดของกรุงเทพมหานคร และมุ่งเน้นพัฒนาผู้รับเลี้ยงเด็กในด้านการอบรมเลี้ยงดูพัฒนาเด็กในด้านร่างกาย สติปัญญา สังคมและอารมณ์ และจริยธรรม โดยผ่านการอบรมหลักสูตรผู้ดูแลเด็กเล็ก ที่จัดโดยมูลนิธิเด็กอ่อนในสลัมฯ ซึ่งเป็นหลักสูตรที่มูลนิธินำประสบการณ์จากการทำงานด้านการพัฒนาเด็กมาเป็นแนวทางในการจัดทำเนื้อหาหลักสูตร เพื่ออบรมให้กับผู้เข้าร่วมโครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็ก ผู้สนใจในชุมชนแออัด และบุคลากรของมูลนิธิ นอกจากนี้มูลนิธิยังจัดอบรมความรู้ด้านการอบรมเลี้ยงดูเด็กเป็นหลักสูตรระยะสั้นและเจ้าหน้าที่โครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็กลงไปเยี่ยมบ้านผู้รับเลี้ยงเพียงให้คำแนะนำปรึกษาด้านการอบรมเลี้ยงดูเด็ก การแลกเปลี่ยนแนวคิด การให้คำปรึกษา การช่วยเหลือ การให้กำลังใจกันและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการทำงานร่วมกัน ซึ่งการทำงานของมูลนิธิเด็กอ่อนในสลัมฯ ได้เข้าไปพัฒนาคุณภาพผู้รับเลี้ยงเด็กที่อยู่ในชุมชนแออัดต่างๆ ให้มีความรู้ความเข้าใจในด้านการเลี้ยงดูเป็นการสร้างความสัมพันธ์ในกลุ่มผู้รับเลี้ยงเด็กเห็นคุณค่าในอาชีพรับเลี้ยงเด็ก ที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเด็ก ซึ่งเป็นการสร้างรากฐานการพัฒนาเด็กในช่วงวัยแรกเกิด - 5 ปี ซึ่งเป็นช่วงวัยที่สำคัญของการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา อีกทั้งยังสนับสนุนให้ครอบครัวได้ไปประกอบอาชีพสร้างความมั่นคงแก่ครอบครัว และกลุ่มผู้รับเลี้ยงเด็กยังเกิดการเรียนรู้ แบ่งปันประสบการณ์ช่วยเหลือกัน ทำให้เกิดการช่วยเหลือเกื้อกูลกันเกิดขึ้น

ในปี พ.ศ. 2549 - 2553 เบอร์นาร์ตแวนเลียร์ ประเทศเนเธอร์แลนด์ ระยะที่ 2 โดยมูลนิธิเด็กอ่อนในสลัมฯ มีวัตถุประสงค์ที่จะสนับสนุนให้เกิดการทำงานในลักษณะเครือข่ายผู้รับเลี้ยง เพื่อให้ผู้รับเลี้ยงที่ผ่านการพัฒนาจากโครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็กในช่วงแรกเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์แก่ผู้รับเลี้ยงรายอื่นๆ และรวมกลุ่มช่วยเหลือกันในเครือข่ายย่อยให้เกิดความยั่งยืนในการพัฒนาเด็กด้วยคนในชุมชน นอกจากนี้ยังรับผู้รับเลี้ยงเด็กรายใหม่เข้าร่วมโครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็ก โดยเจ้าหน้าที่มูลนิธิเด็กอ่อนในสลัมฯ จะเป็นผู้พัฒนาผู้รับเลี้ยงให้ผ่านเกณฑ์ประเมินของมูลนิธิเด็กอ่อนในสลัมฯ และส่งผู้รับเลี้ยงเข้าสู่เครือข่าย โดยพยายามขยายเครือข่ายบ้านรับเลี้ยงให้มากขึ้นเพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาเด็กอ่อนที่ยากไร้ ด้อยโอกาสให้มีจำนวนมากขึ้น

สำหรับการวิจัยนี้ ผู้วิจัยต้องการวิเคราะห์กระบวนการพัฒนาเด็กตามแนวนโยบายเด็กและเยาวชนแห่งชาติและแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนระยะยาว (พ.ศ.2545 – 2554) กรณีศึกษาโครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็ก โดยผลการวิจัยอาจเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง นำไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข พัฒนานโยบายที่มุ่งพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม ให้มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อวิเคราะห์กระบวนการพัฒนาเด็กตามแนวนโยบายเยาวชนแห่งชาติและแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนระยะยาว (พ.ศ.2545 – 2554) กรณีศึกษาโครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็ก

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

สามารถนำผลที่ได้จากการศึกษาไปเป็นแนวทางในการพัฒนานโยบายให้เหมาะสม และสามารถปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรมในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาต่างๆ ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นต่อไปในอนาคต

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการศึกษา ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือจากประชากรในพื้นที่เจาะจงโดยจำแนกตามบทบาทที่เกี่ยวข้องกับโครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็ก จำแนกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

1. กลุ่มผู้บริหารโครงการฯ คือ ผู้จัดการมูลนิธิเด็กอ่อนในสลัมฯ

2. กลุ่มผู้ดำเนินงาน คือ ผู้นำชุมชน ผู้รับเลี้ยงเด็ก อาสาสมัครดูแลเด็กในพื้นที่เขตสวนหลวงและเจ้าหน้าที่มูลนิธิเด็กอ่อนในสลัมฯ

3. กลุ่มผู้ปกครองเด็กในโครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็ก ในพื้นที่เขตสวนหลวง

2. ประเด็นการศึกษา

มุ่งวิเคราะห์กระบวนการพัฒนาเด็กตามแนวนโยบายเยาวชนแห่งชาติและแผนพัฒนา เด็กและเยาวชนระยะยาว (พ.ศ.2545 – 2554) กรณีศึกษาโครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็ก เฉพาะกลุ่มอายุต่ำกว่า 5 ปี

3. พื้นที่ดำเนินการศึกษา คือ พื้นที่เขตสวนหลวง

4. ด้านระยะเวลา ในการศึกษาครั้งที่ใช้ระยะเวลา 6 เดือน ตั้งแต่ พ.ย. 49 – เม.ย. 50

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีตัวแปรที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ตัวแปรที่เกี่ยวกับปัจจัยนำเข้าจากสภาพแวดล้อม
 - 1.1 ความอบอุ่นในครอบครัว
 - 1.2 ความรุนแรงในครอบครัวและชุมชน
 - 1.3 ที่อยู่อาศัยมีสภาพแออัด
 - 1.4 การมีส่วนร่วมของชุมชน
 - 1.5 ยาเสพติด
 - 1.6 อาชญากรรม
 - 1.7 สถานภาพของครอบครัว
2. ตัวแปรที่เกี่ยวกับกระบวนการแปรรูปปัจจัยภายในกระบวนการ
 - 2.1 โครงสร้างของมูลนิธิเด็กก่อนในสลัมในพระอุปถัมภ์สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์
 - 2.2 วิธีดำเนินงานโครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็ก
 - 2.3 สถานบริการเตรียมความพร้อมแก่เด็กในระดับก่อนประถมศึกษา
 - 2.4 การเตรียมตัวก่อนมีบุตร
3. ตัวแปรที่เกี่ยวกับผลผลิต หรือปัจจัยนำออกสู่สภาพแวดล้อม ได้แก่ นโยบายการพัฒนาเด็กของโครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็ก คือ การพัฒนาด้านร่างกาย สติปัญญา สังคมและอารมณ์ และ จริยธรรม

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. นโยบายเยาวชนแห่งชาติ หมายถึง นโยบายเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 5 และแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนระยะยาว (พ.ศ. 2545 – 2554)
2. โครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็ก หมายถึง โครงการเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้ชุมชนดำเนินกิจกรรมรับเลี้ยงเด็ก ในวัยแรกเกิด ถึง 5 ปี ของมูลนิธิเด็กก่อนในสลัมในพระอุปถัมภ์สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์
3. การพัฒนาเด็ก หมายถึง การพัฒนาเด็กในวัยแรกเกิด ถึง 5 ปี ทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม จริยธรรม ที่ได้รับการเลี้ยงดูในบ้านรับเลี้ยงที่เข้าโครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็กในชุมชนแออัดเขตกรุงเทพมหานคร

4. ปัจจัยนำเข้าจากสภาพแวดล้อม หมายถึง สภาพแวดล้อมต่างๆ ในชุมชน ประกอบด้วย

4.1 ความอบอุ่นในครอบครัว หมายถึง พฤติกรรมของผู้ปกครองที่เด็กรับรู้ว่าเป็นพฤติกรรมที่แสดงถึงความรัก ความห่วงใยที่มีต่อเด็ก เช่น การโอบกอด การพูดจาไพเราะ

4.2 ความรุนแรงในครอบครัวและชุมชน หมายถึง พฤติกรรมของผู้ปกครองและชุมชนที่เด็กรับรู้ว่าเป็นพฤติกรรมที่แสดงถึงความรุนแรง ทั้งทางวาจา กิริยา การกระทำ

5.3 ที่อยู่อาศัยมีสภาพแออัด หมายถึง ที่อยู่อาศัยมีสภาพแออัด ไม่ถูกสุขลักษณะ และสภาพแวดล้อมทรุดโทรม

4.4 การมีส่วนร่วมของชุมชน หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนที่พักอาศัยอยู่ในเขตสวนหลวง

4.5 ยาเสพติด หมายถึง สิ่งเสพติดทุกชนิดที่ระบาดในชุมชนเขตสวนหลวง เช่น เฮโรอีน ยาบ้า เหล้า บุหรี่ ฯลฯ

4.6 อาชญากรรม หมายถึง การกระทำผิดของบุคคลหรือองค์กร ซึ่งการกระทำนั้นๆ ซึ่งถือเป็นความผิดที่กฎหมายได้บัญญัติเป็นข้อห้าม เมื่อบุคคลกระทำความผิดหรือละเมิดแล้วจะต้องรับการลงโทษ

4.7 สถานภาพของครอบครัว หมายถึง ลักษณะครอบครัวในบ้านพัก จำแนกเป็น

4.7.1 ลักษณะครอบครัวเดี่ยว มีสมาชิกในบ้านประกอบด้วย พ่อ แม่ และลูก เท่านั้น

4.7.2 ลักษณะครอบครัวขยาย มีสมาชิกในบ้านประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก และญาติอื่นๆ เช่น ปู่ ย่า ตา ยาย ฯลฯ

5. กระบวนการแปรรูปปัจจัยภายในกระบวนการ

5.1 โครงสร้างของมูลนิธิเด็กอ่อนในสลัมในพระอุปถัมภ์สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ หมายถึง การบริหารโครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็กของผู้บริหารมูลนิธิเด็กอ่อนในสลัมฯ เช่น การกำหนดกิจกรรม การติดต่อประสานงาน การจัดสรรบุคลากร การตัดสินใจ เป็นต้น

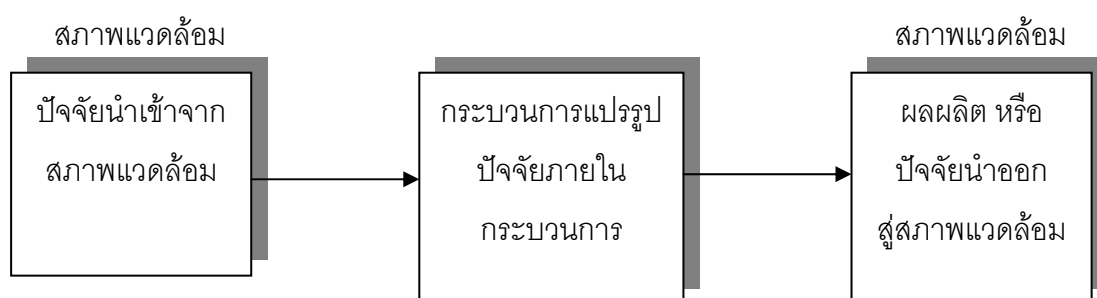
5.2 วิธีดำเนินงานโครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็ก หมายถึง วิธีดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของโครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็ก เพื่อให้การดำเนินโครงการฯ เป็นไปตามจุดมุ่งหมาย

5.3 สถานบริการเตรียมความพร้อมแก่เด็กในระดับก่อนประถมศึกษา หมายถึง สถานรับเลี้ยงเด็กทั้งของภาครัฐและเอกชน รับเลี้ยงเด็กตั้งแต่อายุ 3 – 6 ปี เช่น ศูนย์พัฒนาเด็ก ศูนย์เด็กเล็ก นออยู่ ฯลฯ

5.4 การเตรียมตัวก่อนมีบุตร หมายถึง การตั้งครรภ์โดยเจตนามีการวางแผนล่วงหน้าและมีความพร้อมในการเลี้ยงดูลูก

6. ผลผลิต หรือปัจจัยนำออกสู่สภาพแวดล้อม หมายถึง นโยบายการพัฒนาเด็กโครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็ก คือ การพัฒนาด้านร่างกาย สติปัญญา สังคมและอารมณ์ และจริยธรรม

กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า

- ความอบอุ่นในครอบครัว	- โครงสร้างของมูลนิธิเด็ก	- นโยบายการพัฒนาเด็ก
- ความรุนแรงในครอบครัว	- อ่อนในสลัมในพระอุปถัมภ์	- โครงการบ้านร่วม
- และชุมชน	- สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ	- พัฒนาเด็ก คือ ด้าน
- การมีส่วนร่วมของชุมชน	- เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา	- ร่างกาย สติปัญญา
- ยาเสพติด	- กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์	- อารมณ์และสังคม และ
- อาชญากรรม	- วิธีดำเนินงานโครงการ	- จริยธรรม
- ที่อยู่อาศัยมีสภาพแวดล้อม	- บ้านร่วมพัฒนาเด็ก	
- แออัด		
- สถานภาพของครอบครัว	- สถานบริการเตรียมความพร้อมแก่เด็กในระดับก่อนประถมศึกษา	
	- การเตรียมตัวก่อนมีบุตร	

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการศึกษา

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานไว้ ดังนี้

1. ปัจจัยนำเข้าจากสภาพแวดล้อม มีอิทธิพลต่อกระบวนการแปรรูปปัจจัยภายในกระบวนการ คือ โครงสร้างของมูลนิธิเด็กอ่อนในสลัม ฯ
2. ปัจจัยนำเข้าจากสภาพแวดล้อมมีอิทธิพลต่อกระบวนการแปรรูปปัจจัยภายในกระบวนการ คือ วิธีดำเนินงานโครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็ก
3. ปัจจัยนำเข้าจากสภาพแวดล้อมมีอิทธิพลต่อนโยบายการพัฒนาเด็ก
4. กระบวนการแปรรูปปัจจัยภายในกระบวนการมีอิทธิพลต่อนโยบายการพัฒนาเด็ก

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้อ่านทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์นโยบาย จึงขอนำเสนอผลการอ่านและการสังเคราะห์วรรณกรรมและงานวิจัยตามหัวข้อการวิเคราะห์นโยบาย การวิเคราะห์กระบวนการกำหนดนโยบาย การวิเคราะห์กระบวนการนโยบายและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในส่วนนี้จะนำเสนอแนวคิด ดังนี้

1. การวิเคราะห์นโยบาย
2. กระบวนการกำหนดนโยบาย
3. ตัวแบบกระบวนการนโยบายของ Ira Sharkansky
4. ความต้องการในการพัฒนาการของเด็ก
5. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 การวิเคราะห์นโยบาย (Policy Analysis)

ความหมายของนโยบายสาธารณะ

ถวัลย์รัฐ วรเทพพิพิพัทธ์ (2541 : 3-10) ได้ให้ความหมายของนโยบายสาธารณะว่า นโยบายสาธารณะนั้นเป็นแนวทางปฏิบัติกว้างๆ ซึ่งกำหนดโดยรัฐบาลหรือข้าราชการระดับสูง ที่มีวัตถุประสงค์แน่นอนไม่ว่าอย่างใดก็อย่างหนึ่ง โดยมีจุดประสงค์ให้มีการนำไปปฏิบัติและอาจเป็นไปได้ในทางบวกหรือลบเป็นการกระทำหรือไม่กระทำก็ได้

สมบัติ อารังธัญวงศ์ (2543 : 1) ได้ให้ความหมายของนโยบายสาธารณะว่า จะต้องเป็นกิจกรรมที่กระทำโดยรัฐบาล โดยการตัดสินใจเลือกที่จะกระทำของรัฐบาลต้องคำนึงถึงคุณค่าของสังคมเป็นเกณฑ์ โดยมุ่งที่จะตอบสนองความต้องการของประชาชนเป็นหลัก

ศุภชัย ยาวะประภาษ(2544 : 1-5) ได้ให้ความหมายของนโยบายสาธารณะว่า เป็นแนวทางการดำเนินกิจกรรมของรัฐบาล ซึ่งรวมทั้งกิจกรรมที่ผ่านมาในอดีต กิจกรรมที่กำลังดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน และกิจกรรมที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต

ทศพร ศิริสัมพันธ์ (2539 : 3-4) ได้ให้ความหมายของนโยบายสาธารณะว่า นโยบายที่ถูกกำหนดขึ้นโดยรัฐบาล ซึ่งอาจจะเป็นองค์กรหรือตัวบุคคลที่มีอำนาจหน้าที่โดยตรงตามกฎหมายภายใต้ระบบการเมืองนั้นๆ ทั้งนี้ นโยบายสาธารณะจะครอบคลุมตั้งแต่สิ่งที่รัฐบาลตั้งใจว่าจะกระทำหรือไม่กระทำ การตัดสินใจของรัฐบาลในการแบ่งสรรทรัพยากรหรือคุณค่าต่างๆ ในสังคม กิจกรรมหรือการกระทำ

ต่างๆของรัฐบาล รวมจนถึงผลผลิตและผลลัพธ์ ที่เกิดขึ้นจริง อันเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นติดตามมาจากการดำเนินงานของรัฐบาล

ดาย (Dye, 1984: 1) นโยบายสาธารณะคือ สิ่งที่รัฐบาลเลือกจะทำหรือไม่กระทำ ในส่วนที่จะกระทำครอบคลุมกิจกรรมต่างๆ ทั้งหมดของรัฐบาล ทั้งกิจกรรมที่เป็นกิจวัตรและกิจกรรมที่เกิดขึ้นในบางโอกาส

ชาร์แคนสกี (Sharkansky. 1970: 1) นโยบายสาธารณะ คือ กิจกรรมที่กระทำโดยรัฐบาล ซึ่งครอบคลุมกิจกรรมทั้งหมดของรัฐบาล อาทิเช่น การจัดการศึกษา การจัดสวัสดิการ และการก่อสร้างทางหลวงโดยรัฐ รวมทั้งข้อกำหนดและระเบียบในการควบคุมและกำกับการดำเนินกิจกรรมของปัจเจกบุคคลและนิติบุคคลทั้งหมด ตลอดจนการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐ หรือความหมายในแง่พฤติกรรมคล้ายกับ ดาย แต่มุ่งพิจารณาถึงบทบาทของรัฐบาลที่มีส่วนในด้านนี้โดยตรง โดยกล่าวว่า “นโยบายสาธารณะหมายถึงกิจกรรมต่างๆ ที่รัฐบาลจัดทำขึ้น เป็นต้นว่า บริหารสาธารณะ การควบคุมกิจกรรมของบุคคลหรือธุรกิจเอกชน การแสดงออกในทางสัญลักษณ์ต่างๆ ตลอดจนการควบคุมกิจกรรมทางการเมืองแบบอื่น ๆ

แอนเดอร์สัน (Anderson. 1994: 5-6) นโยบายสาธารณะคือ แนวทางการปฏิบัติหรือการกระทำซึ่งมีองค์ประกอบหลายประการ ได้แก่ ผู้ปฏิบัติหรือชุดของผู้กระทำที่จะต้องรับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับสังคม โดยมีจุดมุ่งหมายชัดเจนว่า สิ่งใดที่จะต้องกระทำให้สำเร็จ มิใช่สิ่งที่รัฐบาลเพียงแต่ตั้งใจกระทำหรือเสนอให้กระทำเท่านั้น เป็นการจำแนกให้เห็นความแตกต่างที่ชัดเจนระหว่างนโยบายกับการตัดสินใจของรัฐบาล ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญระหว่างการเลือกทางเลือกที่ต้องเปรียบเทียบกัน (Competing Alternatives)

พรีวิท; และเวอร์บา (Prewith; & Verba. 1983: 652-653) นโยบายสาธารณะ คือ พันธะสัญญาระยะยาวในการดำเนินกิจกรรมอย่างเป็นแบบแผนของรัฐบาล โดยมุ่งถึงสิ่งที่รัฐบาลกระทำจริงมากกว่าสิ่งที่รัฐบาลพูดดังนั้นเพื่อให้สามารถเข้าใจในนโยบายสาธารณะของรัฐบาลได้อย่างชัดเจน ประชาชนต้องติดตามการบัญญัติกฎหมายของฝ่ายนิติบัญญัติและการนำนโยบายไปปฏิบัติของฝ่ายรัฐบาลอย่างใกล้ชิด

ฟรีดริช (Friedrich.1963: 70) นโยบายสาธารณะ คือ ชุดของข้อเสนอเกี่ยวกับการกระทำของบุคคล กลุ่มบุคคล หรือรัฐบาลภายใต้สิ่งแวดล้อมที่ประกอบด้วยปัญหา อุปสรรคและโอกาส นโยบายจะถูกนำเสนอเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาของประชาชน โดยมุ่งที่จะกระทำให้บรรลุเป้าหมาย

อีสตัน (Easton. 1953: 129) นโยบายสาธารณะ หมายถึง อำนาจในการจัดสรรค่านิยมของสังคมทั้งหมดและผู้ที่มีอำนาจในการจัดสรร ก็คือ รัฐบาลและสิ่งที่รัฐบาลตัดสินใจที่จะกระทำหรือไม่กระทำเป็นผลมาจาก “การจัดสรรค่านิยมของสังคม”

ความหมายของการวิเคราะห์นโยบาย

ดาเย (Dye. 1984: 7) เห็นว่าการวิเคราะห์นโยบายเป็นการวิเคราะห์ปัญหาของสังคมที่เป็นวิทยาศาสตร์ และสอดคล้องกับความเป็นจริง ด้วยเหตุนี้นักวิเคราะห์นโยบายส่วนใหญ่จึงสนใจที่จะพัฒนาการอธิบายที่เหมาะสมมากกว่าการเสนอแนะทางเลือกในการตัดสินใจต่อปัญหานโยบายที่กำลังเผชิญอยู่ ลักษณะสำคัญของการวิเคราะห์นโยบายตามทัศนะของ Dye คือ การวิเคราะห์นโยบายเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการอธิบาย (explanation) มากกว่าการเสนอแนะ (prescription) เป็นการแสวงหาอย่างจริงจังถึงสาเหตุและผลของนโยบายโดยใช้ระเบียบวิธีทางวิทยาศาสตร์ และการวิเคราะห์นโยบายเป็นความพยายามที่จะพัฒนาและทดสอบข้อเสนอกลับไปเกี่ยวกับสาเหตุและผลของนโยบาย นอกจากนี้ยังเป็นการสะสมการวิจัยค้นพบที่เชื่อถือได้ต่อความเป็นจริงทั่วไปอีกด้วย ลักษณะการวิเคราะห์นโยบายดังกล่าว จึงเน้นหนักในเรื่องการพัฒนาเชิงทฤษฎีมากกว่าการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าที่นักการเมืองเผชิญอยู่

ควอด (E.S. Quade. 1981: 4-5) ได้ให้ความหมายของการวิเคราะห์นโยบายไว้ว่า เป็นรูปแบบการวิเคราะห์ที่ใช้ข้อมูลข่าวสารในการปรับปรุงวิธีการกำหนดนโยบายเพื่อการตัดสินใจ โดยการใช้เทคนิคการวิจัยดำเนินงาน การวิเคราะห์ระบบ การวิเคราะห์ต้นทุน-ผลประโยชน์ การวิเคราะห์ต้นทุนประสิทธิผล และรูปแบบอื่นๆ ที่จะได้มาซึ่งการแก้ปัญหาในทางการเมืองและองค์การ ด้วยการตัดสินใจและการนำไปปฏิบัติ

ดันน์ (Dunn. 1981: 35) ได้ให้ความหมายของการวิเคราะห์นโยบายไว้ว่า เป็นสาขาหนึ่งของสังคมศาสตร์ประยุกต์ที่ใช้วิธีการหลากหลายในการนำเสนอข้อเท็จจริงและเหตุผลมาแปรรูปเป็นนโยบายเพื่อแก้ปัญหาในทางการเมืองที่มีสภาวะการณ์แตกต่างกัน

นาเกล (Nagel. 1984: 3) ได้ให้ความหมายของการวิเคราะห์นโยบายไว้ว่า การกำหนดและตัดสินใจเลือกของนโยบาย โดยการตัดสินใจเลือกทางเลือกที่คิดว่าดีที่สุดที่สุดในชุดของเป้าหมาย (Goals) ที่กำหนด โดยเปรียบเทียบทางเลือกเหล่านั้นกับการบรรลุเป้าหมาย

ดังนั้นอาจสรุปได้ว่า การวิเคราะห์นโยบาย คือ การตัดสินใจเลือกทางเลือกที่ดีที่สุดที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้โดยอาจใช้เทคนิคต่างๆ เป็นเครื่องมือในการตัดสินใจ

จุดมุ่งหมายของการวิเคราะห์นโยบาย

สจิวทท์ นาเกล (Stuart S. Nagel. 1980: 9) กล่าวว่า “การวิเคราะห์นโยบายมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาปัญหาด้านต่างๆ ของระบบสังคมและพยายามแสวงหาลู่ทางในการแก้ไขทั้งนี้ โดยอาศัยความรู้จากศาสตร์แขนงต่างๆ ในสาขาวิชาสังคมศาสตร์ประยุกต์มาใช้เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์”

ควอด (E.S. Quade. 1981: 43-44) กล่าวว่า “การวิเคราะห์นโยบายสาธารณะมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ คือ”

1. เพื่อให้ผู้กำหนดนโยบายได้รับรู้ถึงปัญหาสาธารณะ (public problems) โดยแจ้งชัด
2. เพื่อปรับปรุงคุณภาพการตัดสินใจของผู้กำหนดนโยบายที่สามารถแก้ปัญหาหรือ

ตอบสนองความต้องการได้

3. เพื่อสร้างกระบวนการแก้ปัญหาที่เป็นรูปธรรมและเป็นระบบ

ดังนั้น อาจสรุปได้ว่า จุดมุ่งหมายที่สำคัญของการวิเคราะห์นโยบายสาธารณะ คือ การหาแนวทางแก้ไขปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นในสังคม โดยกำหนดมาเป็นนโยบายที่เป็นรูปธรรมและเป็นระบบที่มาจากการประสานองค์ความรู้ในสาขาต่างๆ

องค์ประกอบของการวิเคราะห์นโยบาย

การวิเคราะห์นโยบายสาธารณะนั้น ควอด (Quade. 1981: 46-47) ได้จำแนกองค์ประกอบสำคัญได้ดังต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ (The Objective) คือสิ่งที่ผู้กำหนดนโยบายต้องการให้เกิดขึ้น ซึ่งควรมีความชัดเจน และไม่มากจนเกินไป
2. ทางเลือก (The Alternative) คือมาตรการหรือแนวทางการดำเนินงานที่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ซึ่งอาจมีหลายทางเลือกในการบรรลุวัตถุประสงค์หนึ่งๆ
3. ผลกระทบ (The Impact) คือผลที่เกิดขึ้นจากทางเลือก อาจเป็นผลประโยชน์ หรือผลเสียหายที่เกิดขึ้น
4. มาตรฐานหรือบรรทัดฐาน (Criteria) หมายถึง มาตรฐานของงานที่ตั้งไว้เพื่อใช้ในการเปรียบเทียบวัดผลเพื่อหาทางเลือกที่เหมาะสม
5. ตัวแบบ (Models) หมายถึง วิธีการหรือกระบวนการที่จะนำทางเลือกที่ตัดสินใจมาดำเนินการ

ทศพร ศิริสัมพันธ์ (2541: 1 - 9) จำแนกแนวทางสำหรับการวิเคราะห์นโยบายออกเป็น 3 แนวทางใหญ่ๆ ได้แก่

1) แนวทางเกี่ยวกับทิศทางของนโยบายสาธารณะ (Public policy prescription) เน้นการให้ข้อมูลหรือคำตอบ ตลอดจนการเสนอแนะ (Prescribe) ตัวผู้กำหนดนโยบายสาธารณะว่าควรที่จะตัดสินใจอย่างไรหรือควรที่จะทำอะไร

2) แนวทางเกี่ยวกับสาเหตุและผลกระทบของนโยบาย (Causes and consequences of public policy) พิจารณาถึงความสัมพันธ์เชิงเหตุผล (Causal relationships) ระหว่างส่วนประกอบต่างๆ (Components) ของระบบนโยบายสาธารณะ (public policy system) เช่น ปัจจัยนำเข้าของนโยบายสาธารณะ (Inputs) กระบวนการแปรรูปหรือการตัดสินใจ (Conversion or decision-making process) ผลผลิตของนโยบายสาธารณะ (Outputs) และปัจจัยป้อนกลับ (Feedback)

3) แนวทางเกี่ยวกับกระบวนการกำหนดนโยบายสาธารณะ (Public policy-making analysis) พิจารณาที่กระบวนการ (Process) หรือขั้นตอน (Step) ของการกำหนดนโยบายว่า ในแต่ละขั้นตอนนั้นมีโครงสร้างหน้าที่ (Functional activities) อย่างไร เพื่อให้ทราบถึงรายละเอียดของนโยบาย และพัฒนาการของกระบวนการกำหนดนโยบาย

จากแนวทางสำหรับการวิเคราะห์นโยบายทั้ง 3 แนวทางข้างต้นจะเห็นว่า แนวทางเกี่ยวกับปทัสสถานของนโยบายสาธารณะเป็นการศึกษาว่า นโยบายสาธารณะควรที่จะถูกกำหนดอย่างไร (How public policies should be made) ส่วนแนวทางเกี่ยวกับสาเหตุและผลกระทบของนโยบายสาธารณะ และแนวทางเกี่ยวกับกระบวนการกำหนดนโยบายสาธารณะ เป็นการศึกษานโยบายสาธารณะถูกกำหนดมาอย่างไร (how public policies are made) (Hogwood and Gunn. 1983: 3)

2.2 กระบวนการกำหนดนโยบาย (Public policy-making)

แอนเดอร์สัน (Anderson. 1979: 23-24) ได้จำแนกกระบวนการของการวิเคราะห์นโยบาย ออกเป็น 5 ขั้นตอน คือ

1. การกำหนดปัญหา (Problem Formulation)
2. การกำหนดกรอบของนโยบาย (Formulation)
3. การยอมรับนโยบาย (Adoption)
4. การนำไปปฏิบัติของนโยบาย (Implementation)
5. การประเมินผลนโยบาย (Evaluation)

ควอด (E. S. Quade. 1981: 47-58) มีกระบวนการและวิธีการวิเคราะห์ 5 ขั้นตอนเชื่อมโยงกันเป็นวงจรและอาจกระทำซ้ำหลาย ๆ ครั้ง ดังต่อไปนี้

1. การกำหนดรูปแบบ (Formulation) เป็นการระบุปัญหาและขอบเขตของปัญหา กำหนดวัตถุประสงค์และมาตรฐานให้ชัดเจน
2. การค้นหา (Search) เป็นการคิดค้นและคัดเลือกทางที่จะนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้
3. การกำหนดตัวแบบ (Modeling) เป็นการสร้างและกำหนดตัวแบบเพื่อใช้ในการพิจารณาวิเคราะห์ทางเลือก ผลลัพธ์และผลกระทบที่จะเกิดขึ้น
4. การเปรียบเทียบ (Comparison) เป็นการเปรียบเทียบทางเลือกต่างๆ ที่ได้กำหนดไว้แล้ว โดยดูว่าทางเลือกใดที่อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานและยอมรับได้ ซึ่งจะทำให้การคัดเลือกทางเลือกที่ไม่เหมาะสมออกไป

5. การสรุปผลและตรวจสอบทางเลือก (Interpretation and Varification) เป็นการศึกษาเปรียบเทียบและจัดลำดับทางเลือกตามความสำคัญ เพื่อเลือกทางเลือกที่จะบรรจุเป้าหมาย ต่อจากนั้นทำการตรวจสอบย้อนกลับว่าเป็นไปตามที่วิเคราะห์หรือไม่

ขั้นตอนโดยละเอียดของ เควด (E. S. Quade. 1981: 67-82) อาจจำแนกได้ ดังนี้

1. การกำหนดปัญหา
2. การเตรียมหัวข้อในการนำเสนอ ซึ่งมีหัวข้อต่างๆ ดังนี้

สภาพปัญหา

จุดประสงค์หลักในการศึกษา

ขอบเขตหรือประชากรในการศึกษา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการศึกษา

ความสัมพันธ์กับโครงการอื่น

เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ในการศึกษา

วิธีการวัดประสิทธิผล

กรอบในการวิเคราะห์

1. ชนิดของทางเลือก
2. ระเบียบวิธีที่ใช้ในการศึกษา
3. เกณฑ์มาตรฐานในการวัด

การวิเคราะห์ทางเลือก

1. การวิเคราะห์เชิงพรรณนา
2. การวิเคราะห์เชิงประสิทธิผล
3. การวิเคราะห์ต้นทุน
 - ต้นทุนของรัฐ/เอกชน
 - ระยะเวลา
4. การได้ผลตอบแทน
5. ข้อสังเกต และการจัดลำดับความสำคัญ
6. ข้อพิจารณาอื่นๆ

ข้อเสนอแนะที่อาจจะมี

ภาคผนวก (ข้อมูลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา)

3. การจัดองค์กรในการทำงาน

- 3.1 การคัดเลือกผู้ปฏิบัติงาน

3.2 การมอบหมายงาน

4. การกำหนดแผนการปฏิบัติงาน
5. การเลือกแนวทางในการดำเนินงาน
6. การเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้

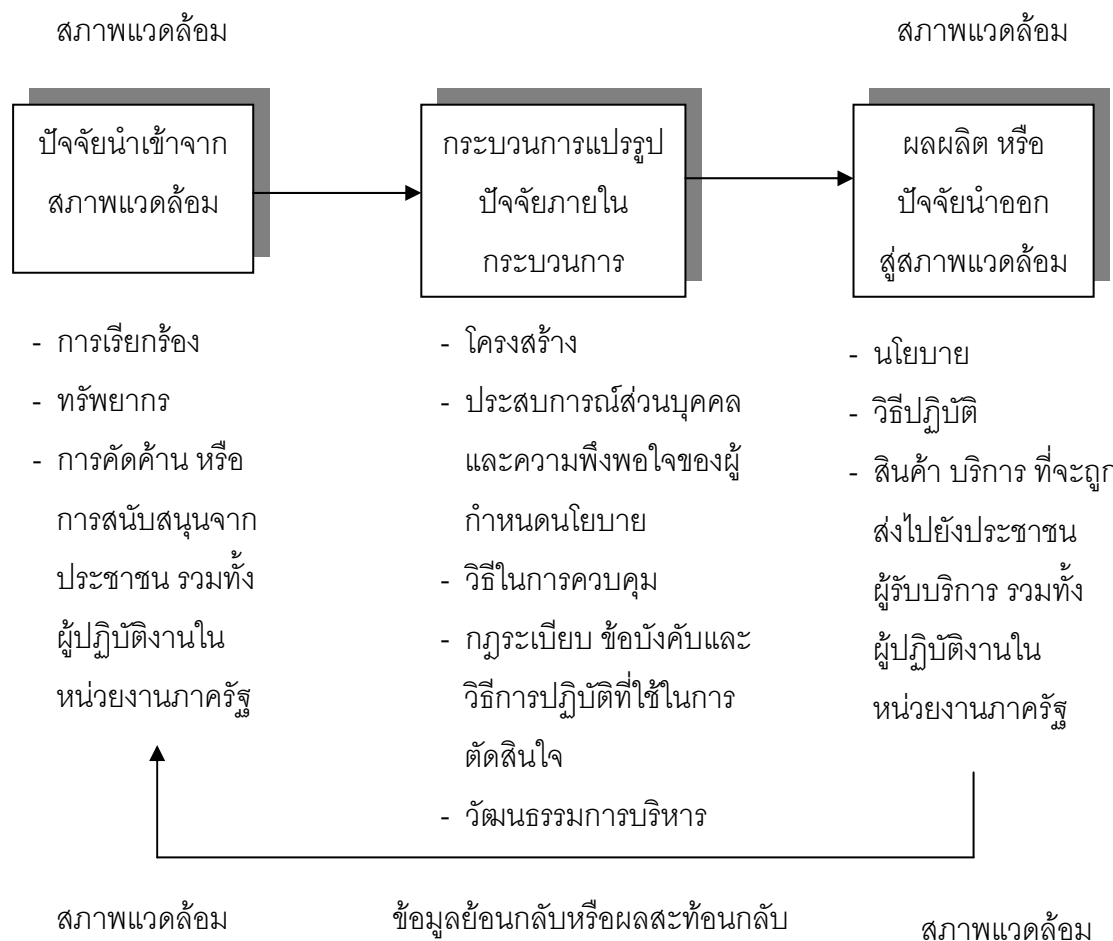
ดันน์ (Dunn. 1981: 47-48) ได้แบ่งกระบวนการการวิเคราะห์ออกเป็น 11 ขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดโครงสร้างของปัญหา ได้แก่ การวิเคราะห์ปัญหาว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นนั้น เกิดขึ้นจริงหรือไม่และเป็นปัญหาสาธารณะหรือไม่
2. การวิเคราะห์ปัญหาของนโยบาย ได้แก่ การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา
3. การพยากรณ์ ได้แก่ การวิเคราะห์ทางเลือกในการแก้ปัญหา
4. ทางเลือกของนโยบาย ได้แก่ การเปรียบเทียบข้อดีข้อเสียของทางเลือกต่างๆ ที่จะมาใช้ในการแก้ปัญหาของนโยบาย
5. ข้อเสนอแนะ ได้แก่ การจัดทำข้อเสนอแนะว่าทางเลือกใดเป็นทางเลือกที่ดีที่สุดและมีความเป็นไปได้สูงสุด
6. การปฏิบัติตามนโยบาย ได้แก่ การนำทางเลือกที่ผู้มีอำนาจตัดสินใจแล้วไปปฏิบัติ
7. การกำกับดูแล ได้แก่ การตรวจสอบปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการ
8. ผลลัพธ์ของนโยบาย ได้แก่ การรวบรวมผลลัพธ์และผลกระทบของนโยบาย เพื่อทำการประเมินผลในขั้นตอนต่อไป
9. การประเมินผล ได้แก่ การประเมินผลลัพธ์และผลกระทบของนโยบาย ว่าเป็นไปตามที่กำหนดหรือไม่
10. ผลการปฏิบัติตามนโยบาย ได้แก่ การเปรียบเทียบผลที่คาดว่าจะได้ของนโยบายกับวัตถุประสงค์ที่กำหนด
11. ข้อเสนอที่ได้จากการปฏิบัติ เป็นการนำทางเลือกที่ได้จากการวิเคราะห์นโยบายไปปฏิบัติ

2.3 ตัวแบบกระบวนการนโยบายของ Ira Sharkansky

ชาร์แคนสกี (Ira Sharkansky) เป็นบุคคลหนึ่งที่พัฒนาตัวแบบกระบวนการนโยบายที่ได้รับอิทธิพลมาจาก ตัวแบบเชิงระบบของ David Easton ในทฤษฎีของ Sharkansky คำว่า “กระบวนการนโยบาย” ได้รวมเอาขั้นตอนการก่อตัวของนโยบาย การยอมรับ (หรือการกำหนดนโยบาย) และการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ (หรือ การปฏิบัติตามโครงการของรัฐบาล) เข้าไว้ด้วยกัน

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากในทางปฏิบัติกระบวนการนโยบายจะมีลักษณะพลวัต ขณะเดียวกัน มีโอกาสได้รับผลกระทบจากฝ่ายตรงข้าม ดังนั้น ตามตัวแบบกระบวนการนโยบายของ Sharkansky จึงพยายามพัฒนานโยบายให้ออกมาโดยมีความเหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการ ตัวแบบกระบวนการนโยบายของ Sharkansky มีลักษณะดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 ตัวแบบกระบวนการนโยบายของ Sharkansky

ที่มา : Ira Sharkansky. Public Administration: Policy Making in Government Agencies. Markham, Chicago, ILL: 1970; Ira Sharkansky. Public Administration. Chicago, IL: McNally, 1978

ตามตัวแบบกระบวนการนโยบายของ Ira Sharkansky ข้างต้น อธิบายได้ดังนี้

1. สภาพแวดล้อม (Environment) จะหมายถึงสิ่งต่างๆ ได้แก่ สภาพแวดล้อมทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวิธีปฏิบัติทั้งหลายของรัฐบาลที่มีต่อปัจจัยนำเข้ากระบวนการแปรรูป และผลผลิตหรือปัจจัยนำออก

2. ปัจจัยที่นำเข้าสู่ระบบ (Input) ได้แก่ ปัจจัยนำเข้าที่จะถูกส่งไปยังกระบวนการแปรรูป ได้แก่ การเรียกร้องเพื่อให้ได้มาซึ่งนโยบาย ทรัพยากร การสนับสนุน รวมทั้งการคัดค้านการดำเนินการของผู้กำหนดนโยบาย

3. กระบวนการแปรรูป (Conversion Process) หมายถึง โครงสร้างที่เป็นทางการเมืองของหน่วยงานภาครัฐทั้งหลาย วิธีการตัดสินใจ วัฒนธรรมการบริหาร กฎระเบียบ ข้อบังคับ และวิธีปฏิบัติที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อการแปรรูปปัจจัยนำเข้าให้เป็นนโยบาย

4. ปัจจัยนำออก หรือผลผลิต หรือนโยบาย (Policy Output) หมายถึง การตัดสินใจทั้งหลายภายในขอบเขตอำนาจของผู้กำหนดนโยบาย รวมทั้งสินค้าและบริการกฎระเบียบต่างๆ รวมทั้งกิจการที่เสริมสร้างที่เป็นสัญลักษณ์ให้เกิดขึ้นแก่ผู้เกี่ยวข้อง

5. ผลของการให้บริการ หมายถึง ผลทั้งหลายที่เกิดจากปฏิริยาตอบระหว่างปัจจัยนำเข้าเป็นผลผลิตหรือนโยบาย และอิทธิพลของสภาพแวดล้อม ผลของการให้บริการวัดได้จากการเปรียบเทียบระหว่างสิ่งที่ระบบผลิตออกมาผลกระทบของสิ่งนั้น รวมทั้งประโยชน์จริงๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม

6. ผลสะท้อนกลับหรือข้อมูลย้อนกลับ (Impact) ที่จะแสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของปัจจัยนำเข้าที่มีต่อข้อเรียกร้อง ทรัพยากร การสนับสนุน หรือการคัดค้านที่มีต่อระบบการบริหารรับเข้ามา เช่น กฎระเบียบที่มีอยู่สามารถส่งผลกระทบต่อการไหลเข้าของทรัพยากรเข้าสู่หน่วยงาน การบริหาร การให้บริการ สาธารณะและนโยบายในด้านกฎหมายมีผลต่อความพึงพอใจของประชาชนและก่อให้เกิดการเรียกร้อง เป็นต้น

ตามตัวแบบกระบวนการนโยบายของ Ira Sharkansky หากพิจารณาในแง่ของการ“วิเคราะห์ผลสะท้อนกลับ” หรือ “ข้อมูลย้อนกลับ” (Policy Feedback Analysis) สามารถศึกษาว่านโยบายที่ออกมาสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากนโยบาย มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงนโยบายได้อย่างไร แต่ไม่ใช้ในลักษณะของการวิเคราะห์ผลสะท้อนกลับของนโยบายที่จะได้มีการกล่าวถึงในลำดับต่อไป

นอกจากนั้นชาร์แคนสกี (Sharkansky. 1970: 66-67) ยังได้อธิบายว่ามีเรื่องต่างๆ มากมายของเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้กำหนดนโยบายและยังมีอิทธิพลถ่ายทอดไปถึงผลผลิต (Output) และผลกระทบต่างๆ ที่เกิดขึ้นและในบางครั้งสิ่งแวดล้อมนี้ อาจจะเป็นสิ่งขัดขวางระหว่างนโยบายและผลของมันหรือระหว่างผลที่เกิดขึ้นกับผลกระทบที่มีต่อชุมชนนั้นๆ (จุมพล หนีพานิช. 2547: 287; อ้างอิงจาก Ira Sharkansky. Public Administration: Policy Making in Government Agencies. 1970; Ira Sharkansky. Public Administration.1978.)

2.4 ความต้องการในการพัฒนาการของเด็ก

2.4.1 ความหมายของพัฒนาการ

พัฒนาการ (Development) หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เป็นการเพิ่มทั้งความสามารถในการทำหน้าที่ของอวัยวะส่วนต่างๆ และความสามารถในการทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง (อำไพพรรณ ปัญญาโรจน์. 2545:8) ส่วนมาสโซเกลีย (Massoglia) กล่าวว่า พัฒนาการ หมายถึง ลำดับขั้นซึ่งเด็กประสบผลสำเร็จมีพัฒนาการและมีวุฒิภาวะที่สามารถจะอธิบายได้ โดยเมื่อพลังที่ได้มาจากสิ่งแวดล้อมภายนอกตัวเด็กมาเชื่อมโยงกับพลังภายใน คือ วุฒิภาวะ พัฒนาการก็จะเกิดขึ้น เช่น เมื่อเด็กกินอาหารดี วิ่งและเล่นออกกำลังกายกลางแจ้ง พัฒนาการคือ ผลที่เกิดจากพลังภายในซึ่งใช้อาหาร การออกกำลังกาย และแสงแดดเพื่อช่วยให้เขาเติบโตและมีวุฒิภาวะ (เยาวพา เดชะคุปต์. 2542: 25 ; อ้างอิงจาก Massoglia. 1977)

พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา (2542: 65) ได้ให้ความหมายของพัฒนาการว่า หมายถึง การเปลี่ยนแปลงในทุกๆ ด้านพร้อมกัน ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา สังคมและอารมณ์ และการเปลี่ยนแปลงนี้จะไปทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพในเวลาเดียวกัน ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากวุฒิภาวะ (Maturity) และการเรียนรู้ (Learning) เป็นความสำคัญซึ่งสอดคล้องกับ สิริมา ภิญโญนนตพงษ์ (2545ก : 27) ที่กล่าวว่า พัฒนาการหมายถึง การเปลี่ยนแปลงในตัวมนุษย์ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญาด้านการทำหน้าที่ (Function) และวุฒิภาวะ (Maturation) ของอวัยวะระบบต่างๆ ในด้านโครงสร้าง การจัดระเบียบส่วนต่างๆ ของร่างกาย รวมทั้งพฤติกรรมที่แสดงออกมีลักษณะและทิศทางที่แน่นอนสัมพันธ์กับเวลา ทำให้สามารถทำหน้าที่ได้อย่างดี มีประสิทธิภาพ ทำสิ่งที่ยากสลับซับซ้อนมากขึ้น ตลอดจนเป็นการเพิ่มทักษะใหม่ๆ

สก๊อตต์ (Scott. 1974: 4) ได้กล่าวถึงความหมายของพัฒนาการว่า หมายถึง ความเปลี่ยนแปลงทุกชนิดที่สัมพันธ์กับเวลาเป็นการเปลี่ยนแปลงทั้งโครงสร้างและการทำหน้าที่ของสิ่งมีชีวิต ในทำนองเดียวกัน วินี ซิดเชดวส์ (2537: 149) ได้ให้ความหมายของพัฒนาการว่าหมายถึงการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างต่างๆ ของร่างกายที่เด็กแต่ละคนจะพัฒนาไปถึง รวมทั้งการเพิ่มขึ้นของขนาดร่างกาย ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงด้านคุณภาพ (Quality) นอกจากนั้น จิตตินันท์ เดชะคุปต์ (2536:8) ได้กล่าวเพิ่มเติมว่าพัฒนาการ หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวมนุษย์โดยธรรมชาติทั้งในด้านโครงสร้างและแบบแผนของร่างกาย รวมทั้งพฤติกรรมที่แสดงออก ซึ่งพัฒนาการในที่นี้จะครอบคลุมการเปลี่ยนแปลงทางปริมาณ (Quantitative Change) ที่เกี่ยวข้องกับการเพิ่มจำนวนหรือขนาดรูปร่างและอวัยวะต่างๆ ของร่างกาย เช่น ขนาดของลำตัวที่สูงขึ้น เป็นต้น และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

ใหม่ๆ ในทางคุณภาพ (Qualitative Change) ที่เกี่ยวข้องกับการทำงานและการจัดระเบียบส่วนต่างๆ ของร่างกายทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ และสติปัญญา เช่น ความสามารถในการอ่านเขียนหนังสือ

การ์ดเนอร์ (Gardner) กล่าวว่า พัฒนาการ หมายถึง การเปลี่ยนแปลง 5 ด้าน คือ 1) ความเจริญทางด้านขนาด 2) ความเจริญทางด้านสัดส่วนของร่างกาย 3) การเปลี่ยนแปลงความซับซ้อนทั้งด้านโครงสร้างและการทำหน้าที่ 4) การมีสมรรถภาพในการทำหน้าที่ใหม่ๆ เกิดขึ้นและ 5) การสลายไปของส่วนต่างๆ รวมทั้งสมรรถภาพในการทำหน้าที่ต่างๆ ด้วย (พัชรี สอนแก้ว, 2545: 18 ; อ้างอิงจาก Gardner. n.d.) นอกจากนี้ เฮอร์ล็อก (Hurlock, 1968: 5) ยังได้กล่าวถึงความหมายของ พัฒนาการว่าหมายถึง การเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่มีลำดับขั้นตอนต่อเนื่องกันไปตลอดเป็นกระบวนการที่เปลี่ยนแปลงทั้งทางร่างกายและจิตใจผสมผสานกัน ตลอดจนกระตุ้นให้บุคคลมีความสามารถที่จะจัดการควบคุมสิ่งแวดล้อมใหม่ๆ

จากความหมายดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า พัฒนาการ หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ ของมนุษย์ที่มีระเบียบแบบแผน และมีลำดับขั้นอย่างต่อเนื่องกันไปทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา โดยที่การพัฒนานั้นไม่ใช่เพียงแต่จะเพิ่มในเรื่องของขนาดหรือรูปร่างเท่านั้น (Quantity) แต่จะรวมถึงการที่จะต้องมีความรู้หรือมีความสามารถใหม่ๆ ในทางคุณภาพ (Quality) เกิดขึ้นด้วย

2.4.2 ประเภทของพัฒนาการ

พัฒนาการของเด็กปฐมวัยเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวเด็กอย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่ปฏิสนธิจนเข้าสู่ช่วงอายุ 3 – 6 ปี ซึ่งจะมีลักษณะพิเศษกว่าพัฒนาการในช่วงอื่นๆ เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมที่แสดงออกได้อย่างชัดเจน (จิตตินันท์ เดชะคุปต์, 2536: 9) อีกทั้งพัฒนาการเป็นกระบวนการที่มีการประสานงานกันพร้อมกันไปหมดทั้งร่างกายและจิตใจ กล่าวคือ การเติบโตทางร่างกาย และพัฒนาการทางอารมณ์และสติปัญญาจะมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันอย่างใกล้ชิด เพราะฉะนั้น การศึกษาพัฒนาการเด็กจึงจะต้องศึกษาทั้งหมด มิใช่แยกศึกษาส่วนใดส่วนหนึ่ง (ทิสนา เขมมณี; และคนอื่นๆ, 2536: 60)

การเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นมาก เพราะความเข้าใจในพัฒนาการ จะช่วยให้สามารถสังเกต อบรมเลี้ยงดู และส่งเสริมพัฒนาการและประสบการณ์ต่างๆ ให้กับเด็กได้ตรงกับระดับความสามารถของเด็กแต่ละคน (เยาวพา เดชะคุปต์, 2540: 35) ซึ่งผู้ที่เป็นพ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กควรจะต้องรู้ เนื่องจากบุคคลเหล่านี้มีหน้าที่ที่จะต้องอบรมสั่งสอนและเลี้ยงดูเด็กให้มีแนวทางในการพัฒนาอย่างถูกต้องและเหมาะสม ซึ่งพัฒนาการของเด็กปฐมวัยอาจแบ่งออกได้ 4 ด้าน ดังนี้

1. พัฒนาการทางกาย (Physical Development)

พัฒนาการทางด้านร่างกาย หมายถึง การพัฒนาที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นของร่างกาย 3 ด้าน คือ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2545: 12-13)

1) พัฒนาการทางด้านโครงสร้าง ได้แก่ การพัฒนาการในด้านน้ำหนัก ส่วนสูง สัดส่วนที่เพิ่มมากขึ้น กระดูก กล้ามเนื้อ ไยประสาท สมองที่ขนาดเพิ่มขึ้น

2) พัฒนาการทางการเคลื่อนไหว ได้แก่ การพัฒนาความสามารถในการเคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกาย การพัฒนาการควบคุมกล้ามเนื้อระบบประสาท และอวัยวะให้ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3) การมีสุขภาพอนามัยที่ดี

ทั้งนี้ ในการพัฒนาทางร่างกายทางด้านโครงสร้างและการเคลื่อนไหว จำเป็นที่พ่อแม่ผู้ปกครองต้องให้ความสนใจ โดยเปิดโอกาสให้เด็กได้เล่นและทำกิจกรรมด้วยตนเอง ซึ่งจะส่งผลให้เด็กมีความกระตือรือร้น อยากรู้อยากเห็น และพยายามค้นพบประสบการณ์ของชีวิตอยู่เสมอจนเกิดความชำนาญและความมั่นใจ อันจะเป็นการพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กอีกทางหนึ่งด้วย

ทิสนา แชมมณี และคนอื่นๆ (2538: 70-71) ได้กล่าวถึงพัฒนาการทางด้านร่างกายของเด็กปฐมวัย สรุปได้ว่า เด็กปฐมวัยมีลักษณะทางกายเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วด้านส่วนสูง น้ำหนักและสัดส่วนของร่างกาย โดยในระยะแรก อวัยวะต่างๆ กำลังอยู่ในระยะหนึ่งจึงจะสมบูรณ์เต็มที่ ซึ่งพัฒนาการทางด้านร่างกายจะมี 2 ลักษณะใหญ่ๆ คือ พัฒนาการทางสุขภาพ และพัฒนาการทางการเคลื่อนไหว

1) พัฒนาการทางสุขภาพ ดัชนีสำคัญได้แก่ น้ำหนักและส่วนสูง ซึ่งเด็กควรมีน้ำหนักและส่วนสูงเหมาะสมกับวัย โดยมีการเพิ่มน้ำหนักและส่วนสูงตามอัตราการเพิ่มโดยเฉลี่ยของเด็กในประเทศของตน

2) พัฒนาการทางการเคลื่อนไหว เด็กจะพัฒนาความสามารถในการควบคุมการเคลื่อนไหว โดยเริ่มต้นจากส่วนบนของร่างกาย คือ จากศีรษะไปสู่ลำตัว ขา และเท้า และเริ่มจากลำตัวไปยังแขนขา และไปสู่ปลายนิ้วตามลำดับ ตลอดจนเริ่มจากการควบคุมกล้ามเนื้อมัดใหญ่ไปสู่กล้ามเนื้อมัดเล็ก และนอกจากการควบคุมกล้ามเนื้อเพื่อการเคลื่อนไหวแล้ว เด็กยังพัฒนาความสามารถในการใช้ประสาทสัมผัสต่างๆ ได้แก่ การมองเห็น การชิม การดม และการลูบคลำสัมผัสด้วย

นอกจากนี้ เด็กในวัยนี้จะอยู่นิ่งไม่เป็นเพราะเป็นช่วงที่เด็กกำลังเจริญเติบโต ซึ่งการที่เด็กมักไม่อยู่นิ่งและเคลื่อนไหวเกือบตลอดเวลา นี้ เป็นการช่วยพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็ก และกระตุ้นการสร้างใยประสาทของเส้นประสาทที่พัฒนาเกือบจะสมบูรณ์ในวัยนี้

ส่วนสิริมา ภิญญอนันตพงษ์ (2545: 97-98) กล่าวว่า พัฒนาการด้านร่างกาย หมายถึง การเจริญเติบโตของร่างกาย ซึ่งการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายของเด็กปฐมวัยจะไม่รวดเร็วเหมือนวัยทารก แต่จะเป็นไปในอัตราที่คงที่ โดยส่วนที่จะพัฒนามาก ได้แก่ วุฒิภาวะระบบประสาท กล่าวคือ กล้ามเนื้อมัดต่างๆ จะแข็งแรงและทำงานประสานกัน ทำให้ร่างกายเคลื่อนไหวได้คล่องแคล่ว และสามารถทรงตัวได้ดีขึ้น โดยอาจกล่าวแยกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1) กล้ามเนื้อใหญ่ เด็กปฐมวัยจะมีอัตราการพัฒนาเป็นไปตามวัย เช่น เด็กอายุ 4 ปี จะสามารถเดินลงบันไดแบบสลับเท้าได้ดีกว่าเด็กอายุ 3 ปี หรือในการกระโดด เด็กอายุ 3 ปี จะกระโดดสองเท้าพร้อมกัน ครึ่งพออายุ 4 ปี จะสามารถกระโดดด้วยเท้าข้างเดียว และจะกระโดดสลับเท้าได้เมื่ออายุ 5 ปี เป็นต้นไป

2) กล้ามเนื้อเล็ก โดยเฉพาะกล้ามเนื้อมือจะพัฒนาอย่างมาก เช่น ในการวาดภาพตามแบบเด็กจะวาดรูปวงกลมได้ที่อายุ 3 ปี วาดรูปสี่เหลี่ยมได้ที่อายุ 4 ปี และวาดรูปสามเหลี่ยมได้ที่อายุ 5 ปี เป็นต้น

กีเซล (Gesell) กล่าวว่า การเจริญเติบโตของเด็กจะแสดงออกเป็นพฤติกรรมในด้านต่างๆ สำหรับพัฒนาการด้านร่างกายนั้น หมายถึง การที่เด็กแสดงความสามารถในการจัดกระทำกับวัสดุ เช่น การเล่นลูกบอล การขีดเขียน เด็กต้องใช้ความสามารถของการใช้สายตาและกล้ามเนื้อมือ ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ต้องอาศัยการเจริญเติบโตของระบบสมองและการเคลื่อนไหวประกอบกันลักษณะพัฒนาการที่สำคัญของเด็กในวัยนี้ก็คือ การเปลี่ยนแปลงทางด้านการเคลื่อนไหว การทำงานของระบบประสาท กล้ามเนื้อ และการพัฒนาความสามารถในการควบคุมร่างกายและบังคับส่วนต่างๆ ของร่างกาย (จงกล เกษตุ้ม. 2541: 15 ; อ้างอิงจาก Gesell. 1964) และจากการวิจัยของกีเซล ได้แยกพฤติกรรมของเด็กในวัยนี้ออกเป็นขั้นตั้งแต่อายุ 3 ขวบ ถึง 6 ขวบ ดังนี้ (สายวริน จินวุฒิ. 2541: 19-21; อ้างอิงจาก เอื้ออารี พงศ์อิศรวานนท์. 2529)

อายุ 3 ขวบ เป็นวัยที่ของทำกิจกรรมที่ออกกำลังกล้ามเนื้อแขน ขา นิ้ว มือและเท้าลากเส้นได้ดี ชอบสร้างหอคอยโดยใช้แท่งลูกบาศก์ ชอบกระโดด และชอบวิ่ง

อายุ 4 ขวบ วิ่งกระโดดได้ดีกว่า 3 ขวบ สามารถช่วยตนเองได้ แต่งตัวเองได้ ติดกระดุมผูกเชือกทรงเท้า รับประทานข้าวด้วยตนเอง

อายุ 5 ขวบ สามารถควบคุมกิจกรรมของร่างกายได้ดี ทางตัวได้ดี เชื้อมั่นตนเอง มีความระมัดระวังในการเล่น กระโดดได้ดี การเคลื่อนไหวของร่างกายส่วนต่างๆ ประสานงานกันได้ดีสามารถใช้แปรงฟันได้ หวีผม ล้างหน้า และช่วยตนเองได้มากยิ่งขึ้น

อายุ 6 ขวบ เคลื่อนไหวได้ดี ไม่ชอบอยู่นิ่ง ชอบวิ่งไล่ กระโดด เล่นกีฬาได้หลายอย่าง ชอบเล่นของเล่นทุกชนิดที่มีล้อเลื่อน ชอบอาบน้ำและแต่งตัวเอง

จากที่กล่าวมาเกี่ยวกับพัฒนาการทางด้านร่างกายของเด็กปฐมวัย สรุปได้ว่า พัฒนาการทางด้านร่างกายของเด็กในวัยนี้ หมายถึง การเจริญเติบโต หรือการพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ซึ่งแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะใหญ่ ๆ คือ พัฒนาการทางกาย อันได้แก่ ส่วนสูง น้ำหนัก และสัดส่วนที่เพิ่มขึ้น และพัฒนาการทางการเคลื่อนไหว คือ เด็กจะสามารถควบคุมการเคลื่อนไหวของทั้งกล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กได้ดีขึ้น

2. พัฒนาการทางอารมณ์และสังคม (Emotional and Social Development)

อารมณ์ หมายถึง ความรู้สึกที่เกิดขึ้นจากการกระตุ้น ทั้งจากสิ่งเร้าภายใน คือความต้องการหรือแรงขับ และจากสิ่งเร้าภายนอก แล้วทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งทางร่างกายและจิตใจ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2536: 18) ซึ่งสอดคล้องกับ พรพนทิพย์ ศิริวรรณบุศย์ (2547: 71) ที่กล่าวว่า อารมณ์เป็นสภาพการเปลี่ยนแปลงของร่างกายและจิตใจอันเนื่องมาจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้าและอินทรีย์ และการแสดงโต้ตอบนั้นจะเป็นไปตามสถานการณ์ ส่วนพัฒนาการทางอารมณ์ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการแสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกโดยจะพัฒนาจากการรับรู้ความรู้สึกทั่วๆ ไปไปสู่ความรู้สึกที่ละเอียดอ่อนลึกซึ้ง และจากการรับรู้ความรู้สึกของตนเองไปสู่การรับรู้ความรู้สึกของผู้อื่น (จิตตินันท์ เดชะคุปต์. 2536: 12) ซึ่งพัฒนาการทางอารมณ์นี้ จะรวมถึงการเติบโตและการเปลี่ยนแปลงอารมณ์พื้นฐานของเด็กอันได้แก่ ความกลัว ความโกรธ เป็นต้น นอกจากนั้นยังครอบคลุมไปถึงอารมณ์ที่ซับซ้อนมากขึ้น ได้แก่ ความรู้สึกผิด ความอิจฉา ความภูมิใจ เป็นต้น (นภเนตร ธรรมบวร. 2540: 95)

เด็กในวัยนี้จะมีอารมณ์หงุดหงิดง่าย ดื้อรั้น เอาแต่ใจตัวเอง เจ้าอารมณ์ ทั้งนี้เพราะอยู่ในวัยช่างปฏิเสธ (negativistic phase) อีกทั้งชีวิตประจำวันมีเรื่องยั่วอารมณ์ให้เด็กหงุดหงิดจนวายเป็นวัฏจักรระหว่างความต้องการของเด็ก ซึ่งเด็กอยากรู้อยากทดลองให้เข้าใจ บางครั้งก็เข้าใจง่าย บางครั้งก็เข้าใจยาก บางคราวก็เจ็บตัวหรือโดนทำโทษ เด็กจะเริ่มมีลักษณะอารมณ์ประเภทต่างๆ อย่างที่ผู้ใหญ่มี เช่น อารมณ์โกรธ อารมณ์อิจฉา อารมณ์อาทรเห็นใจ อารมณ์อยากรู้อยากเห็น อารมณ์หรรษา อารมณ์ก้าวร้าว อารมณ์อวดดีอวดดี (ศรีเรือน แก้วกังวาล. 2540: 205) เช่นเดียวกับเฮิร์ลอค (Hurlock. 1967: 296) ที่กล่าวว่า เด็กวัยนี้มีลักษณะเป็นคนเจ้าอารมณ์ ฉุนเฉียว โกรธง่าย หวาดกลัว อิจฉาริษยาอย่างไม่มีเหตุผล และจะแสดงออกเพื่อการระบายอารมณ์นั้นๆ แทนที่อย่างไม่มีการยับยั้ง อารมณ์ของเด็กจะสังเกตได้จากพฤติกรรมที่เขาแสดงออกทางด้านอารมณ์ของเด็กปฐมวัย เป็นการแสดงอารมณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้ง่าย และบางครั้งก็รุนแรงมาก ซึ่งการเปลี่ยนแปลงอารมณ์ในเด็กแต่ละคนจะไม่เหมือนกัน ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายๆ อย่าง เช่น การอบรมเลี้ยงดู สิ่งแวดล้อม สุขภาพร่างกายและสุขภาพด้านจิตใจ

พัฒนาการทางสังคม หมายถึง การพัฒนาความสามารถในการแสดงพฤติกรรมตามแผนที่สังคมยอมรับ ปฏิบัติได้เหมาะสมตามบทบาทที่สังคมกำหนด และมีความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคม มีส่วนร่วมและพอใจในสังคม (Hurlock. 1978: 228) นอกจากนี้ นิตยา คชภักดี (2543: 43-48) ยังได้กล่าวเสริมอีกว่า พัฒนาการด้านสังคมเป็นการเปลี่ยนแปลงความสามารถในด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับผู้อื่น และการดำรงตนในสังคม อีกทั้งยังครอบคลุมไปถึงความสามารถในด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับผู้อื่น และการดำรงตนในสังคม อีกทั้งยังครอบคลุมไปถึงความสามารถในการช่วยตนเอง การรู้ผิดชอบชั่วดี คุณธรรม และการปรับตัวในสังคม ซึ่งพัฒนาการทางด้านสังคมนี้มีความสำคัญต่อบุคคล เพราะช่วยให้บุคคลเรียนรู้ระเบียบกฎเกณฑ์ต่างๆ ของสังคม เพื่อสามารถที่จะปรับตัวให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ โดยเฉพาะวัย 2 – 5 ปี ซึ่งเป็นวัยที่เริ่มออกสู่สังคมภายนอก เด็กจะมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นที่ไม่ใช่บุคคลในครอบครัว เริ่มรู้จักคบเพื่อนในวัยเดียวกัน และชอบเล่นร่วมกับเพื่อนๆ ในรูปแบบต่างๆ มากขึ้น ซึ่งการที่เด็กมีปฏิสัมพันธ์นี้จะทำให้เด็กเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้เข้ากับเพื่อน และเรียนรู้ที่จะมีพฤติกรรมต่างๆ ที่สังคมยอมรับเพื่อให้อยู่ร่วมกับสังคมนั้นๆ ได้อย่างเหมาะสม (วรรณนา บุญนวน. 2541: 11)

อีริกสัน (Erikson) กล่าวว่า พัฒนาการทางด้านสังคมของเด็กในช่วงปฐมวัยนี้ เป็นพื้นฐานที่สำคัญต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็ก ซึ่งอิทธิพลของพัฒนาการแต่ละขั้นมีผลต่อกัน โดยพัฒนาการในขั้นหลังจะได้รับอิทธิพลจากขั้นก่อนหน้านั้น (Brewer. 1995: 17) เด็กในวัยนี้จะเริ่มพัฒนาความรู้สึกเป็นตัวของตัวเอง ชอบอิสระ มีความมั่นใจในตนเอง สนใจเรียนรู้สิ่งรอบตัวมากขึ้น และเรียนรู้ที่จะสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น แต่การแสดงพฤติกรรมทางสังคมในระยะแรกอาจมีปัญหาเกี่ยวกับการปรับตัวเข้ากับผู้อื่น เพราะเด็กวัยนี้จะยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง มีอารมณ์แปรปรวนง่าย ยังไม่รู้จักควบคุมอารมณ์และยอมรับความคิด ความรู้สึกของผู้อื่น แต่เมื่อเด็กมีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนวัยเดียวกันหรือผู้อื่นมากขึ้น อีกทั้งได้รับการปลูกฝังลักษณะพฤติกรรมที่เหมาะสมทางสังคม เด็กย่อมสามารถปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น และเรียนรู้บทบาทของตนเองในสังคมได้ดียิ่งขึ้น (สิริมา ภิญญอนันตพงษ์. 2545ข: 101)

ประดินันท์ อุปรมัย ได้กล่าวไว้ว่า ลักษณะที่เห็นเด่นชัดที่สุดของเด็กปฐมวัย คือ การยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง ซึ่งมีอิทธิพลสำคัญต่อพัฒนาการด้านอารมณ์และสังคมมาก ลักษณะการยึดตนเองเป็นศูนย์กลางของเด็กแสดงออกด้วยการทำอะไรทุกอย่างตามที่ตนเองอยากทำ ดีที่สุด แย่ที่สุด แข็งแรงที่สุด มีฤทธิ์มากที่สุด พยายามให้คนอื่นคล้อยตามหรือทำตามความต้องการของตนเองมากกว่าจะยอมทำตามความต้องการของคนอื่น มักจะตัดสินใจว่าใครดีหรือไม่ดีจากการรับรู้ของตนเอง หรือจากปฏิสัมพันธ์ที่ผู้อื่นมีต่อตนเท่านั้น โดยไม่สนใจเหตุผลที่แท้จริง (นันทา เทนธานี. 2535: 22 ; อ้างอิงจากประดินันท์ อุปรมัย. 2525) ซึ่งสอดคล้องกับเพียเจท์ (Piaget) ที่กล่าวว่า เด็กอายุ 3 – 5 ขวบ มี

การเรียนรู้พฤติกรรมทางอารมณ์และสังคมจากเพื่อนเล่นหรือเพื่อนบ้านใกล้เคียงที่วัยใกล้เคียงกัน เด็กวัยนี้จะยังไม่เข้าใจถึงความถูกต้องและความผิด คำว่าดีหรือไม่ดีนั้นก็ยังไม่มีความเข้าใจลึกซึ้ง โดยเพียเจท์ได้แบ่งพัฒนาการทางอารมณ์และสังคมของเด็กวัยนี้ออกเป็น 3 ระยะ คือ (จงกล เกษตุ้ม, 2541: 23 ; อ้างอิงจาก Piaget, 1962)

ระยะแรก อายุ 2-3 ขวบ เป็นระยะที่เด็กยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง ชอบอยู่กับเพื่อนแต่ต่างคนต่างเล่นตามลำพัง ไม่ค่อยเล่นด้วยกัน ยังไม่รู้จักแบ่งของเล่นและของรับประทาน

ระยะที่สอง อายุ 3 – 4 ขวบ เด็กเข้าอยู่ในหมู่เพื่อ เล่นกับเพื่อนบ้างบางครั้งคราว บางครั้งก็แยกตัวเล่นคนเดียว และการเล่นมักจะเล่นกับเพศเดียวกับตนเองมากกว่าต่างเพศ แต่จะเล่นกันไม่นาน เพราะมีเรื่องขัดใจกันเสมอ เมื่อโกรธกันแล้วไม่นานเด็กก็จะเล่นรวมกันได้อีก

ระยะที่สาม อายุ 5-6 ขวบ เด็กจะเข้าสังคมดีขึ้น ชอบอยู่กับเพื่อนๆ เล่นด้วยกัน เล่นกับเพื่อได้โดยไม่เลือกเพศ ช่วยเหลือกัน เห็นอกเห็นใจกัน แบ่งปันกัน แต่บางครั้งก็ยังทะเลาะกันอยู่เพราะแย่งของเล่นกัน

สรุปได้ว่า อารมณ์ของเด็กปฐมวัยนั้นมีลักษณะรุนแรงและเปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็ว แต่เมื่อเด็กมีวุฒิภาวะมากขึ้น เด็กก็จะมีพัฒนาการ คือ สามารถควบคุมอารมณ์ได้ดีขึ้น ส่วนพัฒนาการทางด้านสังคมของเด็กปฐมวัยนั้น หมายถึง การเปลี่ยนแปลงความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น โดยจะพัฒนาจากความผูกพันใกล้ชิดกับคนในครอบครัวไปสู่บุคคลอื่นในสังคม รวมถึงมีการปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมด้วย แต่ทั้งนี้ทั้งนั้น การที่เด็กจะมีพัฒนาการทางด้านอารมณ์และสังคมที่ดีนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับกรอบเลี้ยงดู สิ่งแวดล้อม และประสบการณ์ที่เด็กได้รับเป็นสำคัญ

3. พัฒนาการด้านสติปัญญา (Intellectual Development)

พัฒนาการทางสมองของมนุษย์เริ่มตั้งแต่อยู่ในครรภ์มารดา และมีการพัฒนาสูงสุดในช่วงปฐมวัย คือ อายุ 0 – 5 ปี ซึ่งนับว่าเป็นวัยทองของการเรียนรู้ สมองของเด็กวัยนี้จะมีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว ซึ่งถ้าหากเด็กได้รับการกระตุ้นเซลล์ในสมองให้มีการพัฒนาเต็มที่ ตลอดจนได้รับสารอาหารที่ถูกต้อง เด็กจะมีสติปัญญาดี และมีความพร้อมในการเรียนรู้ (รุ่ง แก้วแดง, 2543: 39-81) วาโร เพ็งสวัสดิ์ (2542: 57) ได้ให้ความหมายของสติปัญญาไว้ว่า หมายถึง ความสามารถของสมองในการคิด การจำ ความมีเหตุผล ความสามารถในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ซึ่งสอดคล้องกับ อารี พันมณี (2542: 49) ที่กล่าวว่า สติปัญญา หมายถึง ความสามารถทางสมองของบุคคลในการเรียนรู้ คิดหาเหตุผล การตัดสินใจ การแก้ปัญหา ตลอดจนการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการปรับตัวต่อสิ่งแวดล้อมและสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพและสามารถดำรงตนในสังคมได้อย่างเป็นสุข ส่วนพัฒนาการด้านสติปัญญา หมายถึง พัฒนาการในระยความคิดแบบก่อนกฎเกณฑ์ กล่าวคือ เด็กจะมีความคิดเชื่อมโยงสิ่งต่างๆ ที่รับรู้ และใช้ความคิดในการ

แก้ปัญหาได้ แต่ความเข้าใจในเหตุผลนั้นยังไม่สมบูรณ์ ซึ่งลักษณะที่สำคัญของความคิดในเด็กวัยนี้ก็คือ จะมีความคิดฝันและจินตนาการค่อนข้างมาก จะถือตนเองเป็นศูนย์กลางและคิดว่าคนอื่นจะคิดแบบเดียวกับตน และที่สำคัญคือ มีความสนใจใคร่รู้ (สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์. 2545: 109)

พัฒนาการทางด้านสติปัญญาของเด็กปฐมวัยจะพัฒนาไปอย่างรวดเร็วมาก โดยเฉพาะในช่วง 4 ปีแรกของชีวิต เด็กจะมีพัฒนาการทางสติปัญญาถึงร้อยละ 50 และจะเพิ่มเป็นร้อยละ 80 เมื่อเด็กมีอายุ 8 ปี โดยพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็กจะเริ่มจากการที่เด็กรู้จักเรียนรู้การใช้ประสาทสัมผัสต่างๆ ในการตีความหมายสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตนเอง เช่น การใช้มือ ปาก ลิ้น สัมผัสสิ่งต่างๆ เพื่อต้องการทราบว่า สิ่งของนั้นมีลักษณะอ่อน นุ่ม แข็ง หรือมีรสเป็นอย่างไร (นกเนตร ธรรมบวร. 2540: 111-112)

นักทฤษฎีคนสำคัญที่ได้รับการยอมรับอย่างมากในเรื่องพัฒนาการทางสติปัญญาก็คือ เพียเจท์ (Piaget) ซึ่งได้ศึกษาถึงความคิด ความเข้าใจของเด็กตั้งแต่แรกเกิดจนถึงระยะวัยรุ่น โดยเขามีความเชื่อว่า พัฒนาการทางสติปัญญาของเด็กนั้นเกิดขึ้นเป็นขั้นตอนและมีความต่อเนื่องกัน และเชื่อว่าพัฒนาการจะเป็นไปตามลำดับขั้น จะข้ามขั้นไม่ได้ แต่อัตราของพัฒนาการอาจจะมีความแตกต่างกันในตัวเด็กแต่ละคนได้ ซึ่งความแตกต่างนั้นมาจากสิ่งแวดล้อมเป็นสำคัญ (ทิสนา แชมมณี; และคนอื่นๆ. 2536: 61-63) เพียเจท์ ได้แบ่งขั้นต่างๆ ของพัฒนาการทางสติปัญญาของมนุษย์ออกเป็น 4 ขั้นตอนตามลำดับอายุ แต่ในการศึกษานี้จะขอลำดับถึงเฉพาะขั้นตอนทางสติปัญญาที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยเพียง 2 ขั้น เท่านั้น ดังนี้ (พัฒนา ชัชพงศ์. 2540: 14-15)

1. ขั้นประสาทสัมผัสและการเคลื่อนไหว (Sensorimotor Stage) อยู่ในช่วงอายุระหว่างแรกเกิดถึง 2 ปี ซึ่งเด็กจะเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ที่เป็นลักษณะธรรมชาติ เช่น วัตถุสิ่งของ เป็นต้น และจะมีปฏิกิริยาต่อสภาพรอบๆ ตัว โดยมีปฏิกิริยาสะท้อนง่ายๆ เช่น การดูด การกลืน การร้องไห้ เป็นต้น ภาษาที่ใช้จะเป็นทีละคำ และพูดได้ประโยคสั้นๆ เด็กในขั้นนี้จะรับรู้เฉพาะสิ่งที่ป็นรูปธรรมเท่านั้น และเป็นขั้นที่เด็กเรียนรู้จากการใช้ประสาทสัมผัสต่างๆ เช่น การชิม การฟัง การมอง การดม และการสัมผัส

2. ขั้นความคิดก่อนปฏิบัติการ (Pre-Operational Stage) อยู่ในช่วงอายุระหว่าง 2-7 ปี เป็นขั้นที่เด็กเริ่มเรียนรู้ภาษาพูด เข้าใจท่าทางในการสื่อความหมาย และจะเกิดพัฒนาการทางภาษาและพัฒนาการทางความคิด เรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้ดีขึ้นแต่ต้องอาศัยการรับรู้เป็นส่วนใหญ่ สามารถจัดหมวดหมู่สิ่งของได้ตามเกณฑ์ของตน แต่ยังไม่สามารถคิดหาเหตุผลหรือยกเหตุผลขึ้นอ้างอิงได้อีกทั้งเด็กยังคงยึดตนเองเป็นศูนย์กลางเป็นอย่างมาก

ส่วนนักจิตวิทยาคนสำคัญที่กล่าวถึงพัฒนาการทางการเรียนรู้การคิดอีกคนหนึ่ง คือ บรูเนอร์ (Bruner) ซึ่งเขาจะเน้นถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมที่แวดล้อมตัวเด็ก บรูเนอร์เห็นด้วยกับเพียเจท์ที่ว่า การเรียนรู้ของเด็กจะเกิดจากกระบวนการภายในอินทรีย์ (Organism) ซึ่งจะ

พัฒนาได้ดีเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็ก (ทิสนา แชมมณี; และคนอื่นๆ. 2536: 63) บรูเนอร์ ได้แบ่งขั้นพัฒนาการทางสติปัญญาและการคิดของมนุษย์ออกเป็น 3 ขั้นด้วยกัน แต่ในการศึกษารังนี้ จะกล่าวถึงเพียง 2 ขั้น ซึ่งเกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย คือ (สำนักคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2536: 8 ; อ้างอิงจาก Bruner. n.d.)

1. ขั้นการกระทำ (Enactive Stage) เป็นขั้นที่เปรียบได้กับขั้นประสาทสัมผัสและการเคลื่อนไหวของเพียเจท์ ซึ่งเป็นขั้นที่เด็กเรียนรู้จากการกระทำและการสัมผัส

2. ขั้นจินตนาการหรือสร้างมโนภาพ (Iconic Stage) เป็นขั้นที่เปรียบได้กับขั้นความคิดก่อนเกิดปฏิบัติการเพียเจท์ ซึ่งเด็กในช่วงนี้จะเกิดความคิดจากการรับรู้ตามความเป็นจริง และความคิดจากจินตนาการด้วย

วินัย รังสินันท์ กล่าวว่า เด็กปฐมวัยเป็นวัยที่สามารถจดจำสิ่งต่างๆ และสามารถเรียกชื่อได้อย่างถูกต้อง เช่น สิ่งของที่อยู่ใกล้ตัว ผลไม้ สัตว์เลี้ยง หรือของใช้ต่างๆ จะมีพัฒนาการความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ อย่างรวดเร็ว สามารถคิดแก้ปัญหาต่างๆ ในสภาพแวดล้อมได้มากขึ้น รู้ถึงผลของการกระทำต่างๆ ที่ตามมา มีความเข้าใจเกี่ยวกับเวลาและตัวเลข สามารถจัดกลุ่มสิ่งของจำแนกความเหมือนหรือความแตกต่างของสีของต่างๆ ได้ สามารถเรียงลำดับสิ่งต่างๆ และสามารถเปรียบเทียบสี ขนาด รูปร่าง น้ำหนัก กลิ่น รส และสัมผัสได้ (นันทา แทนธานี. 2534: 24 ; อ้างอิงจาก วินัย รังสินันท์. 2526) ส่วนอารี รังสินันท์ ได้กล่าวเกี่ยวกับพัฒนาการทางด้านความคิดและความเข้าใจว่า เด็กในวัยนี้จะมีการสร้างมโนภาพขึ้นในใจ และมีความคิดฝันในเรื่องต่างๆ มากที่สุด นอกจากนี้ ยังสามารถใช้เหตุผลเบื้องต้นได้ แต่เป็นการให้เหตุผลที่ยังไม่ถูกต้องนัก เนื่องจากเด็กในวัยนี้ยังยึดความคิดและความต้องการของตนเป็นใหญ่อยู่ ซึ่งจะลดการยึดตนเองลง และใช้เหตุผลถูกต้องขึ้นเมื่อมีอายุมากขึ้น (จกมล เกษตุ่ม. 2541: 26 ; อ้างอิงจาก อารี รังสินันท์. 2524)

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า พัฒนาการทางสติปัญญาของเด็กปฐมวัยจะอยู่ในขั้นความคิดก่อนปฏิบัติการ หรือ Pre-Operation Stage ซึ่งเด็กจะเริ่มเรียนรู้ภาษาและท่าทางในการสื่อความหมายอีกทั้งการเรียนรู้ในสิ่งต่างๆ ก็ดีขึ้น แต่ยังคงอาศัยการรับรู้เป็นส่วนใหญ่ ยังไม่สามารถคิดหาเหตุผลเองได้ ส่วนการจะพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็กให้ดีขึ้นนั้นต้องขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมและประสบการณ์ที่เด็กได้รับ

4. พัฒนาการทางจริยธรรม (Moral Development)

จริยธรรม คือ สิ่งที่ได้รับการปลูกฝังขัดเกลา และพัฒนาขึ้นจากแรงขับพื้นฐานภายในจิตใจสำนึกของตน โดยกระบวนการขัดเกลานั้นจะอยู่ในรูปของการเลียนแบบ (Identification) ด้วยวัตถุประสงค์ที่จะปรับตัวตามมาตรฐานพฤติกรรมที่กำหนดไว้ในสังคม (พวรรณทิพย์ ศิริวรรณบุคย์. 2547: 159) เด็กจะอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขต้องเป็นบุคคลที่มีคุณธรรมหรือจริยธรรม โดยเด็กจะต้องเรียนรู้จริยธรรม

ซึ่งหมายความว่า สิ่งใดเป็นความถูกต้อง ความดี สิ่งใดเป็นความไม่ถูกต้องไม่ดี พฤติกรรมใดที่สมควรหรือไม่สมควรประพฤติในสังคม ซึ่งจริยธรรมนี้จะเกิดขึ้นในเด็กอย่างช้าๆ และค่อยๆ ซึมซาบเข้าสู่การรับรู้ของเด็ก โดยเริ่มตั้งแต่เด็กเริ่มจำใจทำตามแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องในสังคมโดยการกลัวการถูกลงโทษจากผู้ใหญ่หรือผู้ดูแลเด็ก ไปจนถึงขั้นการเรียนรู้ว่าสิ่งใดควรกระทำหรือไม่ควรกระทำโดยอาศัยวิจารณญาณของตนเองในสถานการณ์ต่างๆ ได้ (ปรียา เกตุทัต. 2543: 257)

พัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคลนั้น เพียเจต์และโคลเบอร์ก (Piaget and Kohlberg) มีความเชื่อร่วมกันว่า พัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์มีแนวทางและขั้นตอนเป็นสากล จริยธรรมของเด็กจะเจริญขึ้นตามความสามารถทางความรู้และการคิด และความสามารถทางสติปัญญาและอารมณ์ของเด็ก ส่วนสภาพแวดล้อมก็มีอิทธิพลในการถ่วงหรือเร่ง หรืออาจเร่งพัฒนาการทางจริยธรรมได้ (สายญาติ เพียเชมร. 2541: 34) โดยเพียเจต์ ได้แบ่งพัฒนาการทางจริยธรรมออกเป็น 3 ขั้น ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้จะกล่าวเพียง 2 ขั้นที่เกี่ยวกับเด็กปฐมวัย ดังนี้ (จงกล เกษตุ้ม. 2541: 28 ; อ้างอิงจากคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2522)

1. ขั้นก่อนจริยธรรม (แรกเกิด – 2ปี) เป็นขั้นที่ยังไม่มีความสามารถในการรับรู้สิ่งแวดล้อมและระเบียบกฎเกณฑ์ได้ การประพฤติปฏิบัติจะกระทำเพื่อสนองความต้องการทางร่างกายเท่านั้น
2. ขั้นปฏิบัติตามคำสั่ง (อายุ 2 -7) เด็กจะสามารถรับรู้สภาพและบทบาทของตนเองต่อผู้อื่น รู้จักเกรงกลัวผู้ใหญ่ และเห็นว่าคำสั่งหรือกฎเกณฑ์เป็นสิ่งที่ต้องปฏิบัติตาม

จากการศึกษาทฤษฎีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของเพียเจต์ โคลเบอร์ก (Kohlberg) ได้นำมาเป็นพื้นฐานในการแบ่งขั้นพัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์ออกเป็น 3 ระดับ โดยในแต่ละระดับจะแบ่งออกเป็น 2 ขั้นย่อย รวมเป็น 6 ขั้น (ทิสนา แคมมณี; และคนอื่นๆ. 2536: 65) แต่ในที่นี้จะขอกล่าวถึงเฉพาะขั้นที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยเท่านั้น ดังนี้ (Kohlberg. 1969: 405)

1. ระดับก่อนกฎเกณฑ์ (Preconventional Level) บุคคลจะตอบสนองต่อกฎเกณฑ์ที่กำหนดโดยผู้มีอำนาจเหมือนกัน การตัดสินใจเลือกกระทำ จะทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองโดยไม่คำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นต่อผู้อื่น ซึ่งระดับนี้แบ่งออกเป็น 2 ขั้น คือ

ขั้นที่ 1 หลีกเลี่ยงการลงโทษ (อายุ 2 – 7 ปี) เพราะกลัวความเจ็บปวดที่จะได้รับ การจะตัดสินใจว่าสิ่งใดดีหรือไม่ดี ขึ้นอยู่ที่พฤติกรรมนั้นๆ ว่าทำไปแล้วจะถูกลงโทษหรือไม่

ขั้นที่ 2 แสวงหารางวัล (อายุ 7 – 10 ปี) การกระทำที่ถูกต้อง คือ การกระทำที่นำความพอใจมาให้แม้การกระทำนั้นจะขัดกับผู้อื่นก็ตาม ความยุติธรรมจะเป็นไปในรูปของเหตุผลของการปฏิบัติมากกว่าเป็นความรู้สึกของความยุติธรรม เช่น เธอดีฉัน ฉันดีเธอ

โคลเบอร์กเชื่อว่า พัฒนาการของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมนั้นเป็นไปตามขั้นจากขั้นที่ 1 ผ่านไปตามลำดับจนถึงขั้นที่ 6 จะข้ามขั้นไม่ได้ เพราะคนเราจะให้เหตุผลในขั้นต่ำกว่าอยู่ก่อน ต่อมาเมื่อได้

ประสบการณ์ทางสังคมใหม่ๆ หรือสามารถเข้าใจประสบการณ์เก่าได้ดีขึ้น ก็จะเกิดเปลี่ยนแปลงความคิดและเหตุผลในขั้นที่สูงมากขึ้น ส่วนเหตุผลในขั้นต่ำกว่าก็จะถูกละทิ้งไป แต่อาจจะชะงักติดอยู่กับขั้นใดขั้นหนึ่งก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสามารถทางสติปัญญา ซึ่งเป็นตัวกำหนดการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม (Kohlberg, 1972: 31-52) และจากการศึกษาของโคลเบอร์กเรื่องพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็กยังพบว่า ในช่วง 4-6 ขวบนั้น เป็นวัยที่เด็กเริ่มเรียนรู้และยอมรับในเรื่องคุณธรรมแล้ว แต่ก็ยังมีความคิดไม่ถูกต้องตามหลักของความเป็นจริง และยังไม่เป็นเหตุเป็นผล มีขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในขั้นสามารถเข้าใจความแตกต่างของความดี ความถูกต้อง ความไม่ดี ความไม่ถูกต้อง แต่เพียงในความหมายว่า ความดี ความถูกต้องเป็นสิ่งที่ตนกระทำและจะไม่ถูกลงโทษ หรือการกระทำดี กระทำถูกต้องก็คือ การกระทำที่นำความพอใจมาสู่ตนเองเท่านั้น (ปรียา เกตุทัต, 2543: 258)

จรรยา สุวรรณทัต ได้กล่าวถึงพัฒนาการทางจริยธรรมตามทฤษฎีของโคลเบอร์กไว้ว่า จริยธรรมของเด็กก่อนวัยเรียนจะอยู่ในระดับก่อนเกณฑ์ กล่าวคือ เด็กจะอยู่ในระยะที่ยอมเชื่อฟังคำสั่ง แต่การเชื่อฟังคำสั่งนั้นเป็นไปเพื่อหลบการถูกลงโทษมากกว่าที่จะเป็นการเชื่อฟังโดยเหตุผลอื่นที่แสดงถึงวุฒิภาวะที่สูงกว่า เช่น การเชื่อในเหตุผลและการเคารพตนเอง การที่เด็กหนีการลงโทษก็เพราะคิดว่าการที่ผู้ใหญ่ไม่ลงโทษนั้นเป็นความดี ความดีความงาม ลักษณะนามธรรมยังเป็นเรื่องที่ไกลต่อความเข้าใจของเด็กในวัยนี้อย่างมาก (จกมล เกษมคุ้ม, 2541: 28 ; อ้างอิงจาก จรรยา สุวรรณทัต, 2526) ส่วนศรีเรือน แก้วกังวาล (2540: 241) กล่าวว่า ความนึกคิดเกี่ยวกับอะไรถูก อะไรผิด อะไรดี หรือชั่ว นั้น เด็กยังคิดเห็นเป็นเหตุผลด้วยตนเองไม่ได้ ยังต้องอาศัยผู้อบรมเลี้ยงดูให้คำชี้แจงแนะนำอยู่แต่ที่สำคัญยิ่งกว่าคำชี้แจงแนะนำก็คือ การทำเป็นแบบอย่างเพื่อให้เด็กเลียนแบบ ซึ่งจะได้ผลประทับใจเด็ก โดยที่เด็กไม่รู้สึกรู้สีกตัว นอกจากนั้น พ่อแม่ ผู้ปกครองของเด็กจะต้องไม่เน้นในเรื่องความถูกต้อง ความผิด ความดี ความชั่วมากเกินไป เพราะถ้าเป็นเช่นนั้น เด็กจะเกิดความรู้สึกไปว่า ความผิดกลายเป็นเรื่องใหญ่โตร้ายแรงโดยไม่สมควรแก่เหตุผลไปได้ง่ายๆ ทั้งที่โดยธรรมดาแล้วไม่ใช่เรื่องร้ายแรง ซึ่งจะทำให้เด็กให้อภัยตนเองและผู้อื่นได้ยากในเรื่องดี ชั่ว ซึ่งจะแสดงผลเมื่อโตเป็นผู้ใหญ่ในลักษณะ over super ego (การเชิดชูตนเองหรือหลักการที่ตัวเองนับถือเกินความพอดี)

พัฒนาการทางด้านจริยธรรมของเด็กปฐมวัยที่กล่าวมานั้นสรุปได้ว่า เด็กในวัยนี้จะซึมซับทุกสิ่งทุกอย่างจากผู้เลี้ยงดูหรือคนรอบๆ ตัว และเป็นวัยที่ชอบเลียนแบบ ฉะนั้น ในการที่เราจะปูพื้นฐานที่ดีและถูกต้องให้แก่เด็กจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเริ่มทำตั้งแต่เด็กยังอยู่ในวัยนี้ แม้ว่าเขาจะยังไม่เข้าใจในเรื่องของเหตุผลก็ตาม โดยทำตัวเป็นต้นแบบที่ดี และปลูกฝังแต่สิ่งดีงามให้แก่เด็ก

จากทั้งหมดที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า พัฒนาการทุกด้านในช่วงปฐมวัยเป็นรากฐานของชีวิตในภายภาคหน้า และเป็นรากฐานของพัฒนาการในขั้นต่อไป ซึ่งการอบรมเลี้ยงดูและประสบการณ์ที่เด็กได้รับในวัยนี้จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความเป็นไปในอนาคตของเด็กแต่ละคน ฉะนั้น การที่ผู้เลี้ยงดู

พ่อ แม่ ผู้ปกครอง ทราบดีถึงพัฒนาการในด้านต่างๆ และเข้าใจในหลักการพัฒนาการของเด็ก จึงนับเป็นพื้นฐานในการช่วยพัฒนาและส่งเสริมส่วนที่ยังไม่สมบูรณ์ของเด็กแต่ละคนให้ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพของตนเอง (สุภาพร สุวรรณศรีนนท์.2549: 15-25)

ความสำคัญของการพัฒนาเด็กปฐมวัย

แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8, 9 และ 10 (พ.ศ. 2540 – 2554) มุ่งเน้นให้ “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” แบบบูรณาการการเป็นองค์รวม และตามนโยบายเยาวชนแห่งชาติและแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนระยะยาว (พ.ศ. 2545 – 2554) มีแนวทางการพัฒนาเด็กในด้านร่างกาย สติปัญญา และอารมณ์และจิตใจ ความสำคัญของการพัฒนาเด็กได้สะท้อนให้เห็นจากความพยายามที่จะให้เด็กได้รับการคุ้มครองสิทธิเพื่อเป็นมาตรฐานสากลตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก โดยเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญยิ่งที่จะนำไปสู่การกำหนดทิศทางการพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ก็คือ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของคนไทย โดยจะต้องเอื้อและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงและแนวทางการพัฒนาประเทศในอนาคต เพื่อที่จะได้บรรลุผลการพัฒนา ฉะนั้น เด็กปฐมวัยหรือเด็กวัย 3 - 6 ปี จึงมีความหมายต่ออนาคตของประเทศชาติเป็นอันมากเพราะเป็นพื้นฐานของการเป็นผู้ใหญ่ ซึ่งหากได้รับการพัฒนาด้วยการจัดสภาพแวดล้อม การอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสม อีกทั้งมีโอกาสได้ใช้ความสามารถที่มีอยู่อย่างเต็มที่ตามควรแก่วัย เด็กวัยนี้ย่อมเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ (อมรชัย ตันติเมธ. 2536: 25) และยิ่งไปกว่านั้น เด็กปฐมวัยเป็นวัยที่เกิดการเรียนรู้ได้มากที่สุดในชีวิต ศักยภาพแห่งการเรียนรู้และพัฒนาการด้านต่างๆ สามารถพัฒนาได้อย่างเต็มที่หากได้รับการส่งเสริมอย่างถูกต้อง (สุปราณี รื่นพิทักษ์. 2545: 1)

การพัฒนาเด็กปฐมวัยนั้นมีความสำคัญมากที่สุด กล่าวคือ เป็นระยะที่ขีดขั้นของการพัฒนาในด้านต่างๆ สูงมาก และจะมีอิทธิพลต่อชีวิตเด็กในอนาคตเป็นอย่างมาก การจัดการอบรมเลี้ยงดูที่ถูกต้องให้แก่เด็กวัยนี้จึงเป็นเรื่องสำคัญที่บิดา มารดา หรือผู้ปกครองจะต้องให้ความสนใจเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมทั้งด้านร่างกาย สังคม อารมณ์ จิตใจ และสติปัญญา (พวงเล็ก วรกุล. 2538: 9) ซึ่งการพัฒนาเด็กปฐมวัยนั้นเป็นงานที่ทุกฝ่ายตั้งแต่ครอบครัว โรงเรียน และชุมชนจะต้องร่วมแรงร่วมใจกันเสริมสร้างบุคลิกภาพที่พึงประสงค์ให้เกิดขึ้นแก่เด็กไทยอันเป็นอนาคตของชาติ ดังคำกล่าวของจรรยา สุวรรณทัต (2534: 13-14) ที่ได้สรุปความสำคัญของการพัฒนาเด็กปฐมวัยไว้ว่า “เราควรปลูกฝังสิ่งดีๆ ให้กับเด็กในวัยนี้ ซึ่งเราถือว่าเป็นวัยทองของชีวิต เป็นวัยแห่งการวางรากฐานทั้งหลายทั้งปวงในชีวิต ความสำเร็จในชีวิตของคนเราเริ่มต้นที่จุดนี้ บุคลิกภาพที่จะก่อตัวและพัฒนาไปในด้านที่ดีงามทั้งหลายมันอยู่ที่จุดเริ่มต้นของชีวิต อยู่ที่วัยทองของชีวิต คือ ในระยะเวลาที่เด็กอยู่ในช่วงปฐมวัยนี้”

เป้าหมายในการพัฒนาเด็กปฐมวัยก็คือ การสร้างเสริมให้เด็กวัยนี้มีสุขภาพร่างกายเจริญเติบโตแข็งแรง มีความสามารถในการใช้ทักษะในการเคลื่อนไหวร่างกาย เรียนรู้การเล่นและการสำรวจ

สิ่งแวดล้อมรอบตัว ช่วยตัวเองได้มากขึ้น มีความสามารถทางสติปัญญาที่จะเรียนรู้ความหมายและความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ สามารถติดต่อสื่อสารความรู้สึกนึกคิดและความต้องการของตนเองเพื่อให้ผู้อื่นเข้าใจและตอบสนองได้ถูกต้อง มีการตอบสนองทางอารมณ์ด้วยความสุขสดใส ร่าเริง เบิกบาน เรียนรู้ขอบเขตของตนเองว่า จะทำอะไรได้เพียงใดในสถานการณ์ต่างๆ เพื่อให้เป็นที่รักของพ่อแม่ ผู้ปกครอง และผู้อื่น เด็กในวัยนี้จะมีความผูกพันกับครอบครัว และชอบเลียนแบบพ่อแม่ ผู้ปกครองซึ่งใกล้ชิดเขา และเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาเด็ก ก็คือ การสร้างเสริมพัฒนาการครบถ้วนทุกๆ ด้าน เพื่อสร้างเสริมให้เด็กมีบุคลิกภาพที่สมบูรณ์ (ยุวดี เทียรฆประสิทธิ์. 2536: 14)

สรุปได้ว่า เด็กปฐมวัยหรือเด็กในช่วงอายุ 3 – 6 ปี มีความหมายและความสำคัญต่อนาคตของประเทศชาติเป็นอันมาก เนื่องจากเด็กในวัยนี้เป็นพื้นฐานของการเป็นผู้ใหญ่ในวันข้างหน้า จึงควรได้รับการอบรมเลี้ยงดูอย่างถูกต้องและเหมาะสม ได้รับการสร้างพื้นฐานที่ดี และได้รับการส่งเสริมพัฒนาการในทุกๆ ด้านจากพ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือผู้ที่อยู่ใกล้ชิดเด็ก เพื่อให้เด็กเจริญเติบโตไปเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพต่อสังคมต่อไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยการวิเคราะห์กระบวนการพัฒนาเด็กตามแนวนโยบายเยาวชนแห่งชาติ กรณีศึกษาโครงการ บ้านร่วมพัฒนาเด็ก มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

วิภา ไฉดิลก (2539) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายสาธารณะ ศึกษาเฉพาะกรณี โครงการก่อสร้างท่าอากาศยานสากลกรุงเทพมหานครแห่งที่ 2 (หนองงูเห่า) โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาถึงปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อการก่อตัวของนโยบายสาธารณะ และศึกษาถึงปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อการตัดสินใจ โดยใช้กรอบทฤษฎี เรื่อง นโยบายสาธารณะ โดยใช้รูปแบบกระบวนการพบว่า ปัญหาของนโยบายการก่อสร้างท่าอากาศยานสากลกรุงเทพมหานคร แห่งที่ 2 เป็นนโยบายสาธารณะของรัฐบาลที่มีความซับซ้อน เพราะเป็นการตัดสินใจของรัฐบาลที่ไม่เพียงแต่จะคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมของชาติเท่านั้น แต่ยังมีคำนึงถึงผู้ตัดสินใจคือ รัฐบาลด้วย ซึ่งรวมถึงผลประโยชน์ส่วนตัว ผลประโยชน์ของพรรคการเมือง สาเหตุของปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติตามนโยบายหรือสถานการณ์หนึ่งๆ ซึ่งมีเรื่องของผลประโยชน์เข้ามาเกี่ยวข้อง ทั้งในแง่ของผลประโยชน์ส่วนรวมของชาติ และผลประโยชน์ในส่วนของรัฐบาลเป็นหลัก และได้ทำการสรุปได้ว่า การศึกษาในนโยบายดังกล่าว ยังอยู่ในขั้นตอนการก่อตัวของนโยบายและขั้นตอนการตัดสินใจเลือกนโยบาย แม้ว่ารัฐบาลจะได้ทำการตั้งหน่วยงานขึ้นมารับผิดชอบและดำเนินการ ก็ยังสามารถมีการเปลี่ยนแปลงได้อีก ขึ้นกับรัฐบาลผู้มีอำนาจในการตัดสินใจนั้นโดยมีผลประโยชน์เป็นปัจจัยในการตัดสินใจ

มานพ คันตรง (2536) ทำการศึกษา เรื่อง การกำหนดนโยบายสาธารณะในประเทศไทย : ศึกษาเฉพาะกรณี นโยบายการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและทำความเข้าใจใน

ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดนโยบายแปรรูปรัฐวิสาหกิจ โดยเฉพาะปัจจัยทางเศรษฐกิจ และปัจจัยทางการเมือง โดยทำการศึกษา ในช่วงที่ระบบการเมืองของประเทศไทยมีความแตกต่างกัน 3 แบบ คือ ยุคอำมาตยาธิปไตย (พ.ศ. 2500 - 2516) ยุคกึ่งประชาธิปไตย (พ.ศ. 2522 - 2531) และยุคประชาธิปไตย (พ.ศ. 2531 - 2534) ซึ่งในแต่ละช่วงมีระดับของการพัฒนาเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน พบว่าระบบการเมืองและระดับการพัฒนาเศรษฐกิจในแต่ละช่วง มีผลต่อการกำหนดนโยบายแปรรูปรัฐวิสาหกิจ กล่าวคือ นโยบายที่ปรากฏนั้น สัมพันธ์กับภาวะทางการเมืองและเศรษฐกิจ และความสัมพันธ์ดังกล่าว ยังมีลักษณะผันแปรไปตามแนวคิดของผู้คนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ใน 2 ระบบ คือ ระบบอำมาตยาธิปไตยและระบบกึ่งประชาธิปไตย ซึ่งได้แก่ ปัจจัยหลักที่อยู่เบื้องหลังกล่าวคือ การกำหนดนโยบายแปรรูปรัฐวิสาหกิจจะขึ้นกับปัจจัยทางการเมือง ผู้มีบทบาทที่สำคัญในการกำหนดนโยบายแปรรูปรัฐวิสาหกิจ คือ ผู้นำทางการเมือง ข้าราชการ นักวิชาการ สหภาพแรงงาน รัฐวิสาหกิจ ผู้ที่ได้รับประโยชน์จากนโยบายแปรรูปรัฐวิสาหกิจ ผู้เสียประโยชน์จากนโยบายแปรรูป รัฐวิสาหกิจ เงื่อนไขความสำเร็จในการแปรรูป ซึ่งคือเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม โดยในยุคอำมาตยาธิปไตยการกำหนดนโยบายมีการกำหนดและดำเนินการอย่างได้ผล จากผู้นำทางการเมืองที่มีเจตนาที่มุ่งมั่นในการผลักดันนโยบาย ประกอบกับกลุ่มผลประโยชน์ในการกำหนดนโยบายมีน้อย ส่วนในระบบประชาธิปไตยระบบเศรษฐกิจของประเทศและตลาดทุนของประเทศเอื้ออำนวย แต่การที่รัฐบาลมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทำให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบายมีจำนวนมากตามไปด้วย ผู้วิจัยมีข้อสรุปว่าไม่โครงสร้างทางการเมืองหรือระบอบการปกครองจะมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร ระบบราชการของประเทศไทยก็ยังมีความสำคัญทั้งในการเสนอแนะ และการสร้างนโยบาย นอกจากนี้ยังมีความเห็นว่าการแปรรูปรัฐวิสาหกิจยังเป็นสิ่งจำเป็นและยังต้องดำเนินต่อไป

สุภาพร สุวรรณศรีนนท์ (2549: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการสร้างเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ในเขตบางกอกน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3 ผลการศึกษาพบว่าผู้ปกครองมีบทบาทการมีส่วนร่วมในการสร้างเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยใน 4 ด้านอยู่ในระดับสูง คือ พัฒนาการด้านร่างกาย ด้านอารมณ์และสังคม ด้านสติปัญญา และด้านคุณธรรม จริยธรรม

ธวัช ศิริมาลา (2538: 79) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการพัฒนาเด็กในการดำเนินกิจกรรมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอพนมสารคาม อำเภอบางคล้า และอำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า คณะกรรมการพัฒนาเด็กมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสูง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ กิตติ คันธา (2536: 99) ได้ศึกษา เรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการหมู่บ้าน ในการแก้ไขปัญหาชนบท ศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอเวียงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดประชากร
2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล
3. การทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ
4. การรวบรวมข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากร

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือการเลือกประชากรในพื้นที่เจาะจงโดยจำแนกตามบทบาทที่เกี่ยวข้องกับโครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็ก ซึ่งใช้วิธีการเลือกประชากรในวิธีเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) คือ พื้นที่ในเขตสวนหลวง ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก เพื่อสอบถามข้อมูลเชิงลึกในการเก็บข้อมูล และแบบสอบถาม จำแนกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

1. กลุ่มผู้บริหารโครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็ก คือ ผู้จัดการมูลนิธิเด็กอ่อนในสลัมฯ จำนวน 1 คน ได้มาโดยวิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก เพื่อสอบถามข้อมูลเชิงลึกให้งานวิจัยสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น
2. กลุ่มผู้ดำเนินงานในพื้นที่เขตสวนหลวงคือ ผู้นำชุมชน จำนวน 5 ชุมชนๆละ 7 คน รวม 35 คน ผู้รับเลี้ยงเด็ก จำนวน 10 คน อาสาสมัครดูแลเด็ก จำนวน 6 คน และเจ้าหน้าที่มูลนิธิเด็กอ่อนในสลัมฯ จำนวน 16 คน โดยวิธีแจกแบบสอบถามเป็นลักษณะมีตัวเลือก
3. กลุ่มผู้ปกครองเด็กในบ้านร่วมพัฒนาเด็ก ในพื้นที่เขตสวนหลวง จำนวน 36 คน โดยวิธีแจกแบบสอบถามเป็นลักษณะมีตัวเลือก

จากข้อมูลดังกล่าวสามารถนำมาแจกแจงให้เห็นอย่างชัดเจนได้ตามตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนประชากรที่ใช้ในการศึกษา จำแนกได้ดังนี้

รายการ	จำนวนประชากร (คน)
ประชากรทั้งหมด	104
กลุ่มที่ 1 ผู้บริหารโครงการ	
- ผู้จัดการมูลนิธิเด็กอ่อนในสลัมฯ	1
กลุ่มที่ 2 ผู้ดำเนินงาน	
- เจ้าหน้าที่มูลนิธิเด็กอ่อนในสลัมฯ	16
- ผู้นำชุมชน	35
- ผู้รับเลี้ยงเด็ก	10
- อาสาสมัครดูแลเด็ก	6
กลุ่มที่ 3 ผู้ปกครองเด็ก	
- ผู้ปกครองเด็ก	36

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสอบถามนั้น ผู้วิจัยสร้างมาจากการตรวจสอบเอกสาร ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และทำการสัมภาษณ์ผู้จัดการมูลนิธิเด็กอ่อนในสลัมฯ ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ส่วน

- ส่วนที่ 1 เป็นคำถามข้อมูลส่วนบุคคล และข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ส่วนที่ 2 เป็นคำถามที่เกี่ยวกับปัจจัยนำเข้าจากสภาพแวดล้อม
- ส่วนที่ 3 เป็นคำถามที่เกี่ยวกับกระบวนการแปรรูปปัจจัยภายในกระบวนการ
- ส่วนที่ 4 เป็นคำถามที่เกี่ยวกับการพัฒนาเด็ก

คำถามในส่วนที่ 1 เป็นการสร้างคำถามโดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตอบจากข้อความที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ให้เลือกตอบ

คำถามในส่วนที่ 2-4 เป็นคำถามใช้มาตราวัดแบบ Rating Scale จำลองตามแบบ Likert คือ ให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกแสดงความคิดเห็นจากข้อความที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ให้ โดยแบ่งระดับความคิดเห็นออกเป็น 5 ระดับ และมีเกณฑ์การให้คะแนนเป็น 5 ระดับ ในแต่ละระดับมีช่วงห่างของคะแนนที่เท่ากัน คือ 1 คะแนน ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดข้อความทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ ตามตาราง 2 ตาราง 2 เกณฑ์การให้คะแนนของข้อความเชิงบวก และเชิงลบ

ระดับความคิดเห็น	คะแนน	คะแนน
	ข้อความเชิงบวก	ข้อความเชิงลบ
เห็นด้วยมากที่สุด หรือ มาก	5	1
เห็นด้วยมาก หรือ ค่อนข้างมาก	4	2
เห็นด้วยปานกลาง หรือ ไม่แน่ใจ	3	3
เห็นด้วยน้อย หรือ ค่อนข้างน้อย	2	4
เห็นด้วยน้อยที่สุด หรือ น้อย	1	5

เกณฑ์การแปลความหมายของระดับคะแนนหรือค่าเฉลี่ยได้ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.21 – 5.00 หมายถึง มากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.41 – 4.20 หมายถึง มาก

คะแนนเฉลี่ย 2.61 – 3.40 หมายถึง ปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.81 – 2.60 หมายถึง น้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.80 หมายถึง น้อยที่สุด

และได้สัมภาษณ์ผู้จัดการมูลนิธิ โดยใช้คำถามจากแบบสอบถามนั้นเป็นหลัก วิธีการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก

การทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. การหาความเที่ยงตรง (Validity) โดยผู้ศึกษาได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามโดยเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาสารนิพนธ์เพื่อทำการตรวจสอบและแก้ไขให้มีความถูกต้องเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)

2. การหาความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทำการทดลองสอบถาม (Pre-test) กับผู้นำชุมชน ผู้รับเลี้ยงเด็ก และผู้ปกครองเด็กในเขตประเวศ จำนวน 20 คน เพื่อหาความเชื่อมั่นรวม โดยวิธีการของ Cronbach (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสุนทร, 2532, น.150 -156) เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา

การรวบรวมข้อมูล

ในการรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

1. แหล่งข้อมูล

1.1 แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ ผู้วิจัยได้รวบรวมจากประชากรที่ศึกษาในภาคสนาม

1.2 แหล่งข้อมูลด้านทุติยภูมิ ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่างๆ เช่น วิทยานิพนธ์ ผลงานวิจัย บทความ วารสาร หนังสือ และรวมทั้งเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยฉบับนี้

2. วิธีการรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการดังต่อไปนี้

2.1 นำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒไปติดต่อขอความอนุเคราะห์ให้ผู้นำชุมชน ผู้ปกครองเด็ก ผู้รับเลี้ยงเด็ก อาสาสมัครดูแลเด็ก และเจ้าหน้าที่มูลนิธิเด็กอ่อนในสลัมฯ ในพื้นที่เขตสวนหลวง ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากร จำนวน 103 ชุด

2.2 รวบรวมแบบสอบถามที่ส่งคืน จำนวน 103 ชุด มาทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของคำตอบในแบบสอบถาม

2.3 นำมาลงรหัสแล้วนำไปลงใส่ในโปรแกรม SPSS for Window และดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีการทางสถิติ

2.4 สัมภาษณ์ผู้จัดการมูลนิธิเด็กอ่อนในสลัมฯ จำนวน 1 คน เพื่อให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ค่าสถิติที่นำมาใช้วิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

1. การวิเคราะห์การถดถอย (Regression Analysis) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร โดยการกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

2. ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อใช้อธิบายถึงการกระจายของประชากร

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลจากการศึกษาการวิเคราะห์กระบวนการพัฒนาเด็กตามแนวนโยบายเยาวชนแห่งชาติ กรณีสึกษาโครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็ก ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการศึกษาตามลำดับ ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ ข้อมูลส่วนบุคคล และข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามของประชากร ทั้ง 4 ฉบับ โดยจำแนกตาม จำนวนและค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน

ตอนที่ 3 ทดสอบสมมติฐาน

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล และข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามของ ประชากร ทั้ง 4 ฉบับ โดยจำแนกตาม จำนวนและค่าร้อยละ

1. ข้อมูลส่วนบุคคลและข้อมูลทั่วไปของประชากร ได้แก่ เจ้าหน้าที่มูลนิธิเด็กอ่อนในสลัมฯ ผู้รับเลี้ยงเด็ก และอาสาสมัครดูแลเด็ก ในพื้นที่เขตสวนหลวง ได้แก่ เพศ การศึกษา รายได้เฉลี่ย และ ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ การเตรียมตัวก่อนมีบุตร สถานบริการเตรียมความพร้อมแก่เด็กในระดับก่อน ประถมศึกษา และที่อยู่อาศัยมีสภาพแออัด โดยแจกแจงจำนวน และ ค่าร้อยละ ดังนี้

ตาราง 3 แสดงจำนวนและค่าร้อยละข้อมูลส่วนบุคคลและข้อมูลทั่วไปของประชากร ได้แก่ เจ้าหน้าที่ มูลนิธิเด็กอ่อนในสลัมฯ ผู้รับเลี้ยงเด็ก และอาสาสมัครดูแลเด็ก

	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	10	31.30
หญิง	22	68.70
2. การศึกษา		
ประถมศึกษา	9	28.10
มัธยมศึกษาตอนต้น	2	6.30
มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า	3	9.40
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	1	3.10
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	17	53.10

ตาราง 3 (ต่อ)

	จำนวน	ร้อยละ
3. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
ต่ำกว่า 5,000 บาท	6	18.80
5,000 – 10,000 บาท	21	65.60
10,001 – 15,000 บาท	4	12.50
15,001 – 20,000 บาท	1	3.10
4. การเตรียมตัวก่อนมีบุตรส่งผลให้เด็กได้รับ การเลี้ยงดูที่สมบูรณ์		
ใช่	31	96.90
ไม่ใช่	1	3.10
5. สถานบริการเตรียมความพร้อมแก่เด็กใน ระดับก่อนประถมศึกษา (ยกเว้นบ้านรับ เลี้ยงเด็กที่เข้าโครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็ก)		
มี	7	20.00
ไม่มี	28	80.00
6. ที่อยู่อาศัยมีสภาพแออัด คือ		
6.1 ขยะและสิ่งปฏิกูลตกค้างส่งกลิ่นเหม็น		
มี	21	65.60
ไม่มี	11	34.40
6.2 น้ำขังเน่าเสีย		
มี	23	71.90
ไม่มี	9	28.10
6.3 อาคารบ้านเรือนปลูกกันอย่างไม่เป็นระเบียบ		
ใช่	23	71.90
ไม่ใช่	9	28.10
6.4 ทางเข้า – ออกคับแคบ		
ใช่	21	65.60
ไม่ใช่	11	34.40

จากตารางพบว่า

1. เพศ

เป็นเพศชาย จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 31.3 และเพศหญิง จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 68.3 ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย

2. การศึกษา

ประถมศึกษา จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 28.1 มัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 6.3 มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 9.4 อนุปริญญาหรือเทียบเท่า จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 3.1 ปริญญาตรีหรือสูงกว่า จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 53.1

3.รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ต่ำกว่า 5,000 บาท จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 18.8 5,000 – 10,000 บาท จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 65.6 10,001 – 15,000 บาท จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 12.5 15,001 – 20,000 บาท จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 3.1

4. การเตรียมตัวก่อนมีบุตรส่งผลให้เด็กได้รับการเลี้ยงดูที่สมบูรณ์ จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 96.9

5. ไม่มีสถานบริการเตรียมความพร้อมแก่เด็กในระดับก่อนประถมศึกษา (ยกเว้นบ้านรับเลี้ยงเด็กที่เข้าโครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็ก) จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 80 มีสถานบริการเตรียมความพร้อมแก่เด็กฯ จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 20

6. ที่อยู่อาศัยมีสภาพแออัด พิจารณาจาก

6.1 มีขยะและสิ่งปฏิกูลตกค้างส่งกลิ่นเหม็น จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 65.6

6.2 มีน้ำขังเน่าเสีย จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 71.9

6.3 อาคารบ้านเรือนปลูกกันอย่างไม่เป็นระเบียบ จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 71.9

6.4 ทางเข้า – ออกคับแคบ จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 65.6

ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ที่อยู่อาศัยมีสภาพแออัด

2. ข้อมูลส่วนบุคคลและข้อมูลทั่วไปของผู้ปกครองเด็ก ได้แก่ เพศ การศึกษา รายได้เฉลี่ย อาชีพ และข้อมูลทั่วไป ได้แก่ การเตรียมตัวก่อนมีบุตร สถานบริการเตรียมความพร้อมแก่เด็กในระดับก่อนประถมศึกษา ที่อยู่อาศัยมีสภาพแออัด และสถานภาพของครอบครัว โดยแจกแจงจำนวนและค่าร้อยละ ดังนี้

ตาราง 4 แสดงจำนวนและค่าร้อยละ ข้อมูลส่วนบุคคลและข้อมูลทั่วไปของผู้ปกครองเด็ก

	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	10	27.80
หญิง	26	72.20
2. การศึกษา		
ประถมศึกษา	8	22.20
มัธยมศึกษาตอนต้น	12	33.30
มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า	7	19.40
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	9	25.00
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	0	0.00
3. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
ต่ำกว่า 5,000 บาท	5	13.90
5,000 – 10,000 บาท	25	96.40
10,001 – 15,000 บาท	4	11.10
15,001 – 20,000 บาท	2	5.60
มากกว่า 20,000 บาท	0	0.00
4. อาชีพ		
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	0	0.00
ธุรกิจส่วนตัว	9	25.00
รับจ้าง	27	75.00
เกษตรกร	0	0.00
อื่นๆ	0	0.00
5. การเตรียมตัวก่อนมีบุตรส่งผลให้เด็กได้รับ		
การเลี้ยงดูที่สมบูรณ์		
ใช่	36	100.00
ไม่ใช่	0	0.00

ตาราง 4 (ต่อ)

	จำนวน	ร้อยละ
6. สถานบริการเตรียมความพร้อมแก่เด็กใน		
ระดับก่อนประถมศึกษา (ยกเว้นบ้านรับ		
เลี้ยงเด็กที่เข้าโครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็ก)		
มี	24	66.70
ไม่มี	12	33.30
7. ที่อยู่อาศัยมีสภาพแออัด คือ		
7.1 ขยะและสิ่งปฏิกูลตกค้างส่งกลิ่นเหม็น		
มี	22	61.10
ไม่มี	14	38.90
7.2 น้ำขังเน่าเสีย		
มี	30	83.30
ไม่มี	6	16.70
7.3 อาคารบ้านเรือนปลูกกันอย่างไม่เป็นระเบียบ		
ใช่	30	83.30
ไม่ใช่	6	16.70
7.4 ทางเข้า – ออกคับแคบ		
ใช่	28	77.80
ไม่ใช่	8	22.20
8. สถานภาพของครอบครัว		
ลักษณะครอบครัวเดี่ยว	29	80.60
ลักษณะครอบครัวขยาย	7	19.40

จากตารางพบว่า

1. เพศ

 เป็นเพศชาย จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 27.8 และเพศหญิง จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 72.2 ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย

2. ระดับการศึกษา

ประถมศึกษา จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 22.2 มัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 33.3 มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 19.4 อนุปริญญาหรือเทียบเท่า จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 25

3. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ต่ำกว่า 5,000 บาท จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 13.9 5,000 – 10,000 บาท จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 69.4 10,001 – 15,000 บาท จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 11.1 15,001 – 20,000 บาท จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 5.6

4. อาชีพ

ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 25 รับจ้าง จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 75

5. การเตรียมตัวก่อนมีบุตรส่งผลให้เด็กได้รับการเลี้ยงดูที่สมบูรณ์ จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 100

6. ไม่มีสถานบริการเตรียมความพร้อมแก่เด็กในระดับก่อนประถมศึกษา (ยกเว้นบ้านรับเลี้ยงเด็กที่เข้าโครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็ก) จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 66.7 มีสถานบริการเตรียมความพร้อมแก่เด็กฯ จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 33.3

7. ที่อยู่อาศัยมีสภาพแออัด พิจารณาจาก

7.1 มีขยะและสิ่งปฏิกูลตกค้างส่งกลิ่นเหม็น จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 61.1

7.2 มีน้ำขังเน่าเสีย จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 83.3

7.3 อาคารบ้านเรือนปลูกกันอย่างไม่เป็นระเบียบ จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 83.3

7.4 ทางเข้า – ออกคับแคบ จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 77.8

ส่วนใหญ่มีความเห็นว่าที่อยู่อาศัยมีสภาพแออัด

8. สถานภาพของครอบครัว เป็นลักษณะครอบครัวเดี่ยว จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 80.6 และลักษณะครอบครัวขยาย จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 19.4

3. ข้อมูลส่วนบุคคลและข้อมูลทั่วไปของผู้นำชุมชน ได้แก่ เพศ การศึกษา รายได้เฉลี่ย อาชีพ และข้อมูลทั่วไป ได้แก่ การเตรียมตัวก่อนมีบุตร สถานบริการเตรียมความพร้อมแก่เด็กในระดับก่อนประถมศึกษา และที่อยู่อาศัยมีสภาพแออัด โดยแจกแจงจำนวนและค่าร้อยละ ดังนี้

ตาราง 5 แสดงจำนวนและค่าร้อยละ ข้อมูลส่วนบุคคลและข้อมูลทั่วไปของผู้นำชุมชน

	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	20	57.10
หญิง	15	42.90
2. การศึกษา		
ประถมศึกษา	3	8.60
มัธยมศึกษาตอนต้น	4	11.40
มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า	10	28.60
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	7	20.00
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	11	31.40
3. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
ต่ำกว่า 5,000 บาท	8	22.90
5,000 – 10,000 บาท	21	60.00
10,001 – 15,000 บาท	2	5.70
15,001 – 20,000 บาท	3	8.60
มากกว่า 20,000 บาท	1	2.90
4. อาชีพ		
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	4	11.40
ธุรกิจส่วนตัว	13	37.10
รับจ้าง	18	51.40
5. การเตรียมตัวก่อนมีบุตรส่งผลให้เด็กได้รับ		
การเลี้ยงดูที่สมบูรณ์		
ใช่	34	97.10
ไม่ใช่	1	2.90
6. สถานบริการเตรียมความพร้อมแก่เด็กในระดับ		
ก่อนประถมศึกษา (ยกเว้นบ้านรับเลี้ยงเด็กที่เข้า		
โครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็ก)		
มี	7	20.00
ไม่มี	28	80.00

ตาราง 5 (ต่อ)

	จำนวน	ร้อยละ
7. ที่อยู่อาศัยมีสภาพแออัด คือ		
7.1 ขยะและสิ่งปฏิกูลตกค้างส่งกลิ่นเหม็น		
มี	22	62.90
ไม่มี	13	37.10
7.2 น้ำขังเน่าเสีย		
มี	26	74.30
ไม่มี	9	25.70
7.3 อาคารบ้านเรือนปลูกกันอย่างไม่เป็นระเบียบ		
ใช่	24	68.60
ไม่ใช่	11	31.40
7.4 ทางเข้า – ออกคับแคบ		
ใช่	22	62.90
ไม่ใช่	13	37.10

จากตารางพบว่า

1. เพศ

เป็นเพศชาย จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 57.1 และเพศหญิง จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 42.9

2. ระดับการศึกษา

ประถมศึกษา จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 8.6 มัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 11.4 มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 28.6 อนุปริญญาหรือเทียบเท่า จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 20 ปริญญาตรีหรือสูงกว่า จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 31.4

3. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ต่ำกว่า 5,000 บาท จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 22.9 5,000 – 10,000 บาท จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 60 10,001 – 15,000 บาท จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 5.7 15,001 – 20,000 บาท จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 8.6 มากกว่า 20,000 บาท จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 2.9

4.อาชีพ

รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 11.4 ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 37.1 รับจ้าง จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 51.4

5. การเตรียมตัวก่อนมีบุตรส่งผลให้เด็กได้รับการเลี้ยงดูที่สมบูรณ์ จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 97.1 ไม่ส่งผลต่อเด็ก จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 2.9

6. ไม่มีสถานบริการเตรียมความพร้อมแก่เด็กในระดับก่อนประถมศึกษา (ยกเว้นบ้านรับเลี้ยงเด็กที่เข้าโครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็ก) จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 80 มีสถานบริการเตรียมความพร้อมแก่เด็กฯ จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 20

7. ที่อยู่อาศัยมีสภาพแออัด พิจารณาจาก

7.1 มีขยะและสิ่งปฏิกูลตกค้างส่งกลิ่นเหม็น จำนวน 22 คิดเป็นร้อยละ 62.9

7.2 มีน้ำขังเน่าเสีย จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 74.3

7.3 อาคารบ้านเรือนปลูกกันอย่างไม่เป็นระเบียบ จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 68.6

7.4 ทางเข้า – ออกคับแคบ จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 62.9

ส่วนใหญ่มีความเห็นว่าที่อยู่อาศัยมีสภาพแออัด

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน

1. การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยนำเข้าจากสภาพแวดล้อม ซึ่งประกอบด้วย ความอบอุ่นในครอบครัว ความรุนแรงในครอบครัวและชุมชน การมีส่วนร่วมของชุมชน ยาเสพติด อาชญากรรม ดังนี้

ตาราง 6 แสดงค่าร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นที่เกี่ยวกับปัจจัยนำเข้าจากสภาพแวดล้อม

ปัจจัยนำเข้าจากสภาพแวดล้อม	Mean	Std.	ระดับความคิดเห็น
ด้านความอบอุ่นในครอบครัว	4.13	0.31	มาก
ด้านความรุนแรงในครอบครัวและชุมชน	3.24	0.32	ปานกลาง
ด้านยาเสพติด	3.17	0.78	ปานกลาง
ด้านอาชญากรรม	3.55	0.43	มาก
ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน	4.22	0.58	มากที่สุด
รวม	3.67	0.34	มาก

จากตารางแสดงระดับความคิดเห็นของประชากรที่มีต่อปัจจัยนำเข้าจากสภาพแวดล้อมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับที่มาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้วพบว่า ด้านความรุนแรงในครอบครัวและชุมชน และด้านยาเสพติด มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ด้านความอบอุ่นในครอบครัวและด้านอาชญากรรมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

2. การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการแปรรูปปัจจัยภายในกระบวนการซึ่งประกอบด้วย โครงสร้างของมูลนิธิเด็กอ่อนในสลัมในพระอุปถัมภ์สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์และวิธีดำเนินงานโครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็ก ดังนี้

ตาราง 7 แสดงค่าร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นที่เกี่ยวกับกระบวนการแปรรูปปัจจัยภายในกระบวนการ

ปัจจัยนำเข้าจากสภาพแวดล้อม	Mean	Std.	ระดับความคิดเห็น
ด้านโครงสร้างของมูลนิธิเด็กอ่อนในสลัมฯ	4.15	0.45	มาก
ด้านวิธีดำเนินงานโครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็ก	4.18	0.48	มาก
รวม	4.17	0.46	มาก

จากตารางแสดงระดับความคิดเห็นของประชากรที่มีต่อกระบวนการแปรรูปปัจจัยภายในกระบวนการ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับที่มาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้วพบว่า ด้านโครงสร้างของมูลนิธิเด็กอ่อนในสลัมฯ และวิธีดำเนินงานโครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็ก มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

3. การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นต่อนโยบายการพัฒนาเด็กของโครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็ก ดังนี้

ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และของประชากรต่อนโยบายการพัฒนาร่างกายของโครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็ก

นโยบายการพัฒนาร่างกาย	Mean	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ด้านร่างกาย	4.17	0.66	มาก
ด้านสติปัญญา	4.23	0.59	มากที่สุด
ด้านอารมณ์และสังคม	4.49	0.48	มากที่สุด
ด้านจริยธรรม	4.33	0.57	มากที่สุด
รวม	4.31	0.54	มากที่สุด

จากตารางแสดงระดับความคิดเห็นต่อนโยบายการพัฒนาร่างกาย โดยรวมของประชากรที่เกี่ยวข้องกับโครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็ก มีความคิดเห็นอยู่ในระดับที่มากที่สุด

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้ว พบว่า นโยบายการพัฒนาร่างกายด้านร่างกาย มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ส่วนนโยบายการพัฒนาร่างกายด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์และสังคม ด้านจริยธรรม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

ตอนที่ 3 ทดสอบสมมติฐาน

3.1 ปัจจัยนำเข้าจากสภาพแวดล้อมมีอิทธิพลต่อกระบวนการแปรรูปปัจจัยภายในกระบวนการ แบ่งเป็น 2 สมมติฐาน คือ

3.1.1 สมมติฐานข้อที่ 1 ปัจจัยนำเข้าจากสภาพแวดล้อมมีอิทธิพลต่อโครงสร้างของมูลนิธิต่อองค์กรในสังคม

ตาราง 9 วิเคราะห์ปัจจัยนำเข้าจากสภาพแวดล้อมมีอิทธิพลต่อโครงสร้างของมูลนิธิต่อองค์กรในสังคม

โดยใช้การวิเคราะห์พหุคูณถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ตัวแปรอิสระ	B	SE	Beta	t-test	Sig.
(ค่าคงที่)	-0.302	0.690		-0.437	0.663
ด้านความอบอุ่นในครอบครัว	0.659	0.147	0.425	4.483	0.000
ด้านความรุนแรงในครอบครัวและชุมชน	0.220	0.134	0.145	1.650	0.102
ด้านยาเสพติด	9.679E-02	0.056	0.156	1.727	0.087
ด้านอาชญากรรม	0.101	0.111	0.089	0.911	0.364
ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน	6.288E-02	0.093	0.076	0.677	0.500

F = 11.687

Sig. F = 0.000^a

R Square = 0.376

ตัวแปรที่นำมาใช้ในการทดสอบสมมติฐานข้อ 1 ได้แก่

ตัวแปรตาม

Y = โครงสร้างของมูลนิธิเด็กอ่อนในสลัมฯ

ตัวแปรอิสระ

X₁ = ความอบอุ่นในครอบครัว

X₂ = ความรุนแรงในครอบครัวและชุมชน

X₃ = ยาเสพติด

X₄ = อาชญากรรม

X₅ = การมีส่วนร่วมของชุมชน

จากผลการวิเคราะห์สามารถสรุปได้ว่า ปัจจัยนำเข้าจากสภาพแวดล้อม ประกอบด้วย ความรุนแรงในครอบครัวและชุมชน ยาเสพติด อาชญากรรม การมีส่วนร่วมของชุมชน ไม่มีอิทธิพลต่อโครงสร้างของมูลนิธิเด็กอ่อนในสลัมฯ ส่วนความอบอุ่นในครอบครัว มีอิทธิพลต่อโครงสร้างของมูลนิธิเด็กอ่อนในสลัมฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยอธิบายได้ร้อยละ 37.6

3.3.2 สมมติฐานข้อที่ 2 ปัจจัยนำเข้าของสภาพแวดล้อมมีอิทธิพลต่อวิธีดำเนินงานโครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็ก

ตาราง 10 วิเคราะห์ปัจจัยนำเข้าจากสภาพแวดล้อมมีอิทธิพลต่อโครงสร้างของมูลนิธิเด็กอ่อนในสลัมฯ

โดยใช้การวิเคราะห์พหุคูณถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ตัวแปรอิสระ	B	SE	Beta	t-test	Sig.
(ค่าคงที่)	-0.515	0.601		-0.857	0.394
ด้านความอบอุ่นในครอบครัว	0.494	0.128	0.323	3.864	0.000
ด้านความรุนแรงในครอบครัวและชุมชน	0.222	0.116	0.147	1.904	0.060
ด้านยาเสพติด	8.432E-02	0.49	0.138	1.728	0.087
ด้านอาชญากรรม	0.247	0.97	0.220	2.547	0.012
ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน	0.187	0.081	0.229	2.317	0.023

F = 20.482

Sig.F = 0.000^a

R Square = 0.514

ตัวแปรที่นำมาใช้ในการทดสอบสมมติฐานข้อ 2 ได้แก่

ตัวแปรตาม

Y = วิธีดำเนินงานโครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็ก

ตัวแปรอิสระ

X₁ = ความอบอุ่นในครอบครัว

X₂ = ความรุนแรงในครอบครัวและชุมชน

X₃ = ยาเสพติด

X₄ = อาชญากรรม

X₅ = การมีส่วนร่วมของชุมชน

จากผลการวิเคราะห์สามารถสรุปได้ว่า ปัจจัยนำเข้าจากสภาพแวดล้อม ประกอบด้วย ความรุนแรงในครอบครัวและชุมชน ยาเสพติด ไม่มีอิทธิพลต่อวิธีดำเนินงานโครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็ก ส่วนความอบอุ่นในครอบครัว อาชญากรรมและการมีส่วนร่วมของชุมชน มีอิทธิพลต่อวิธีดำเนินงานโครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยอธิบายได้ร้อยละ 51.40

3.2 สมมติฐานข้อที่ 3 ปัจจัยนำเข้าของสภาพแวดล้อมมีอิทธิพลต่อนโยบายการพัฒนาเด็กของโครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็ก

ตาราง 11 วิเคราะห์ปัจจัยนำเข้าจากสภาพแวดล้อมมีอิทธิพลต่อนโยบายการพัฒนาเด็กของโครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็ก โดยใช้การวิเคราะห์พหุคูณถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ตัวแปรอิสระ	B	SE	Beta	t-test	Sig.
(ค่าคงที่)	2.432	0.890		2.733	0.007
ด้านความอบอุ่นในครอบครัว	0.180	0.190	0.106	0.950	0.345
ด้านความรุนแรงในครอบครัวและชุมชน	-2.640E-02	0.172	-0.016	-0.153	0.879
ด้านยาเสพติด	0.128	0.072	0.187	1.764	0.081
ด้านอาชญากรรม	1.812E-02	0.143	0.014	0.126	0.900
ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน	0.176	0.120	0.193	1.471	0.145

F = 3.180

Sig.F = 0.11^a

R Square = 0.141

ตัวแปรที่นำมาใช้ในการทดสอบสมมติฐานข้อ 3 ได้แก่

ตัวแปรตาม

Y = นโยบายการพัฒนาเด็ก

ตัวแปรอิสระ

X₁ = ความอบอุ่นในครอบครัว

X₂ = ความรุนแรงในครอบครัวและชุมชน

X₃ = ยาเสพติด

X₄ = อาชญากรรม

X₅ = การมีส่วนร่วมของชุมชน

จากผลการวิเคราะห์สามารถสรุปได้ว่า ปัจจัยนำเข้าจากสภาพแวดล้อม ประกอบด้วย ความอบอุ่นในครอบครัว ความรุนแรงในครอบครัวและชุมชน ยาเสพติด อาชญากรรม การมีส่วนร่วมของชุมชน ไม่มีอิทธิพลต่อนโยบายการพัฒนาเด็ก ของโครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยอธิบายได้ร้อยละ 14.10

3.3 สมมติฐานข้อที่ 4 กระบวนการแปรรูปปัจจัยภายในกระบวนการมีอิทธิพลต่อนโยบายการพัฒนาเด็ก ของโครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็ก

ตาราง 12 วิเคราะห์กระบวนการแปรรูปปัจจัยภายในกระบวนการมีอิทธิพลต่อนโยบายการพัฒนาเด็กของโครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็ก โดยใช้การวิเคราะห์พหุคูณถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ตัวแปรอิสระ	B	SE	Beta	t-test	Sig.
(ค่าคงที่)	2.193	0.445		4.929	0.000
โครงสร้างของมูลนิธิเด็กอ่อนในสลัมฯ	5.222E-02	0.142	0.047	0.367	0.714
วิธีดำเนินงานโครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็ก	0.454	0.144	0.407	3.146	0.002
F = 12.183 Sig.F = 0.000 ^a R Square = 0.196					

ตัวแปรที่นำมาใช้ในการทดสอบสมมติฐานข้อ 4 ได้แก่

ตัวแปรตาม

Y = นโยบายการพัฒนาเด็ก

ตัวแปรอิสระ

X_1 = โครงสร้างของมูลนิธิเด็กอ่อนในสลัมฯ

X_2 = วิธีดำเนินงานโครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็ก

จากผลการวิเคราะห์สามารถสรุปได้ว่า กระบวนการแปรรูปปัจจัยภายในกระบวนการ ประกอบด้วย โครงสร้างของมูลนิธิเด็กอ่อนในสลัมฯ ไม่มีอิทธิพลต่อนโยบายการพัฒนาเด็กของโครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็ก ส่วนวิธีดำเนินงานโครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็กมีอิทธิพลต่อนโยบายการพัฒนาเด็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยอธิบายได้ร้อยละ 19.6

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์กระบวนการพัฒนาเด็กตามแนวนโยบายเยาวชนแห่งชาติ และแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนระยะยาว (พ.ศ.2545 – 2554) กรณีศึกษาโครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็ก โดยมีสมมติฐานการวิจัยเป็นแนวทางในการทดสอบ วิธีการวิจัยเป็นการวิจัยแบบเชิงปริมาณด้วยการเก็บข้อมูลการวิจัยจากประชากร คือ ผู้จัดการและเจ้าหน้าที่มูลนิธิเด็กอ่อนในสลัมฯ ผู้รับเลี้ยงเด็ก อาสาสมัครดูแลเด็ก ผู้ปกครองเด็ก และผู้นำชุมชน จำนวนทั้งสิ้น 104 คน

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ตัวแปรตาม คือ นโยบายการพัฒนาเด็กของโครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็ก ซึ่งประกอบด้วยการพัฒนาเด็ก 4 ด้าน คือ (1) ด้านร่างกาย (2) ด้านสติปัญญา (3) ด้านอารมณ์ และสังคม (4) ด้านจริยธรรม สำหรับตัวแปรอิสระมี 2 ส่วน คือ (1) ปัจจัยนำเข้าจากสภาพแวดล้อม ซึ่งประกอบด้วย ความอบอุ่นในครอบครัว ความรุนแรงในครอบครัวและชุมชน ที่อยู่อาศัยมีสภาพแออัด การมีส่วนร่วมของชุมชน ยาเสพติด อาชญากรรมและสถานภาพของครอบครัว (2) กระบวนการแปรรูปปัจจัยภายในกระบวนการ ซึ่งประกอบด้วย โครงสร้างของมูลนิธิเด็กอ่อนในสลัมฯ วิธีดำเนินงานโครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็ก สถานบริการเตรียมความพร้อมแก่เด็กในระดับก่อนประถมศึกษาและการเตรียมตัวก่อนมีบุตร

เครื่องมือการวิจัย ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมด 4 ฉบับ ในพื้นที่เขตสวนหลวง จำแนกเป็น เจ้าหน้าที่มูลนิธิเด็กอ่อนในสลัมฯ จำนวน 1 ฉบับ ผู้รับเลี้ยงเด็กและอาสาสมัครดูแลเด็ก จำนวน 1 ฉบับ ผู้ปกครองเด็ก จำนวน 1 ฉบับ และผู้นำชุมชน จำนวน 1 ฉบับ เครื่องมือนี้ได้ผ่านการศึกษาค้นคว้าหาความถูกต้องของการวัด(Validity) โดยได้รับคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อให้ได้เครื่องมือที่สมบูรณ์ที่สุดและได้นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปทดลอง (Try out) กับกลุ่มคล้ายกับประชากรจริง แล้วนำผลที่ได้ไปตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยหาค่าสัมประสิทธิ์ Alpha เท่ากับ 0.9397 ได้ทำการปรับปรุงแก้ไขคำถามบางข้อที่มีค่าเป็นลบให้มีความเหมาะสมและเข้าใจง่าย

การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ประสานงานกับผู้จัดการมูลนิธิเด็กอ่อนในสลัมฯ เพื่อขออนุญาตกระจายแบบสอบถามไปยังผู้รับเลี้ยงเด็ก ผู้ปกครองเด็ก อาสาสมัครดูแลเด็ก เจ้าหน้าที่มูลนิธิเด็กอ่อนในสลัมฯ และผู้นำชุมชน แล้วทำการเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์ความถี่ ร้อยละ การวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐานใช้การวิเคราะห์ค่า Mean และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ส่วนการวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อนโยบายการพัฒนาเด็กของโครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็ก นั้นใช้การวิเคราะห์ เชิงพหุคูณพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis) ด้วยคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS 11 for Windows

สรุปผลการวิจัย

1. ความอบอุ่นในครอบครัว มีอิทธิพลต่อโครงสร้างของมูลนิธิดีก่อนในสลัมฯ ส่วนความรุนแรงในครอบครัวและชุมชน การมีส่วนร่วมของชุมชน ยาเสพติด อาชญากรรม ไม่มีอิทธิพลต่อโครงสร้างของมูลนิธิดีก่อนในสลัมฯ
2. ความอบอุ่นในครอบครัว การมีส่วนร่วมของชุมชนและอาชญากรรม มีอิทธิพลต่อวิธีดำเนินงานโครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็ก ส่วนความรุนแรงในครอบครัวและชุมชน และยาเสพติด ไม่มีอิทธิพลต่อวิธีดำเนินงานโครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็ก
3. ปัจจัยนำเข้าจากสภาพแวดล้อม คือ ความอบอุ่นในครอบครัว ความรุนแรงในครอบครัวและชุมชน การมีส่วนร่วมของชุมชน ยาเสพติด อาชญากรรม ไม่มีอิทธิพลต่อนโยบายการพัฒนาเด็ก
4. กระบวนการแปรรูปปัจจัยภายในกระบวนการ คือ โครงสร้างของมูลนิธิดีก่อนในสลัมฯ ไม่มีอิทธิพลต่อนโยบายการพัฒนาเด็ก ส่วนวิธีดำเนินงานโครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็กมีอิทธิพลต่อนโยบายการพัฒนาเด็ก

การค้นพบ

1. ลักษณะส่วนบุคคลและข้อมูลทั่วไป ของกลุ่มประชากร 3 กลุ่มประชากร
 - 1.1 เจ้าหน้าที่มูลนิธิดีก่อนในสลัมฯ ผู้รับเลี้ยงเด็กและอาสาสมัครดูแลเด็กในพื้นที่เขตสวนหลวง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 68.3 เพศชายคิดเป็นร้อยละ 31.3 การศึกษาส่วนใหญ่ จบปริญญาตรีหรือสูงกว่า คิดเป็นร้อยละ 53.1 รองลงมาจบประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 28.1 จบมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 9.4 จบมัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 6.3 และจบอนุปริญญาหรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 3.1 ตามลำดับ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ส่วนใหญ่รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,000 – 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 65.6 รองลงมา ต่ำกว่า 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 18.8 10,001 – 15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 12.5 15,001 – 20,000 บาท จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 3.1 ส่วนใหญ่มีความเห็นด้วยเกี่ยวกับการเตรียมตัวก่อนมีบุตรส่งผลให้เด็กได้รับการเลี้ยงดูที่สมบูรณ์ คิดเป็นร้อยละ 96.9 ไม่มีสถานบริการเตรียมความพร้อมแก่เด็กในระดับก่อนประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 80 มีสถานบริการเตรียมความพร้อมแก่เด็กฯ คิดเป็นร้อยละ 20 ส่วนใหญ่มีความเห็นว่าที่อยู่อาศัยมีสภาพแออัด โดยพิจารณาจากมีขยะ

และสิ่งปฏิกูลตกค้างส่งกลิ่นเหม็น คิดเป็นร้อยละ 65.6 มีน้ำขังเน่าเสีย คิดเป็นร้อยละ 71.9 อาคารบ้านเรือนปลูกกันอย่างไม่เป็นระเบียบ คิดเป็นร้อยละ 71.9 ทางเข้า – ออกคับแคบ คิดเป็นร้อยละ 65.6

1.2 ผู้ปกครองเด็ก คือ ผู้ปกครองของเด็กในโครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็กในพื้นที่เขตสวนหลวง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 72.2 เพศชาย คิดเป็นร้อยละ 27.8 การศึกษาส่วนใหญ่จบมัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 33.3 รองลงมาจบอนุปริญญาหรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 25 จบประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 22.2 จบมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 19.4 ตามลำดับ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ส่วนใหญ่รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,000 – 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 69.4 รองลงมา ต่ำกว่า 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 13.9 10,001 – 15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 11.1 15,001 – 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 5.6 ตามลำดับ ส่วนใหญ่เป็นอาชีพรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 75 รองลงมาอาชีพธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 25 มีความเห็นด้วยเกี่ยวกับการเตรียมตัวก่อนมีบุตรส่งผลให้เด็กได้รับการเลี้ยงดูที่สมบูรณ์ คิดเป็นร้อยละ 100 ไม่มีสถานบริการเตรียมความพร้อมแก่เด็กในระดับก่อนประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 66.7 มีสถานบริการเตรียมความพร้อมแก่เด็กฯ คิดเป็นร้อยละ 33.3 ส่วนใหญ่มีความเห็นว่าที่อยู่อาศัยมีสภาพแออัด โดยพิจารณาจากมีขยะและสิ่งปฏิกูลตกค้างส่งกลิ่นเหม็น คิดเป็นร้อยละ 61.1 มีน้ำขังเน่าเสีย คิดเป็นร้อยละ 83.3 อาคารบ้านเรือนปลูกกันอย่างไม่เป็นระเบียบ คิดเป็นร้อยละ 83.3 ทางเข้า – ออกคับแคบ คิดเป็นร้อยละ 77.8 สถานภาพของครอบครัวเป็นลักษณะครอบครัวเดี่ยว คิดเป็นร้อยละ 80.6 ครอบครัวขยาย คิดเป็นร้อยละ 19.4

1.3 กลุ่มผู้นำชุมชน คือ ประธานและกรรมการชุมชนในพื้นที่เขตสวนหลวง ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 57.1 เพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 42.9 การศึกษาจบปริญญาตรีหรือสูงกว่า คิดเป็นร้อยละ 31.4 มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 28.6 อนุปริญญาหรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 20 มัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 11.4 ประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 8.6 ตามลำดับ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,000 – 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 60 ต่ำกว่า 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 22.9 10,001 – 15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 5.7 15,001 – 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 8.6 มากกว่า 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 2.9 ตามลำดับ ส่วนใหญ่เป็นอาชีพรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 51.4 ธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 37.1 รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 11.4 ส่วนใหญ่ มีความเห็นด้วยเกี่ยวกับการเตรียมตัวก่อนมีบุตรส่งผลให้เด็กได้รับการเลี้ยงดูที่สมบูรณ์ คิดเป็นร้อยละ 97.1 ไม่มีสถานบริการเตรียมความพร้อมแก่เด็กในระดับก่อนประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 80 มีสถานบริการเตรียมความพร้อมแก่เด็กฯ คิดเป็นร้อยละ 20 ส่วนใหญ่มีความเห็นว่าที่อยู่อาศัยมีสภาพแออัด โดยพิจารณาจากมีขยะและสิ่งปฏิกูลตกค้าง

ส่งกลิ่นเหม็น คิดเป็นร้อยละ 62.9 มีน้ำขังเน่าเสีย คิดเป็นร้อยละ 74.3 อาคารบ้านเรือนปลูกกันอย่างไม่เป็นระเบียบ คิดเป็นร้อยละ 68.6 ทางเข้า – ออกคับแคบ คิดเป็นร้อยละ 62.9

2. การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นที่เกี่ยวกับปัจจัยนำเข้าจากสภาพแวดล้อมและกระบวนการแปรรูปปัจจัยภายในกระบวนการ ดังนี้

2.1 การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นที่เกี่ยวกับปัจจัยนำเข้าจากสภาพแวดล้อม พบว่า โดยรวมระดับความคิดเห็นของประชากรที่มีต่อปัจจัยนำเข้าจากสภาพแวดล้อม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับที่มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้วพบว่า ความรุนแรงในครอบครัวและชุมชน และ ยาเสพติด มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ความอบอุ่นในครอบครัวและอาชญากรรมอยู่ในระดับมาก และการมีส่วนร่วมของชุมชน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

2.2 การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการแปรรูปปัจจัยภายในกระบวนการ พบว่า โดยรวมระดับความคิดเห็นของประชากรที่มีต่อกระบวนการแปรรูปปัจจัยภายในกระบวนการ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับที่มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้วพบว่า โครงสร้างของมูลนิธิเด็กอ่อนในสลัมฯ และ วิธีดำเนินงานโครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็กมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

3. การวิเคราะห์ความคิดเห็นต่อนโยบายการพัฒนาเด็กของโครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็ก พบว่า โดยภาพรวมของประชากรที่เกี่ยวข้องกับโครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็ก มีความคิดเห็นอยู่ในระดับที่มากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้ว พบว่า ด้านร่างกาย อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์และสังคม ด้านจริยธรรม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

4. จากการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อนโยบายการพัฒนาเด็กของโครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็ก โดยใช้การวิเคราะห์พหุคูณดอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis) พบว่า

4.1 ปัจจัยนำเข้าจากสภาพแวดล้อม ประกอบด้วย ความรุนแรงในครอบครัวและชุมชน ยาเสพติด อาชญากรรม การมีส่วนร่วมของชุมชน ไม่มีอิทธิพลต่อโครงสร้างของมูลนิธิเด็กอ่อนในสลัมฯ ส่วนในด้านความอบอุ่นในครอบครัวมีอิทธิพลต่อโครงสร้างของมูลนิธิเด็กอ่อนในสลัมฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยอธิบายได้ร้อยละ 37.6

4.2 ปัจจัยนำเข้าจากสภาพแวดล้อม ประกอบด้วย ความรุนแรงในครอบครัวและชุมชน และ ยาเสพติด ไม่มีอิทธิพลต่อวิธีดำเนินงานโครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็ก ส่วนความอบอุ่นในครอบครัว อาชญากรรม และการมีส่วนร่วมของชุมชน มีอิทธิพลต่อวิธีดำเนินงานโครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยอธิบายได้ร้อยละ 51.40

4.3 ปัจจัยนำเข้าจากสภาพแวดล้อม ประกอบด้วย ความอบอุ่นในครอบครัว ความรุนแรงในครอบครัวและชุมชน ยาเสพติด อาชญากรรม การมีส่วนร่วมของชุมชน ไม่มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายการพัฒนาเด็กของโครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยอธิบายได้ร้อยละ 14.10

4.4 กระบวนการแปรรูปปัจจัยภายในกระบวนการ ประกอบด้วย โครงสร้างของมูลนิธิเด็กอ่อนในสลัมฯ ไม่มีอิทธิพลต่อนโยบายการพัฒนาเด็กของโครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็ก ส่วนวิธีดำเนินงานโครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็กมีอิทธิพลต่อนโยบายการพัฒนาเด็กฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยอธิบายได้ร้อยละ 19.6

การอภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัย พบประเด็นที่น่าสนใจนี้

ปัจจัยนำเข้าจากสภาพแวดล้อม ประกอบด้วย ความอบอุ่นในครอบครัว ความรุนแรงในครอบครัวและชุมชน การมีส่วนร่วมของชุมชน ยาเสพติด อาชญากรรม มีอิทธิพลต่อกระบวนการแปรรูปปัจจัยภายในกระบวนการ ประกอบด้วย โครงสร้างของมูลนิธิเด็กอ่อนในสลัมฯ และวิธีดำเนินงานโครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็ก และกระบวนการแปรรูปปัจจัยภายในกระบวนการมีอิทธิพลต่อนโยบายการพัฒนาเด็กของโครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็ก ประกอบด้วย การพัฒนาด้านร่างกาย ด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์และสังคม และจริยธรรม จำแนกได้ 2 ส่วน คือ

1. ปัจจัยนำเข้าจากสภาพแวดล้อม ประกอบด้วย ความอบอุ่นในครอบครัว ความรุนแรงในครอบครัวและชุมชน การมีส่วนร่วมของชุมชน ยาเสพติด อาชญากรรม มีอิทธิพลต่อกระบวนการแปรรูปปัจจัยภายในกระบวนการ ประกอบด้วย โครงสร้างของมูลนิธิเด็กอ่อนในสลัมฯ และวิธีดำเนินงานโครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็ก อธิบายได้ 2 ประเด็น คือ

1) จากการศึกษา พบว่า ปัจจัยนำเข้าจากสภาพแวดล้อมมีอิทธิพลต่อโครงสร้างของมูลนิธิเด็กอ่อนในสลัมฯ ซึ่งตรงกับสมมติฐานข้อที่ 1 หมายความว่า ปัจจัยนำเข้าจากสภาพแวดล้อม ในเรื่องของความอบอุ่นในครอบครัวเท่านั้น ที่มีอิทธิพลต่อโครงสร้างของมูลนิธิเด็กอ่อนในสลัมฯ สำหรับความอบอุ่นในครอบครัว จำแนกได้ 3 ประเด็น คือ

- ด้านสัมพันธภาพในครอบครัว คือ เด็กในชุมชนได้รับการดูแลเอาใจใส่จากผู้ปกครอง สมาชิกในบ้านพูดคุยหยอกล้อกันอย่างสนุกสนาน สมาชิกในบ้านมีความห่วงใยซึ่งกันและกัน สมาชิกในบ้านชื่นชมให้กำลังใจ เมื่อเด็กทำดี เช่น การชื่นชม การกอด การสัมผัส อธิบายได้ว่า การสร้างสัม

พันธุภาพในครอบครัวเป็นสิ่งสำคัญต่อสังคม จึงต้องได้รับการพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรม มูลนิธิเด็กอ่อนในสลัมฯ จึงได้จัดโครงสร้างเพื่อรองรับการสร้างสัมพันธ์ภาพในครอบครัว โดยฝ่ายพัฒนาเด็กและครอบครัวทำงานตามนโยบายการบริหารครอบครัว

- ด้านการเลี้ยงดูเด็ก อธิบายได้ว่า การอบรมสั่งสอนเด็กเป็นสิ่งจำเป็นที่จะทำให้เด็กอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขอย่างไร บุคคลสำคัญคือผู้ปกครองเด็กหรือผู้ใกล้ชิดกับเด็กจำเป็น ต้องมีความรู้และทักษะในเรื่องที่เกี่ยวกับวิธีการอบรมสั่งสอนเด็กที่ถูกต้องที่อยู่บนพื้นฐานคุณธรรมและจริยธรรม มูลนิธิเด็กอ่อนในสลัมฯ จึงได้จัดโครงสร้างเพื่อรองรับการเลี้ยงดูเด็กที่ถูกต้อง คือ ฝ่ายพัฒนาเด็กและครอบครัว เช่น มีบุคลากรหรือเจ้าหน้าที่มูลนิธิ ที่มีความรู้ประสบการณ์ทำงานด้านการเลี้ยงดูเด็ก มีหน้าที่ให้คำปรึกษาแนะนำการเลี้ยงดูเด็กแก่ผู้ปกครองหรือผู้ใกล้ชิดกับเด็ก

- ด้านจิตวิทยาเด็ก คือ เด็กที่ขาดความอบอุ่นจากครอบครัวมักเป็นเด็กที่ไม่กล้าแสดงออก และการอบรมสั่งสอนเด็กด้วยวิธีบังคับให้ปฏิบัติอย่างเข้มงวดส่งผลต่อการพัฒนาเด็ก อธิบายได้ว่า ภาวะทางจิตใจของเด็กขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับผู้เลี้ยงดู ดังนั้นวิธีการเลี้ยงดูที่ถูกต้องจึงมีความสำคัญต่อภาวะทางจิตใจและอารมณ์ของเด็ก มูลนิธิฯ จึงได้จัดโครงสร้างเพื่อรองรับการพัฒนา ด้านจิตใจและอารมณ์ของเด็ก คือ ฝ่ายพัฒนาเด็กและครอบครัว มีหน้าที่ให้คำปรึกษาแนะนำการเลี้ยงดูเด็กที่ถูกต้อง แก่ผู้รับเลี้ยงเด็กและผู้ปกครองเด็ก

2) ปัจจัยนำเข้าจากสภาพแวดล้อมมีอิทธิพลต่อวิธีดำเนินงานโครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็ก ซึ่งตรงกับสมมติฐานข้อที่ 2 หมายความว่า ความอบอุ่นในครอบครัว อาชญากรรมและการมีส่วนร่วมของชุมชน มีอิทธิพลต่อวิธีดำเนินงานโครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็ก อธิบายได้ดังนี้

1. ความอบอุ่นในครอบครัว จำแนกเป็น 3 ประเด็น คือ

- ด้านสัมพันธ์ภาพในครอบครัว คือ เด็กในชุมชนได้รับการดูแลเอาใจใส่จากผู้ปกครอง สมาชิกในบ้านพูดคุยหยอกล้อกันอย่างสนุกสนาน สมาชิกในบ้านมีความห่วงใยซึ่งกันและกัน สมาชิกในบ้านชื่นชมให้กำลังใจ เมื่อเด็กทำดี เช่น การชื่นชม การกอด การสัมผัส อธิบายได้ว่า การสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีในครอบครัวเป็นรากฐานที่สำคัญต่อเด็ก จึงต้องมีการส่งเสริมให้จัดกิจกรรมเสริมความสัมพันธ์ในครอบครัว โดยมูลนิธิเด็กอ่อนในสลัมฯ มีวิธีการทำงานหลายหลักสูตรเพื่อรองรับและสนับสนุนการสร้างสัมพันธ์ภาพในครอบครัว

- ด้านการเลี้ยงดูเด็ก คือ การอบรมสั่งสอนเด็กเป็นสิ่งสำคัญต่อเด็ก อธิบายได้ว่า การอบรมสั่งสอนที่ถูกต้อง อยู่บนพื้นฐานคุณธรรม จริยธรรมจากผู้ปกครองเด็กหรือผู้ดูแลเด็กเป็นสิ่งจำเป็นที่จะทำให้เด็กอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และการพัฒนาความรู้ที่เกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก จึง

เป็นสิ่งจำเป็นแก่ผู้ปกครองเด็กและผู้รับเลี้ยง โดยมูลนิธิเด็กอ่อนในสลัมฯ ได้มีวิธีการดำเนินงานของโครงการฯ เพื่อรองรับการพัฒนาด้านการเลี้ยงดูเด็ก คือ ให้เจ้าหน้าที่โครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็กที่ได้รับการพัฒนาความรู้ ประสบการณ์ด้านการเลี้ยงดูเด็กถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้รับเลี้ยงเด็กและผู้ปกครองเด็ก ผู้รับเลี้ยงเด็กพูดคุยให้คำปรึกษาแนะนำกับผู้ปกครองเด็กในเรื่องเกี่ยวกับเด็ก เช่น สุขภาพเด็ก พฤติกรรมและปัญหาเด็ก เป็นต้น

- ด้านจิตวิทยาเด็ก คือ เด็กที่ขาดความอบอุ่นจากครอบครัวมักเป็นเด็กที่ไม่กล้าแสดงออกและการอบรมสั่งสอนเด็กด้วยวิธีบังคับให้ปฏิบัติอย่างเข้มงวดส่งผลต่อการพัฒนาเด็ก อธิบายได้ว่า ภาวะทางจิตใจของเด็กขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับผู้เลี้ยงดู ดังนั้นวิธีการเลี้ยงดูที่ถูกต้องจึงมีความสำคัญต่อภาวะทางจิตใจและอารมณ์ของเด็ก สำหรับวิธีการดำเนินงานของโครงการฯ เพื่อรองรับการพัฒนาด้านจิตใจและอารมณ์ของเด็ก คือ จัดให้มีเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ประสบการณ์ทำงานด้านการเลี้ยงดูเด็กไปให้คำปรึกษาแนะนำแก่ผู้ปกครองและผู้เลี้ยงดูเด็ก จะส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาด้านจิตใจและอารมณ์

2. อาชญากรรม จำแนกเป็น 2 ประเด็น คือ ประชาชนในชุมชนมีการรวมกลุ่มเพื่อป้องกันเหตุร้าย และเด็กที่รับรู้เหตุร้ายในชุมชน จะมีแนวโน้มให้มีพฤติกรรมรุนแรง อธิบายได้ว่า การเฝ้าระวังและป้องกันเหตุร้ายในชุมชนเป็นวิธีการหนึ่งในการปกป้องเด็กให้ห่างไกลจากสิ่งที่เป็นอันตรายต่อเด็กทั้งทางร่างกายและจิตใจ สำหรับวิธีการทำงานของโครงการฯ เพื่อรองรับและป้องกันการเกิดเหตุร้ายในชุมชน คือ ผู้รับเลี้ยงเด็กหรือชุมชนร่วมกันปกป้องและให้ความช่วยเหลือแก่เด็กที่มีปัญหา เช่น เด็กที่ถูกทอดทิ้ง พ่อแม่ติดยา เด็กถูกทำร้ายทารุณ หรือเด็กได้รับการดูแลไม่เหมาะสมจากครอบครัวฯ จากประเด็นดังกล่าว มูลนิธิเด็กอ่อนในสลัมฯ จึงส่งเสริมให้มีอาสาสมัครปกป้องคุ้มครองเด็กในชุมชนโดยคนในชุมชนเอง

3. การมีส่วนร่วมของชุมชน แยกเป็น 2 ประเด็น คือ

- การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน คือ ผู้นำชุมชนควรจะเป็นผู้นำในการจัดกิจกรรมพัฒนาเด็ก อธิบายได้ว่า การที่ผู้นำชุมชนมีบทบาทเป็นผู้นำในการทำงานด้านเด็กจะช่วยให้การทำงานมีความต่อเนื่องและคล่องตัวยิ่งขึ้น สำหรับวิธีการดำเนินของโครงการฯ เพื่อรองรับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน คือ การประสานงานกับผู้นำชุมชนร่วมกิจกรรมของโครงการฯ และสนับสนุนให้ผู้นำชุมชนจัดกิจกรรมพัฒนาเด็กในชุมชนของตนเอง

- การมีส่วนร่วมของชุมชน คือ ชุมชนควรมีส่วนร่วมในการสรรหา คัดเลือกและติดตามการดูแลเด็กของผู้รับเลี้ยงเด็ก ชุมชนควรช่วยเหลือและปกป้องคุ้มครองเด็ก การอบรมเลี้ยงดูเด็กเป็นหน้าที่ของผู้ปกครองเด็กและชุมชน อธิบายได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนจะช่วยให้เด็ก

ได้รับการดูแลอย่างทั่วถึงและมีความยั่งยืน จากเหตุผลดังกล่าววิธีการทำงานของโครงการฯ เพื่อรองรับการมีส่วนร่วมของชุมชน จึงมุ่งเน้นการทำงานแบบมีส่วนร่วมจากผู้ปกครองเด็ก ผู้รับเลี้ยงเด็กและชุมชน

2. กระบวนการแปรรูปปัจจัยภายในกระบวนการ ประกอบด้วย โครงสร้างของมูลนิธิเด็ก อ่อนในสลัมฯ และวิธีดำเนินงานโครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็ก มีอิทธิพลต่อนโยบายการพัฒนาเด็กของโครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็ก ประกอบด้วย การพัฒนาด้านร่างกาย ด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์และสังคม และจริยธรรม อธิบายได้ 2 ประเด็น คือ

1) จากการศึกษา พบว่า ปัจจัยนำเข้าจากสภาพแวดล้อมไม่มีอิทธิพลต่อนโยบายการพัฒนาเด็ก ซึ่งไม่ตรงกับสมมติฐานข้อที่ 3 หมายความว่า ปัจจัยนำเข้าจากสภาพแวดล้อม ไม่มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายการพัฒนาเด็กของโครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็ก

2) จากการศึกษา พบว่า กระบวนการแปรรูปปัจจัยภายในกระบวนการมีอิทธิพลต่อนโยบายการพัฒนาเด็ก ซึ่งตรงกับสมมติฐานข้อที่ 4 หมายความว่า กระบวนการแปรรูปปัจจัยภายในกระบวนการ มีเพียงวิธีดำเนินงานโครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็กเท่านั้น ที่มีอิทธิพลต่อนโยบายการพัฒนาเด็กของโครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็ก สำหรับวิธีดำเนินงานโครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็ก จำแนกได้ 6 ประเด็น คือ

- การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานในโครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็ก คือ การมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้รับเลี้ยงเด็กในการดำเนินโครงการฯ ความร่วมมือในการพัฒนาเด็กจากผู้รับเลี้ยงเด็ก ผู้ปกครองเด็กและชุมชน อธิบายได้ว่า การทำงานร่วมกันแบบองค์รวมระหว่างผู้ปกครองเด็ก ผู้รับเลี้ยงเด็ก ชุมชน และหน่วยงานต่างๆ จะส่งเสริมการพัฒนาเด็กให้มีลักษณะพึงประสงค์และสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของโครงการฯ ในด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม จริยธรรม

- การมีส่วนร่วมของครอบครัว คือ ผู้รับเลี้ยงมีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ปกครองเด็ก เช่น การพูดคุยให้คำปรึกษาแนะนำในเรื่องเกี่ยวกับเด็กเป็นประจำ อธิบายได้ว่า วิธีการทำงานดังกล่าวจะทำให้ทราบถึงปัญหาของเด็กเพื่อเป็นข้อมูลในการแก้ไขปัญหาได้ทันเวลาและยังพัฒนาให้ผู้ปกครองเด็กมีความรู้ในการเลี้ยงดูที่ถูกต้องยิ่งขึ้น

- การพัฒนาความรู้ คือ เจ้าหน้าที่โครงการฯ ที่ได้รับการพัฒนาความรู้ ประสบการณ์ด้านการเลี้ยงดูเด็กสามารถถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้รับเลี้ยงเด็กและผู้ปกครองเด็กได้อย่างถูกต้อง จนสามารถดูแลเด็กได้อย่างถูกต้อง มีการถ่ายทอดความรู้ในการดูแลเด็กระหว่างผู้รับเลี้ยงกับผู้ปกครองช่วยให้เด็กมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง อธิบายได้ว่า วิธีการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ด้านการเลี้ยงดูเด็กของ

เจ้าหน้าที่ฯ มุ่งเน้นการพัฒนาในด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม จริยธรรม จึงช่วยส่งเสริมให้ผู้รับเลี้ยงเด็กและผู้ปกครองเด็กสามารถนำความรู้ไปเลี้ยงดูเด็กได้อย่างถูกต้องและเด็กได้รับการพัฒนาครบทุกด้าน

- การจัดกิจกรรมเสริมการพัฒนาเด็ก ผู้บริหารโครงการฯ สนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมความสัมพันธ์ในครอบครัวและการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็ก เช่น การเล่นเกม การอ่านหนังสือ การเล่น เกมส เป็นต้น อธิบายได้ว่า กิจกรรมข้างต้นเป็นการจัดกิจกรรมเสริมความสัมพันธ์ในครอบครัว และชุมชน ที่เน้นการเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม จริยธรรม

- การประชาสัมพันธ์การดำเนินโครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็ก มีการชี้แจงให้ประชาชนเห็นประโยชน์ของโครงการฯ และการเผยแพร่ข่าวกิจกรรมการทำงานช่วยให้เด็กได้มีโอกาสได้รับการพัฒนาและการทำงานด้านการพัฒนาเด็กมีความคล่องตัว อธิบายได้ว่า วิธีการทำงานดังกล่าวเป็นการส่งเสริมให้เด็กในชุมชนแออัดหรือเด็กด้อยโอกาสมีโอกาสได้รับการพัฒนาด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม จริยธรรม มากยิ่งขึ้น

- การติดตามและประเมินผล คือ เจ้าหน้าที่โครงการฯ ลงเยี่ยมบ้านรับเลี้ยงเด็ก แนะนำการจัดทำทะเบียนข้อมูลเด็กและจัดสภาพแวดล้อมของบ้านรับเลี้ยงเด็ก อธิบายได้ว่า วิธีการทำงานดังกล่าวมีผลดีในการสร้างกำลังใจแก่ผู้รับเลี้ยงเด็กและช่วยให้เกิดความพร้อมในการเลี้ยงดูเด็กอย่างถูกต้อง รวมถึงมีการจัดทำเอกสารข้อมูลการเจริญเติบโตของเด็กให้เป็นปัจจุบัน และผู้ปกครองเด็กมีความมั่นใจว่าเด็กจะได้รับการดูแลอย่างดีและมีความปลอดภัย

จากการสัมภาษณ์ คุณศीलดา รังสิกรรพุม ผู้จัดการมูลนิธิเด็กอ่อนในสลัมฯ เมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2550 กล่าวว่า การพัฒนาเด็กเป็นการบูรณาการระหว่างพัฒนาการด้านต่างๆ ทั้งทางด้านร่างกาย ด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์และสังคม และด้านจริยธรรม กล่าวคือ พัฒนาการแต่ละด้านจะมีความสัมพันธ์ต่อกันและมีอิทธิพลเชื่อมโยงระหว่างกันด้วย ซึ่งเป้าหมายสำคัญในการทำงาน คือ มุ่งเน้นการพัฒนาเด็กให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ตามวิสัยทัศน์ของมูลนิธิเด็กอ่อนในสลัมฯ คือ มุ่งเป็นผู้นำการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กอ่อนในชุมชนแออัด โดยการสร้างจิตสำนึกและการมีส่วนร่วมของครอบครัว ชุมชน สังคม เพราะเชื่อว่าการมีส่วนร่วมดังกล่าวจะสามารถพัฒนาเด็กได้อย่างยั่งยืน โดยมูลนิธิเด็กอ่อนในสลัมฯ ได้แบ่งส่วนการทำงานไว้อย่างชัดเจนเพื่อประโยชน์ในการทำงานและติดตามงานนโยบายต่างๆ ของมูลนิธิเด็กอ่อนในสลัมฯ เช่น

ฝ่ายพัฒนาเด็กและครอบครัว มีหน้าที่ในการส่งเสริมความอบอุ่นในครอบครัวตามนโยบายการบริหารครอบครัว

มูลนิธิเด็กอ่อนในสลัมฯ เห็นว่าอาชีพผู้รับเลี้ยงเด็กเป็นอาชีพที่มีคุณค่าเพราะเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเด็กซึ่งเป็นอนาคตของชาติ เนื่องจากเป็นการสร้างรากฐานการพัฒนาคู่เด็กในช่วงวัยแรกเกิด - 5 ปี ซึ่งเป็นช่วงวัยที่สำคัญของการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา แต่จะสำเร็จตามเป้าหมายได้ต้องทำงานร่วมกันระหว่าง พ่อ-แม่ (ผู้ปกครองเด็ก) ผู้รับเลี้ยงเด็ก และชุมชน โดยวิธีการทำงานของเจ้าหน้าที่โครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็ก จะสอนให้ผู้รับเลี้ยงทำงานร่วมกับครอบครัวและชุมชนในการพัฒนาเด็กในบ้านรับเลี้ยงเด็กให้มีคุณภาพ ภายใต้เงื่อนไข 4 ข้อ คือ 1) การปฏิบัติต่อเด็ก 2) มีเอกสารที่จำเป็น เช่น บันทึกการเจริญเติบโตของเด็ก 3) สภาพแวดล้อมของบ้านรับเลี้ยงเด็ก และ 4) การสร้างความสัมพันธ์กับพ่อ-แม่

การพัฒนาเด็กของโครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็กเป็นการทำงานที่มีลักษณะเป็นเครือข่าย มีการพึ่งพากันโดยคนในชุมชน และส่งเสริมให้มีอาสาสมัครปกป้องคุ้มครองเด็กมีหน้าที่เฝ้าระวังป้องกันเด็กซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสิทธิคุ้มครองเด็กตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

การดำเนินการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีของเด็ก ควรเพิ่มการสร้างการมีส่วนร่วมในระดับชุมชนให้เข้มแข็งอย่างทั่วถึงในทุกชุมชนที่มูลนิธิเด็กอ่อนในสลัมฯ ดำเนินโครงการ เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในการทำหน้าที่พัฒนาเด็ก โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

ข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงานโครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็ก

1) ด้านร่างกาย คือ การส่งเสริมการพัฒนาด้านร่างกายแก่เด็ก ซึ่งเป็นนโยบายหนึ่งของโครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็ก แต่จะสำเร็จได้ต้องได้รับความร่วมมือจากผู้รับเลี้ยงเด็ก ผู้ปกครองเด็กและชุมชน ในการให้ความช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหา มีการจัดสภาพแวดล้อมของบ้านรับเลี้ยงเด็ก มีการดูแลด้านการเจริญเติบโตและสุขภาพอนามัยของเด็กอย่างเหมาะสม แต่ยังมีบ้านรับเลี้ยงเด็กที่มีสภาพแวดล้อมไม่เหมาะสมเท่าที่ควร เช่น สถานที่คับแคบไม่เหมาะสมกับจำนวนเด็ก และระบบการถ่ายเทอากาศไม่ดีพอเมื่อสภาพอากาศร้อนจัด จึงควรสนับสนุนให้ผู้รับเลี้ยงเด็กปรับปรุงหรือจัดสถานที่ให้มีความเหมาะสม

2) ด้านสติปัญญา คือ การส่งเสริมการพัฒนาด้านสติปัญญาแก่เด็ก โดยมูลนิธิเด็กอ่อนในสลัมฯ ได้จัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาเด็กในชุมชนแออัดในกรุงเทพมหานคร แต่จากการสังเกตในบางพื้นที่ยังมีการจัดกิจกรรมน้อย ทำให้ผู้ปกครองและประชาชนทั่วไปไม่ทราบถึงประโยชน์ของกิจกรรมการพัฒนา ด้านสติปัญญาเด็กแรกเกิด-5 ปี จึงควรปรับความถี่การลงพื้นที่ของเจ้าหน้าที่โครงการฯ ให้มากขึ้น เช่น การจัดกิจกรรมส่งเสริมความสัมพันธ์ในครอบครัว และจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็ก เช่น การเล่นเกม การจัดของเล่น เกมส เป็นต้น โดยเฉพาะในพื้นที่ที่เพิ่งจะมีบ้านรับเลี้ยงเด็กเข้าร่วมโครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็ก

3) ด้านอารมณ์และสังคม คือ การส่งเสริมการพัฒนาด้านอารมณ์และสังคมแก่เด็ก เนื่องจากจะทำให้เด็กมีจิตใจที่ดีงาม ไม่ก้าวร้าวเกรี้ยวกราด และยังเป็นการปลูกฝังการเตรียมความพร้อมให้กับเด็ก เพื่อจะได้ปรับตัวและเรียนรู้การเข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่ๆ เพื่อจะได้อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างไม่มีปัญหา จึงควรส่งเสริมให้ผู้ปกครองตระหนักและให้ความสำคัญต่อการพัฒนาด้านอารมณ์และสังคมว่าเป็นสิ่งสำคัญ โดยสนับสนุนการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้รับเลี้ยงเด็กกับผู้ปกครองเด็ก ให้มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมความสัมพันธ์ในครอบครัวและการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็ก เช่น การเล่นเกม การจัดของเล่น เกมส เป็นต้น

4) ด้านจริยธรรม คือ การส่งเสริมการพัฒนาด้านจริยธรรมแก่เด็ก จะทำให้เด็กอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งหมายถึงการรู้ว่าอะไรดี อะไรไม่ดี อะไรถูก อะไรผิด หรืออะไรควรทำ อะไรไม่ควรทำ ซึ่งจากสิ่งที่กล่าวมาข้างต้นล้วนเป็นสิ่งที่ดีงามในสังคมไทย จึงควรส่งเสริมให้ผู้ปกครองเด็กและผู้รับเลี้ยงเด็กได้นำความรู้ในด้านคุณธรรมและจริยธรรมไปอบรมเลี้ยงดูเด็ก และการปฏิบัติตนเป็นต้นแบบที่ดี ซึ่งเป็นการช่วยปลูกฝังให้เด็กได้ปฏิบัติกันต่อไป

5) ปัจจัยนำเข้าสภาพแวดล้อม จำแนกเป็น 3 ประเด็น คือ ความอบอุ่นในครอบครัว อาชญากรรม และการมีส่วนร่วมของชุมชน จากประเด็นดังกล่าวหากเด็กทุกคนในชุมชนได้รับการตอบสนองและประสบการณ์ที่ดี จะส่งผลให้การแบ่งหน้าที่การทำงานและวิธีดำเนินงานของโครงการฯ มีความคล่องตัวและทำงานได้ง่ายขึ้น แต่ในบางชุมชนประชาชนยังขาดการมีส่วนร่วม จึงควรส่งเสริมให้ประชาชนตระหนักถึงภาระหน้าที่ในการดูแลเด็กในชุมชนของตนเองให้มากขึ้น เช่น การเฝ้าระวังปกป้องคุ้มครองเด็กที่ได้รับการดูแลไม่เหมาะสม

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- จุมพล หินพานิช. (2547.) *การวิเคราะห์นโยบาย ขอบข่าย แนวคิด ทฤษฎี และกรณีตัวอย่าง*. กรุงเทพฯ. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ถวัลย์รัฐ วรเทพพิพิงษ์. (2541.) *การกำหนดและวิเคราะห์นโยบายสาธารณะ: ทฤษฎี และการประยุกต์ใช้*. กรุงเทพฯ. สำนักพิมพ์เสมาธรรม.
- ทศพร ศิริสัมพันธ์.(2539.) *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธวัช ศิริมาลา (2538.) *การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการพัฒนาเด็กในการดำเนินกิจกรรมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอพนมสารคาม อำเภอบางคล้า และอำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา*. ปรินิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- มานพ คันตรง (2536.) *การกำหนดนโยบายสาธารณะในประเทศไทย : ศึกษาเฉพาะกรณี นโยบายการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ*. สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารรัฐกิจ กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.ถ่ายเอกสาร
- มูลนิธิเด็กก่อนในสลัม ในพระอุปถัมภ์สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์.(2544.) *สองทศวรรษแห่งการพัฒนาแม่และเด็ก*.
- วิภา ไฉดิลก. (2539.) *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายสาธารณะ ศึกษาเฉพาะกรณี โครงการก่อสร้างท่าอากาศยานสากลกรุงเทพแห่งที่ 2 (หนองจอก)*. สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารรัฐกิจ กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.ถ่ายเอกสาร
- วิเชียร ชื่นชอบ. (2545.) *นโยบายสาธารณะ ความหมาย การนำนโยบายไปปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ศุภชัย ยาวะประภาษ.(2544.) *นโยบายสาธารณะ*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สมบัติ อัมรธัญวงศ์. (2543.) *นโยบายสาธารณะ : แนวความคิด การวิเคราะห์และกระบวนการ*. กรุงเทพฯ. สำนักพิมพ์เสมาธรรม.
- สัมฤทธิ์ ยศสมศักดิ์. (2545.) *เอกสารประกอบการสอน วิชา 224232 กระบวนการกำหนดนโยบายและแผน*. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุภาพร สุวรรณศรีนนท์ (2549.) *บทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการสร้างเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ในเขตบางกอกน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3*. ปรินิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.ถ่ายเอกสาร.

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ. (2545.)นโยบายเยาวชนแห่งชาติ และแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนระยะยาว (พ.ศ. 2545 - 2554).

สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์ เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ และผู้สูงอายุ. (2548.) เครือข่ายกับแนวทางการทำงานเพื่อการพิทักษ์ คุ้มครอง และพัฒนาเด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ และผู้สูงอายุ).

Dye, Thomas R. (1984.) *Understanding Public Policy*. 5 th ed. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice – Hall, Inc

Dye, Thomas R. (1995.) *Understanding Public Policy*. 8 th ed. Englewood Cliffs, New Jersey: A Simon & Schuster Company.

Sharkansky, Ira. (1970.) *Public Administration: Policy Making in Government Agencies*. Markham, Chicago.

Sharkansky, Ira. (1978.) *Public Administration: Policy Making in Government Agencies*. Markham, Chicago.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก. แบบสอบถาม

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

การวิเคราะห์กระบวนการพัฒนาเด็กตามแนวนโยบายเยาวชนแห่งชาติ:
กรณีศึกษาโครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็ก

คำชี้แจง

การวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์กระบวนการพัฒนาเด็กตามแนวนโยบายเยาวชนแห่งชาติ: กรณีศึกษาโครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็ก” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาลัทธิรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผู้วิจัยขอความกรุณาท่านโปรดตอบแบบสอบถามตามความคิดเห็น ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ต่อการศึกษาและสามารถนำผลที่ได้รับจากการศึกษาไปเป็นแนวทางในการพัฒนานโยบายให้เหมาะสม และสามารถปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรมในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาต่างๆ ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นต่อไปในอนาคต

หมายเหตุ

โครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็ก มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้ เด็กวัยแรกเกิด- 5 ปี ได้รับการดูแลด้านการเจริญเติบโต สุขภาพ และพัฒนาการที่เหมาะสมตามวัย โดยครอบครัว บุคคลที่เลี้ยงดูเด็กและการมีส่วนร่วมของชุมชน

แบบที่ 1 ผู้นำชุมชน

แบบสอบถาม

เรื่อง การวิเคราะห์กระบวนการพัฒนาเด็กตามแนวนโยบายเด็กและเยาวชนแห่งชาติ :
กรณีศึกษาโครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็ก

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล และข้อมูลทั่วไป

1. เพศ

☐ ชาย☐ หญิง

2. ระดับการศึกษา

☐ ประถมศึกษา☐ มัธยมศึกษาตอนต้น☐ มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า ☐ อนุปริญญาหรือเทียบเท่า☐ ปริญญาตรีหรือสูงกว่า

3. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

☐ ต่ำกว่า 5,000 บาท☐ 5,000 – 10,000 บาท☐ 10,001 – 15,000 บาท ☐ 15,001 – 20,000 บาท☐ มากกว่า 20,000 บาท

4. อาชีพ

☐ รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ☐ ธุรกิจส่วนตัว☐ เกษตรกรรม☐ รับจ้าง☐ อื่นๆ ระบุ.....

5. ชุมชนของท่านมีขยะและสิ่งปฏิกูลตกค้างส่งกลิ่นเหม็นหรือไม่

☐ มี☐ ไม่มี

6. ชุมชนของท่านมีน้ำขังเน่าเสียหรือไม่

☐ มี☐ ไม่มี

7. ชุมชนของท่านมีอาคารบ้านเรือนปลูกกันอย่างไม่เป็นระเบียบหรือไม่

☐ ใช่☐ ไม่ใช่

8. ชุมชนของท่านมีทางเข้า – ออกคับแคบหรือไม่

() ใช่ () ไม่ใช่

9. ชุมชนของท่านมีสถานบริการเตรียมความพร้อมแก่เด็กในระดับก่อนประถมศึกษา เช่น ศูนย์พัฒนาเด็กในชุมชน ศูนย์เด็กเล็กน้าอยู่ ฯลฯ (ยกเว้น บ้านรับเลี้ยงเด็กที่เข้าร่วมโครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็ก)

() มี () ไม่มี

10. ท่านเห็นว่าการเตรียมตัวก่อนมีบุตรส่งผลให้เด็กได้รับการเลี้ยงดูที่สมบูรณ์ไหมหรือไม่

() ใช่ () ไม่ใช่

แบบที่ 2 ผู้ปกครองเด็ก

แบบสอบถาม

เรื่อง การวิเคราะห์กระบวนการพัฒนาเด็กตามแนวนโยบายเด็กและเยาวชนแห่งชาติ:
กรณีศึกษาโครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็ก

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล และข้อมูลทั่วไป

1. เพศ

☐ ชาย☐ หญิง

2. ระดับการศึกษา

☐ ประถมศึกษา☐ มัธยมศึกษาตอนต้น☐ มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า ☐ อนุปริญญาหรือเทียบเท่า☐ ปริญญาตรีหรือสูงกว่า

3. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

☐ ต่ำกว่า 5,000 บาท☐ 5,000 – 10,000 บาท☐ 10,001 – 15,000 บาท ☐ 15,001 – 20,000 บาท☐ มากกว่า 20,000 บาท

4. อาชีพ

☐ รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ☐ ธุรกิจส่วนตัว☐ เกษตรกรรม☐ รับจ้าง☐ อื่นๆ ระบุ.....

5. ชุมชนของท่านมีขยะและสิ่งปฏิกูลตกค้างส่งกลิ่นเหม็นหรือไม่

☐ มี☐ ไม่มี

6. ชุมชนของท่านมีน้ำขังเน่าเสียหรือไม่

☐ มี☐ ไม่มี

7. ชุมชนของท่านมีอาคารบ้านเรือนปลูกกันอย่างไม่เป็นระเบียบหรือไม่

☐ ใช่☐ ไม่ใช่

8. ชุมชนของท่านมีทางเข้า – ออกคับแคบหรือไม่
 () ใช่ () ไม่ใช่
9. ชุมชนของท่านมีสถานบริการเตรียมความพร้อมแก่เด็กในระดับก่อนประถมศึกษา เฉพาะรับ
 เลี้ยงเด็ก ตั้งแต่อายุ 0 – 5 ปี หรือไม่
 () มี () ไม่มี
10. ท่านเห็นว่าการเตรียมตัวก่อนมีบุตรส่งผลให้เด็กได้รับการเลี้ยงดูที่สมบูรณ์ใช่หรือไม่
 () ใช่ () ไม่ใช่
11. ครอบครัวท่านมีสมาชิกในบ้าน ประกอบด้วย พ่อ แม่ และลูก ใช่หรือไม่
 () ใช่ () ไม่ใช่
12. ครอบครัวท่านมีสมาชิกในบ้าน ประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก และญาติอื่นๆ เช่น ปู่ ย่า ตา
 ยาย ใช่หรือไม่
 () ใช่ () ไม่ใช่

แบบที่ 3 ผู้รับเลี้ยงเด็กและอาสาสมัครดูแลเด็ก

แบบสอบถาม

เรื่อง การวิเคราะห์กระบวนการพัฒนาเด็กตามแนวนโยบายเด็กและเยาวชนแห่งชาติ :
กรณีศึกษาโครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็ก

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล และข้อมูลทั่วไป

1. เพศ

() ชาย () หญิง

2. ระดับการศึกษา

() ประถมศึกษา () มัธยมศึกษาตอนต้น
() มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า () อนุปริญญาหรือเทียบเท่า
() ปริญญาตรีหรือสูงกว่า

3. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

() ต่ำกว่า 5,000 บาท () 5,000 – 10,000 บาท
() 10,001 – 15,000 บาท () 15,001 – 20,000 บาท
() มากกว่า 20,000 บาท

4. ชุมชนของท่านมีขยะและสิ่งปฏิกูลตกค้างส่งกลิ่นเหม็นหรือไม่

() มี () ไม่มี

5. ชุมชนของท่านมีน้ำขังเน่าเสียหรือไม่

() มี () ไม่มี

6. ชุมชนของท่านมีอาคารบ้านเรือนปลูกกันอย่างไม่เป็นระเบียบหรือไม่

() ใช่ () ไม่ใช่

7. ชุมชนของท่านมีทางเข้า – ออกคับแคบหรือไม่

() ใช่ () ไม่ใช่

8. ชุมชนของท่านมีสถานบริการเตรียมความพร้อมแก่เด็กในระดับก่อนประถมศึกษา เช่น ศูนย์พัฒนาเด็กในชุมชน ศูนย์เด็กเล็กนํ้าอยู่ ฯลฯ (ยกเว้น บ้านรับเลี้ยงเด็กที่เข้าร่วมโครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็ก)
- () มี () ไม่มี
9. ท่านเห็นว่าการเตรียมตัวก่อนมีบุตรส่งผลให้เด็กได้รับการเลี้ยงดูที่สมบูรณ์ใช่หรือไม่
- () ใช่ () ไม่ใช่

แบบที่ 4 เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานโครงการฯ

แบบสอบถาม

เรื่อง การวิเคราะห์กระบวนการพัฒนาเด็กตามแนวนโยบายเด็กและเยาวชนแห่งชาติ :
กรณีศึกษาโครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็ก

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล และข้อมูลทั่วไป

1. เพศ

() ชาย () หญิง

2. ระดับการศึกษา

() ประถมศึกษา () มัธยมศึกษาตอนต้น
() มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า () อนุปริญญาหรือเทียบเท่า
() ปริญญาตรีหรือสูงกว่า

3. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

() ต่ำกว่า 5,000 บาท () 5,000 – 10,000 บาท
() 10,001 – 15,000 บาท () 15,001 – 20,000 บาท
() มากกว่า 20,000 บาท

4. ชุมชนที่ท่านรับผิดชอบมีขยะและสิ่งปฏิกูลตกค้างส่งกลิ่นเหม็นหรือไม่

() มี () ไม่มี

5. ชุมชนที่ท่านรับผิดชอบมีน้ำขังเน่าเสียหรือไม่

() มี () ไม่มี

6. ชุมชนที่ท่านรับผิดชอบมีอาคารบ้านเรือนปลูกกันอย่างไม่เป็นระเบียบหรือไม่

() ใช่ () ไม่ใช่

7. ชุมชนที่ท่านรับผิดชอบมีทางเข้า – ออกคับแคบหรือไม่

() ใช่ () ไม่ใช่

8. ชุมชนที่ท่านรับผิดชอบมีสถานบริการเตรียมความพร้อมแก่เด็กในระดับก่อนประถมศึกษา เช่น ศูนย์พัฒนาเด็กในชุมชน ศูนย์เด็กเล็กน่ายุ่ ฯลฯ (ยกเว้น บ้านรับเลี้ยงเด็กที่เข้าร่วมโครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็ก)
- () มี () ไม่มี
9. ท่านเห็นว่าการเตรียมตัวก่อนมีบุตรส่งผลให้เด็กได้รับการเลี้ยงดูที่สมบูรณ์ใช่หรือไม่
- () ใช่ () ไม่ใช่

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามที่เกี่ยวกับปัจจัยนำเข้าจากสภาพแวดล้อม

คำชี้แจง ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องตาราง ให้ตรงกับความคิดเห็นของท่านกับข้อความในช่องตาราง

ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยนำเข้าจากสภาพแวดล้อม	เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปาน กลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อย ที่สุด
1. เด็กในชุมชนของท่าน มักไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่จากผู้ปกครอง					
2. การอบรมสั่งสอนเด็กเป็นสิ่งสำคัญต่อพัฒนาการเด็ก					
3. สมาชิกในบ้านของท่าน ชอบพูดคุยหยอกล้อกันอย่างสนุกสนาน					
4. สมาชิกในบ้านของท่านมีความห่วงใยซึ่งกันและกัน					
5. สมาชิกในบ้านชื่นชมให้กำลังใจ เมื่อเด็กทำดี เช่น การชม การกอด การสัมผัส					
6. สมาชิกในบ้านของท่านรักใคร่ปรองดองกัน					
7. เด็กที่ขาดความอบอุ่นจากครอบครัว มักเป็นเด็กที่ไม่กล้าแสดงออก					
8. สมาชิกในบ้านชอบทะเลาะเบาะแว้งและไม่ลงรอยกัน					
9. เด็กในชุมชนของท่าน ที่ทำผิดไม่ว่าจะมากหรือน้อย มักถูกลงโทษด้วยวิธีรุนแรง					
10. เด็กในชุมชนของท่าน มักถูกระบายอารมณ์จากสมาชิกในครอบครัว					
11. เด็กที่ถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัว จะส่งผลให้เด็กมีพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรง					
12. เด็กในชุมชนของท่าน มักได้รับการดูแลถูกเหยียดหยามจากบุคคลอื่นในชุมชน					
13. เด็กที่ถูกกระทำความรุนแรงจากบุคคลอื่นในชุมชน มีผลให้เด็กมีพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรง					
14. ชุมชนของท่านอยู่ในย่านที่มีการเสเพลสิ่งเสพติด					
15. ชุมชนของท่าน มักมีเหตุการณ์ทำร้ายร่างกายอยู่เป็นประจำ					

ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยนำเข้าจากสภาพแวดล้อม	เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปาน กลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อย ที่สุด
16. ประชาชนในชุมชนมีการรวมกลุ่มเพื่อป้องกันเหตุร้าย					
17. เด็กที่รับรู้เหตุร้ายในชุมชน จะมีแนวโน้มให้มีพฤติกรรมรุนแรง					
18. ผู้นำชุมชนควรจะเป็นผู้นำในการจัดกิจกรรมพัฒนาเด็ก					
19. ชุมชนควรมีส่วนร่วมในการสรรหา คัดเลือกและติดตามการดูแลเด็กของผู้รับเลี้ยงเด็ก					
20. ชุมชนควรช่วยเหลือและปกป้องคุ้มครองเด็ก เช่นช่วยเหลือเด็กที่ถูกทอดทิ้ง เด็กถูกทำร้าย					
21. การอบรมสั่งสอนเด็กด้วยวิธีบังคับให้ปฏิบัติตามอย่างเข้มงวด จะส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการในด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สติปัญญา					
22. สมาชิกในบ้านควรปล่อยให้เด็กทำอะไรได้ตามใจชอบแม้ว่าจะเป็นสิ่งที่ผิด โดยไม่มีการห้าม					
23. การอบรมเลี้ยงดูเด็กเป็นหน้าที่ของผู้ปกครองและผู้รับเลี้ยงเด็ก โดยชุมชนไม่ต้องเข้าไปเกี่ยวข้อง					

ส่วนที่ 3 เป็นคำถามที่เกี่ยวกับกระบวนการแปรรูปปัจจัยภายในกระบวนการ

คำชี้แจง ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องตาราง ให้ตรงกับความคิดเห็นของท่านกับข้อความในช่องตาราง

ความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการแปรรูปปัจจัยภายในกระบวนการ	เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปาน กลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อย ที่สุด
1. ขั้นตอนและวิธีการทำงานของบุคลากรในโครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็กมีความเหมาะสม ชัดเจน จึงทำให้เด็กได้รับการพัฒนาที่ดีขึ้น					
2. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินโครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็ก จะช่วยให้เด็กในชุมชนได้รับการพัฒนาทุกด้าน					

ความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการแปรรูปปัจจัยภายใน กระบวนการ	เห็นด้วย มาก ที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปาน กลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อย ที่สุด
3. การมีส่วนร่วมของผู้รับเลี้ยงเด็กในการดำเนินโครงการ บ้านร่วมพัฒนาเด็ก จะช่วยให้เด็กได้รับการพัฒนา ทุกด้าน					
4. โครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็กจะดำเนินการได้สำเร็จ ต้องได้รับความร่วมมือจากผู้รับเลี้ยงเด็ก ผู้ปกครองเด็ก และชุมชน					
5. เจ้าหน้าที่โครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็กที่ได้รับการ พัฒนาความรู้ ประสบการณ์ด้านการเลี้ยงดูเด็ก สามารถถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้รับเลี้ยงเด็กได้ อย่างถูกต้อง					
6. ผู้ปกครองดูแลเด็กได้อย่างถูกวิธี เพราะได้รับการ ถ่ายทอดความรู้ด้านการดูแลเด็กจากเจ้าหน้าที่ โครงการบ้านร่วมพัฒนา					
7. ชุมชนควรมีส่วนช่วยสนับสนุนทางการเงิน วัสดุ อุปกรณ์ แก่โครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็ก					
8. การเผยแพร่ข่าวกิจกรรมและการทำงานของ โครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็ก ช่วยให้การดำเนินงาน พัฒนาเด็กมีความคล่องตัวมากขึ้น					
9. การชี้แจงให้ประชาชนเห็นประโยชน์ของโครงการ บ้านร่วมพัฒนาเด็ก โดยผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ โครงการฯ จะช่วยทำให้เด็กมีโอกาสได้รับการพัฒนา					
10. การถ่ายทอดความรู้ในการดูแลเด็กระหว่างผู้รับ เลี้ยงกับผู้ปกครอง ช่วยให้เกิดมีการพัฒนาการอย่าง ต่อเนื่อง					
11. ผู้รับเลี้ยงเด็กควรพูดคุยให้คำปรึกษาแนะนำกับ ผู้ปกครองเด็ก ในเรื่องเกี่ยวกับเด็กเป็นประจำ เช่น สุขภาพเด็ก พฤติกรรมและปัญหาเด็ก					

ความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการแปรรูปปัจจัยภายใน กระบวนการ	เห็นด้วย มาก ที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปาน กลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อย ที่สุด
12. ผู้บริหารโครงการฯ ควรสนับสนุนให้มีการจัด กิจกรรมส่งเสริมความสัมพันธ์ในครอบครัวขึ้นทุกปี เช่น งานวันเด็ก วันแม่ วันพ่อ เป็นต้น					
13. ผู้รับเลี้ยงเด็กควรให้ความช่วยเหลือแก่เด็กที่มีปัญหา เช่น เด็กที่ถูกทอดทิ้ง พ่อแม่ติดยา เด็กถูกทำร้าย ทารุณ หรือ เด็กได้รับการดูแลไม่เหมาะสมจาก ครอบครัว ฯลฯ					
14. การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็ก เช่น การเล่านิทาน การจัดของเล่น เกมส์ ฯลฯ จะช่วยส่งเสริมการพัฒนาเด็ก					
15. ครอบครัวในชุมชนเป็นผู้ได้รับประโยชน์โดยตรงจาก โครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็ก					
16. การจัดสภาพแวดล้อมของบ้านรับเลี้ยงเด็กให้เหมาะสม มีประโยชน์ต่อการพัฒนาเด็ก					
17. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้รับเลี้ยงเด็ก กับ ผู้ปกครองเด็ก จะช่วยให้เด็กได้รับการพัฒนาทุกด้าน					
18. การดูแลเด็กในด้านการเจริญเติบโตและสุขภาพ อนามัยของเด็กอย่างเหมาะสม จะช่วยให้เด็กพัฒนา อย่างต่อเนื่อง					
19. การมาเยี่ยมของเจ้าหน้าที่โครงการฯ เป็นการเพิ่ม ภาระหรืออุปสรรคให้กับผู้รับเลี้ยงเด็กในโครงการฯ มากยิ่งขึ้น					
20. การเลี้ยงดูเด็กของผู้ปกครองเมื่ออยู่ที่บ้าน ไม่จำเป็นต้อง ใช้วิธีการเลี้ยงดูเช่นเดียวกับผู้รับเลี้ยงเด็กในโครงการ บ้านร่วมพัฒนาเด็ก					
21. วิธีการดูแลเด็กของเจ้าหน้าที่โครงการบ้านร่วม พัฒนาเด็ก เป็นเรื่องที่ยุ่งยากสำหรับผู้รับเลี้ยงเด็ก และผู้ปกครองเด็ก					

ความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการแปรรูปปัจจัยภายใน กระบวนการ	เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปาน กลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อย ที่สุด
22. เจ้าหน้าที่โครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็กให้คำแนะนำ การดูแลเด็กแก่ผู้รับเลี้ยงเด็กในโครงการฯ เท่านั้น					
23. การจัดทำทะเบียนและจัดเก็บข้อมูลของเด็ก เป็นการ เพิ่มภาระและสร้างความยุ่งยากให้กับผู้รับเลี้ยงเด็ก					

ส่วนที่ 4 เป็นคำถามที่เกี่ยวกับการพัฒนาเด็ก

คำชี้แจง ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องตาราง ให้ตรงกับความคิดเห็นของท่านกับข้อความในช่องตาราง

การพัฒนาเด็ก	มาก	ค่อนข้าง มาก	ไม่แน่ใจ	ค่อนข้าง น้อย	น้อย
1. ความอบอุ่นในครอบครัวส่งเสริมการพัฒนาเด็ก ในด้านใด					
1.1 ด้านร่างกาย					
1.2 ด้านสติปัญญา					
1.3 ด้านอารมณ์และสังคม					
1.4 ด้านจริยธรรม					
2. การใช้ความรุนแรงในครอบครัวและชุมชน มีผล ต่อการพัฒนาเด็กในด้านใด					
2.1 ด้านร่างกาย					
2.2 ด้านสติปัญญา					
2.3 ด้านอารมณ์และสังคม					
2.4 ด้านจริยธรรม					
3. ผู้ใกล้ชิดเด็กที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติด มีผลต่อการพัฒนาการของเด็กในด้านใด					
3.1 ด้านร่างกาย					
3.2 ด้านสติปัญญา					
3.3 ด้านสังคมและอารมณ์					
3.4 ด้านจริยธรรม					

การพัฒนาเด็ก	มาก	ค่อนข้าง มาก	ไม่แน่ใจ	ค่อนข้าง น้อย	น้อย
4. สมาชิกในครอบครัวและบุคคลอื่นในชุมชนหมู่บ้านหรือตำบลมีผลต่อพัฒนาการเด็กในด้านใด					
4.1 ด้านร่างกาย					
4.2 ด้านสติปัญญา					
4.3 ด้านสังคมและอารมณ์					
4.4 ด้านจริยธรรม					
5. เด็กที่พบเห็นอาชญากรรม จะมีผลต่อพัฒนาการเด็กในด้านใด					
5.1 ด้านร่างกาย					
5.2 ด้านสติปัญญา					
5.3 ด้านอารมณ์และสังคม					
5.4 ด้านจริยธรรม					
6. ชุมชนให้การสนับสนุนการทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็ก จะช่วยพัฒนาเด็กในด้านใด					
6.1 ด้านร่างกาย					
6.2 ด้านสติปัญญา					
6.3 ด้านอารมณ์และสังคม					
6.4 ด้านจริยธรรม					
7. การทำงานในลักษณะเครือข่ายของโครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็ก จะช่วยพัฒนาเด็กในด้านใด					
7.1 ด้านร่างกาย					
7.2 ด้านสติปัญญา					
7.3 ด้านอารมณ์และสังคม					
7.4 ด้านจริยธรรม					

ภาคผนวก ข. โครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็ก

โครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็ก
มูลนิธิเด็กอ่อนในสลัม ในพระอุปถัมภ์สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ
เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมให้เด็กวัย 0 – 5 ปี ได้รับการดูแลด้านการเจริญเติบโต สุขภาพและพัฒนาการที่เหมาะสมตามวัย โดยครอบครัวและบุคคลที่เลี้ยงดูเด็ก
2. เพื่อส่งเสริมบทบาทของครอบครัวต่อการพัฒนาเด็ก
3. เพื่อพัฒนาหญิงตั้งครรภ์และครอบครัว
4. เพื่อพัฒนาบ้านรับเลี้ยงรายเดิมที่มีคุณภาพเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ประสบการณ์แก่บ้านรับเลี้ยงบ้านร่วมพัฒนาเด็กและผู้สนใจ
5. เพื่อพัฒนาบ้านรับเลี้ยงด้านการอบรมเลี้ยงดู
6. เพื่อขยายเครือข่ายบ้านร่วมพัฒนาเด็กในชุมชนแออัด
7. เพื่อส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการปกป้องคุ้มครองเด็ก

กลุ่มเป้าหมาย

ลำดับ	รายละเอียด	ปี พ.ศ.(ราย)			
		ปี 2548	ปี 2549	ปี 2550	ปี 2551
1.	เด็กวัยแรกเกิด 0-5 ปี	1,000	1,250	1,500	1,750
2.	ครอบครัวเด็กวัยแรกเกิด – 5ปี	2,000	2,500	3,000	3,500
3.	ผู้รับเลี้ยงเด็ก	80	100	120	140
4.	หญิงตั้งครรภ์	200	200	200	200
5.	อาสาสมัครกลุ่มปกป้องเด็ก	100	120	140	160
6.	อาสาสมัครแม่ช่วยแม่	10	20	30	40
รวม		3,390	4,190	4,990	5,790

โครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็ก (บ้านที่สองของหนู)
มูลนิธิเด็กอ่อนในสลัมในพระอุปถัมภ์สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ
เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์
เพื่อขอรับงบประมาณสนับสนุนจากมูลนิธิเบอร์นาดเวนเลียร์

มูลนิธิเด็กอ่อนในสลัมในพระอุปถัมภ์สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ได้ดำเนินโครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็ก (บ้านที่สองของหนู) โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากมูลนิธิเบอร์นาร์ดเวนเลียร์ ประเทศเนเธอร์แลนด์ ในปี 2542 – 2547 โดยมูลนิธิฯ มุ่งเน้นการพัฒนาการพัฒนาผู้รับเลี้ยงเด็ก ด้านการอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาเด็ก ผ่านการอบรมหลักสูตรผู้ดูแลเด็กเล็กที่จัดโดยมูลนิธิเด็กอ่อนในสลัมฯ ซึ่งเป็นหลักสูตรที่มูลนิธิฯ นำประสบการณ์จากการทำงานด้านการพัฒนาเด็กมาเป็นแนวทางในการจัดทำเนื้อหาหลักสูตร เพื่ออบรมให้กับผู้เข้าร่วมโครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็ก ผู้สนใจในชุมชนแออัด ผู้ทำงานในองค์กรภาคเอกชน และบุคลากรของมูลนิธิฯ ซึ่งมีผู้รับเลี้ยงบ้านร่วมพัฒนาเด็กผ่านการอบรม จำนวน 32 คน ผู้สนใจในชุมชนแออัดผ่านการอบรมจำนวน 3 คน หน่วยงานพัฒนาเอกชน จำนวน 4 คน บุคลากรของมูลนิธิฯ จำนวน 54 คน

นอกจากนี้มูลนิธิฯ ยังจัดอบรมความรู้ด้านการอบรมเลี้ยงดูเด็กเป็นหลักสูตรระยะสั้นเป็นรายวิชา และการอบรมผ่านเจ้าหน้าที่โครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็กลงไปเยี่ยมบ้านผู้รับเลี้ยงและการสอนและฝึกภาคปฏิบัติ รวมถึงการให้คำแนะนำปรึกษาด้านการอบรมเลี้ยงดูเด็ก การแลกเปลี่ยนแนวคิด การให้คำปรึกษา การช่วยเหลือ การให้กำลังใจกันและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการทำงานร่วมกัน ซึ่งเป็นการสร้างความสัมพันธ์ในกลุ่มผู้รับเลี้ยงเด็ก จากการพัฒนาผู้รับเลี้ยงเด็กดังกล่าว จึงมีผู้รับเลี้ยงในชุมชนแออัดเข้าโครงการจำนวน 73 คน (บ้าน) และผลจากการเข้าร่วมโครงการ ผู้รับเลี้ยงได้พัฒนาวิธีการดูแลเด็กดีขึ้นเป็นอย่างมาก เช่น ให้การดูแลเอาใจใส่เด็กมาก มีการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็ก เช่น การเล่านิทาน การจัดของเล่น การจัดกิจกรรมด้วยเพลง เกมส์ ซึ่งก่อนการร่วมโครงการส่วนใหญ่จะไม่มีกิจกรรมสำหรับเด็ก การให้การดูแลเมื่อป่วยถูกต้องมากขึ้น การลดและเลิกการใช้ความรุนแรง การทำโทษเด็กด้วยการตี การจัดสภาพบ้านดูแลเด็กสะอาด ดูแลความปลอดภัยโดยซ่อมแซมบ้าน ปรับและซ่อมแซมเครื่องใช้ภายในบ้านผู้รับเลี้ยง ให้ความสนใจต่อการส่งเสริมการเจริญเติบโต ส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ซึ่งก่อนเข้าร่วมโครงการไม่มีการประเมินการเจริญเติบโตและการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ผู้รับเลี้ยงยังได้รับการยอมรับจากชุมชนเพิ่มมากขึ้น โดยมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือดูแลเด็กที่ประสบปัญหาจากครอบครัว เช่น การช่วยเหลือเด็กที่ถูกทอดทิ้ง พ่อแม่ติดคุก เด็กได้รับการดูแลไม่เหมาะสมจากครอบครัว เด็กถูกทำร้ายทารุณ โดยรับดูแลเด็กชั่วคราวประสานมายังมูลนิธิฯ และหน่วยงานที่

เกี่ยวข้อง ผู้รับเลี้ยงยังพัฒนาเป็นเครือข่ายผู้รับเลี้ยงบ้านร่วมพัฒนาเด็กในชุมชนแออัด เพื่อรวมกลุ่มแลกเปลี่ยน ความคิดเห็น การให้คำปรึกษาแนะนำสนับสนุนช่วยเหลือกัน นอกจากนี้ ผู้รับเลี้ยงยังพัฒนาความเป็นผู้นำ กล้าแสดงออกและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นด้านการดูแลเด็กกับหน่วยงานองค์กรต่างๆ ประชาชนในชุมชนแออัดได้ตอบรับและสนับสนุนบ้านร่วมพัฒนาเด็กโดยช่วยสรรหา คัดเลือก และติดตามการดูแลเด็กของผู้รับเลี้ยง

มีประชาชนในชุมชนแออัดได้ให้ความสนใจต่อการพัฒนาเด็กมากขึ้น ได้สมัครเป็นอาสาสมัครชุมชนปกป้องเด็ก จำนวน 455 คน ซึ่งมีหน้าที่เฝ้าระวังและช่วยเหลือเด็ก เมื่อประสบปัญหาด้านต่างๆ อาทิ ช่วยเหลือเด็กเรื่องอาหาร นมผง อุปกรณ์เครื่องใช้ในการดูแลเด็ก ช่วยเหลือเด็กที่ถูกทำร้าย ถูกทอดทิ้ง การช่วยเหลือเรื่องเด็กไม่มีเอกสารสำคัญสำหรับเด็ก เช่น ใบเกิด บัตร 30 บาท การให้ความสนใจต่อการจัดกิจกรรมให้กับเด็กมากขึ้น เช่น วันเด็ก วันปีใหม่ รวมถึงการจัดส่งเด็กไปร่วมกิจกรรม คุยงานกับหน่วยงานภายนอกมากยิ่งขึ้น

ครอบครัวในชุมชนแออัดเป็นผู้ได้รับผลประโยชน์โดยตรงจากโครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็ก ซึ่งการมีบ้านรับเลี้ยงที่เหมาะสม ต่อการดูแลเด็ก ทำให้พ่อแม่สามารถไปประกอบอาชีพเลี้ยงครอบครัว ถือว่าเป็นการสร้างความมั่นคงแก่ครอบครัว ในขณะเดียวกันมูลนิธิฯ ได้ให้การพัฒนาคอร์ปครัวด้านการอบรมเลี้ยงดู การส่งเสริมสัมพันธภาพในครอบครัว การส่งเสริมบทบาทของพ่อแม่ต่อการทำหน้าที่ในการอบรมเลี้ยงดูผ่านการแนะนำเป็นรายบุคคล การอบรม กิจกรรมค่ายครอบครัว ทำให้ครอบครัวให้ความสนใจเอาใจใส่ลูกมากยิ่งขึ้น เช่น ให้ความสนใจในการดูแลลูก การดูแลด้านการเจริญเติบโต พัฒนาการและการดูแลสุขภาพเด็ก รวมถึงการจัดทำเอกสารสำคัญสำหรับลูก ในส่วนของครอบครัวที่ประสบปัญหา เช่น ติดยาเสพติด ติดคุก ยากจนไม่มีงานทำได้รับการช่วยเหลือตามลำดับ

ในกลุ่มแม่ตั้งครรภ์ จำนวน 736 คน มูลนิธิฯ ได้มุ่งเน้นให้สามีและครอบครัวให้ความสนใจดูแลหญิงตั้งครรภ์ การให้ความรู้แก่หญิงตั้งครรภ์และครอบครัว ผ่านกิจกรรมการเยี่ยมบ้าน การจัดกิจกรรมกลุ่มย่อย การอบรม การจัดกิจกรรมค่ายหญิงตั้งครรภ์ รวมถึงการช่วยเหลือหญิงตั้งครรภ์ที่มีปัญหาเป็นรายกรณีในกลุ่มหญิงตั้งครรภ์ที่มีปัญหาด้านต่างๆ เช่น ไม่พร้อมต่อการตั้งครรภ์ อายุน้อย ตั้งครรภ์ระหว่างเรียนหนังสือ ถูกสามีทอดทิ้ง ขาดความรู้ด้านการดูแลครรภ์ ไม่มีรายได้ ติดยาบ้า จากการทำงานดังกล่าวทำให้หญิงตั้งครรภ์มีการฝากครรภ์ ปี 2544 ฝากครรภ์จำนวน 60.25% ปี 2545 ฝากครรภ์จำนวน 72.16% ปี 2546 ฝากครรภ์จำนวน 86.46% การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่แรกเกิด - 1 เดือน ปี 2544 จำนวน 63.05% ปี 2545 จำนวน 52.86% ปี 2546 จำนวน 72% กลุ่มหญิงตั้งครรภ์บางส่วนที่มูลนิธิฯ ให้การดูแลอยู่มีความเสี่ยงต่อการทอดทิ้งลูก แต่จากจำนวนทั้งหมด 700 คน มีการทอดทิ้งลูกเพียง 3 ราย (0.40%) นอกจากนี้ยังสนับสนุนให้มีอาสาสมัครแม่ช่วยแม่ จำนวน 61 คน

ซึ่งเป็นแม่ที่เคยผ่านการตั้งครรภ์และมีความรู้ด้านการดูแลทารก เป็นผู้ให้คำแนะนำช่วยเหลือแก่แม่ตั้งครรภ์ในชุมชนแออัด เพื่อให้เกิดการพึ่งพาช่วยเหลือกัน

มูลนิธิฯ ยังได้นำประสบการณ์ด้านการทำงานด้านการพัฒนาเด็ก จัดทำหลักสูตรผู้ดูแลเด็กเล็ก ซึ่งเป็นหลักสูตรการฝึกอบรมให้แก่ผู้รับเลี้ยงบ้านร่วมพัฒนาเด็ก ผู้สนใจด้านการดูแลเด็กในชุมชนหน่วยงานต่างๆ ที่ปฏิบัติงานด้านการพัฒนาเด็กและบุคลากรของมูลนิธิ โดยมีเนื้อหาวิชาการดูแลเด็กจำนวน 21 วิชา วิทยากรประจำหลักสูตรจำนวน 19 คน เป็นกรรมการมูลนิธิฯ จำนวน 7 คน เป็นเจ้าหน้าที่มูลนิธิฯ จำนวน 6 คน เป็นวิทยากรจากโรงพยาบาลศิริราช จำนวน 2 คน จากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมวิราช จำนวน 2 คน จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 2 คน มีผู้ผ่านการอบรมจำนวน 65 คน และจากการติดตามผลการปฏิบัติงานด้านการนำความรู้ไปปฏิบัติ พบว่าผู้ผ่านการอบรมมีทัศนคติที่ดีต่องานพัฒนาเด็กและพัฒนาวิธีการดูแลเด็กดีขึ้นอย่างมาก

มูลนิธิฯ ได้จัดทำโครงการวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการให้ความรู้แก่พ่อแม่ผู้ปกครองเด็กวัย 3 ปี โดยนำประสบการณ์แนวทางในการพัฒนาครอบครัวผ่านการอบรมความรู้เผยแพร่แก่ผู้สนใจและหน่วยงานต่างๆ ได้ศึกษาเรียนรู้เพื่อประโยชน์ต่อการทำรูปแบบการให้ความรู้ไปพัฒนาพ่อแม่ผู้ปกครองเด็ก

มูลนิธิฯ ยังได้ร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการร่างมาตรฐานการดูแลเด็กวัยต่ำกว่า 3 ปี สำหรับครอบครัวและสถานรับเลี้ยงเด็ก เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาเด็กวัยต่ำกว่า 3 ปี ในประเทศไทย

โครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็กมีเป้าหมายสูงสุดอยู่ที่การพัฒนาเด็กวัย 0 – 5 ปี ในชุมชนแออัด ซึ่งมีเด็ก ๆ ที่ด้อยโอกาสในชุมชนแออัด จำนวน 4,085 คน ได้รับการพัฒนาด้านต่างๆ อาทิ

ปี 2544 มีการเติบโตตามวัย 88.5% ลดอัตราการขาดสารอาหาร จำนวน 84%

ปี 2545 มีการเติบโตตามวัย 96.4% ลดอัตราการขาดสารอาหาร จำนวน 67.3%

ปี 2546 มีการเติบโตตามวัย 94.06% ลดอัตราการขาดสารอาหาร จำนวน 86%

กลุ่มเด็กที่ได้รับผลกระทบจากเอดส์ได้รับการช่วยเหลือด้านการให้คำปรึกษาแก่ครอบครัว การดูแลสุขภาพของเด็กและครอบครัว การให้กำลังใจ การให้ความรู้แก่บุคลากรของมูลนิธิฯ ผู้รับเลี้ยงบ้านร่วมพัฒนาเด็ก กลุ่มอาสาสมัครชุมชนปกป้องเด็ก และอาสาสมัครแม่ช่วยแม่ เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องมีความเข้าใจ และยอมรับเด็กและครอบครัวที่ได้รับผลกระทบจากเอดส์

เด็ก ๆ ที่อยู่ในความดูแลของบ้านร่วมพัฒนาเด็กได้มีผู้เลี้ยงที่มีความรู้ความเข้าใจต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กเพิ่มขึ้น และเด็กได้รับการพัฒนาตามวัยมากขึ้น ในกลุ่มเด็กที่ครอบครัวดูแลเองที่บ้าน มูลนิธิฯ ได้ให้ความรู้ด้านการอบรมเลี้ยงดูแก่ครอบครัว ทำให้ครอบครัวให้ความสนใจต่อการพัฒนาเด็กมากขึ้น กลุ่มเด็กที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาครอบครัว เช่น ถูกทอดทิ้ง ถูกทำร้าย ได้รับการเลี้ยงดูไม่เหมาะสม อยู่ในภาวะเสี่ยงอันตรายได้รับความช่วยเหลือ มีปัญหาด้านการเจ็บป่วย ติดสารเสพติดจากแม่

ถูกใช้เป็นเครื่องมือในการขายยาเสพติด ซึ่งกลุ่มเด็กเหล่านี้ได้รับการช่วยเหลือ ปี 2544 จำนวน 131 คน ปี 2545 จำนวน 109 คน ปี 2546 จำนวน 101 คน

การดำเนินโครงการบ้านร่วมพัฒนาในระยะเวลา 4 ปี ได้พัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กวัย 0 – 5 ปี ในชุมชนแออัดให้ได้รับโอกาสและการพัฒนาที่ดีขึ้น พร้อมไปกับการพัฒนาครอบครัว ผู้รับเลี้ยง ชุมชน และความร่วมมือของประชาชนในสังคม และสื่อมวลชนสาขาต่างๆ ยังได้สนับสนุนโดยการช่วยเผยแพร่ กิจกรรม สถานการณ์ ปัญหาต่างๆ และแนวทางการทำงานของมูลนิธิ อย่างต่อเนื่อง ทำให้มีผู้สนใจจากสถาบันการศึกษา หน่วยงานภาครัฐและเอกชนเข้าศึกษาดูงานและฝึกงานแลกเปลี่ยนประสบการณ์

เจ้าหน้าที่มูลนิธิ ได้เรียนรู้และพัฒนาประสบการณ์ในการทำงานมากขึ้น จากการปฏิบัติงาน การประชุม อบรม เวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การสรุปบทเรียนในการทำงาน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการทำงานในระยะต่อไป

มูลนิธิ ยังจะต้องดำเนินโครงการบ้านร่วมพัฒนาเด็กต่อเนื่องอีก 4 ปี โดยนำประสบการณ์จากการทำงานด้านการพัฒนาผู้รับเลี้ยงขยายการทำงานในชุมชนแออัดแห่งใหม่ ซึ่งจากประสบการณ์ดังกล่าวจะทำให้ การพัฒนาผู้รับเลี้ยงเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้นและผู้รับเลี้ยงรายเดิมที่มีประสิทธิภาพ มูลนิธิ จะสนับสนุนให้เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์แก่ผู้รับเลี้ยงรายใหม่ และยังมุ่งเน้นการพัฒนาเด็กในการมีส่วนร่วมกับครอบครัว ชุมชน สังคม สื่อมวลชน ตามหลักของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก และ พ.ร.บ.คุ้มครองเด็กที่ประกาศใช้ในปี พ.ศ. 2540 และคาดว่าโครงการดังกล่าวจะเอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาเด็กๆ ที่ด้อยโอกาสในชุมชนแออัดให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวกฤษฎา รอดมา
วันเดือนปีเกิด	17 กรกฎาคม 2518
สถานที่เกิด	จังหวัดเพชรบูรณ์
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 56/39 แฟลตกรุงเทพมหานคร แขวงประเวศ เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร 10250
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน ระดับ 5
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	สำนักงานเขตสวนหลวง เลขที่ 2998 แขวงสวนหลวง เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2540	บริหารธุรกิจบัณฑิต (การเงินและการธนาคาร) จากมหาวิทยาลัยรามคำแหง
พ.ศ. 2550	ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ